YDIN

3
Syyskuu
2008
www.ydinlehti.fi
9 euroa

MANU CHAON VALLAN KUMOUS

Mukana ESF-lautapeli!

Ydinaseet palaavat?

MAAHANMUUTTO EU:SSA

Tuki alkuperäiskansoille takkuaa

KATI PELTOLA

Yhteiset palvelut kunnollisiksi, siis kunnallisiksi!

Helsingin kaupunginvaltuutettu ja kansanedustaja 70- ja 80-luvuilla
Keskisen sosiaalikeskuksen johtaja 1986-2004

Tuorein teos: *Reilu verokirja* 2008

VASEMMISTO LIITTO
VÄNSTERFÖRBUNDET

Johanna Sumuvuori

kansanedustaja,
kaupunginvaltuutettu, VTM
Helsinki

JAA ilmastonsuojelulle,
El eriarvoistumiselle.

Kunnallisvaalit
26.10.2008

Haluatko suojella ilmastoa?

1. Suosi lähiruokaa, kasviksia, luomua
2. Vaihda ekosähköön, pelletteihin tai maalämpöön
3. Suosi julkisia, pyöräile, kävele

www.satuhassi.net

Euroopan parlamentin Vihreät | Euroopan vapaa allianssi

Ihmiskasvoinen Helsinki
Tarja Kantola
www.tarjakantola.fi • SDP Helsinki

RAUHANKOULU 10 VUOTTA!

Tervetuloa Rauhankoulun juhlavuoden tapahtumiin.

26.9.2008 klo 9.30–16.00
Rauhankasvatusfoorumi:
Taide ja osallisuus rauhankasvatuksessa
Allianssi-talossa, Asemapäällikönkatu 1.

26.9.2008 klo 16.30–19.00
Juhla-vastaanotto
Rauhanasemalla, Veturitori 3.

20.–22.10.2008
Rauhankoulu YK-viikolla
Pasilan kirjastossa:
näyttely ja työpajoja.

Rauhan-koulu
Rauhan ja kehityksen toimintapäivät

Rauhankoulu järjestää kouluille toimintapäiviä ja koulutusta kasvatusalan ammattilaisille.

TUETTU ULKOMINISTERIÖN KEHITYSYHTEISTYÖVAROIN

Lisätietoja ja materiaaleja
www.rauhanliitto.fi/rauhankoulu

Tilaa uudistunut YDIN

Opiskelijatarjous:
20 € ensimmäinen vuosi,
jatkuu kestotilauksena

Kestotilaus 28 €, vuositilaus 35 €
Tilaa netissä: *www.ydinlehti.fi*

TSEKKAA ROSEBUDIN KIRJAKAUPAT HELSINGISSÄ

ATENEUM
Ateneumin kirjakauppa

KIASMA
Kiasma-kauppa

Like-kirjakauppa
Iso Roobertinkatu 20

Rosebud. Kirjakauppa.
Mariankatu 21

KIRJOJA JOTKA MUUTTAVAT MAAILMAA
ROSEBUD
www.rosebud.fi

Emilia Palonen

Kirjoittaja on Ytimen päätoimittaja ja tutkijatohtori Helsingin yliopistossa.

Sisäpolitiikkaa TEKEMÄSSÄ

[MIKSI Georgian kriisi syttyi? Mitä siellä tapahtui? Yksiselitteistä vastausta ei ole ja onkin kenties parempi pohtia: mitä kriisi aiheutti, ja miksi se jatkuisi?

Kriisi ravisutti. Euroopassa voi yhä olla aseellisia konflikteja. Valtionrajoja voidaan kyseenalaistaa väkivalloin. Nationalismi – kansojen itsemääräämisoikeuden vaatimuksineen – näyttäytyy taas. Georgiassa etnisiä eroja luodaan kielen, ei uskonnon perusteella – ovathan kaikki paikalliset osapuolet ortodokseja. Venäjää röyhistelee rintaansa ja muuttuu monen silmissä kumppanista viholliseksi.

Ihmettelemme tätä kaikkea, vaikka elämme jälkikommunismia: aikaa, jona edellisen aikakauden taakka on yhä läsnä. Kenties jo unohdimme, että kansallistunne on vahva entisen Neuvostoliiton ja Itä-Euroopan alueella. Vaikka Länsi-Euroopassakin jyllää kansallisvaltionationalismi, emme millään ymmärrä Venäjää.

[SODISTA on usein haettu ratkaisuja sisäpolitiikan haasteisiin tai talouden ongelmiin. Georgiassa **Saakašvili** joutui epäsuosioon ennen konfliktia. Venäjällä **Putin** rakentaa valta-asemaansa ja oligarkkitaloutta. Yhdysvalloissa demokraatit ovat olleet nousussa vaalien kynnyksellä.

Maailmantaloudessa puhutaan kriisistä. Öljyn hinta on noussut, kaasuputkia suunnitellaan Venäjältä muualle, omavaraisuuteen pyrkivään Eurooppaan. Yhdysvaltojen asuntolainoista syntynyt kriisillä on globaaleja seurauksia. Maailmanlaajuinen ruokakriisi ja ilmastonmuutoksen aiheuttama rakenteiden uudistustarve muokkaavat maailmankauppaa.

Globaalinakin aikakautena kansantalouksien kriisejä voitaneen purkaa muun muassa valtionomistuksessa olevan aseteollisuuden tuotoilla. Jos kriisi laajenisi Venäjän ja länsimaiden väliseksi, siitä voisi hyötyä moni. Muun muassa Britanniaa uhkaa syvin lama sitten toisen maailmansodan, ja taloudellinen ahdinko kyseenalaistaa Uuden työväenpuolueen valtaa.

> Rauhanturvaamisen sijaan Nato-jäsenyydessä kyse olisi itärajan turvaamisesta. Sodan uhkaa se ei poistaisi. ”

[SAAKAŠVILIN länsimaiden sympatiaa hakeva propaganda kohdistui Tsekkoslovakian ja Suomen tapahtumiin vuonna 1938. Ison naapurin pelko näkyi suomalaismediassa. Nato-intoinen ulkoministeri kirmasi Etyjin puheenjohtajana opettelemaansa maailmankolkkaan Etelä-Ossetiaan, ja vei suuren osan kriisille varatusta palstatilasta. Georgian kriisistä tuli sisäpolitiikan työkalu Suomessakin.

Olisiko Nato-jäsenyys Suomelle turva aggressiiviseksi nähtyä Venäjää vastaan? Meillä kuten muuallakin Itä-Euroopassa YYA-sopimuksen lauettua haaveillaan osallisuudesta Pohjois-Atlantin puolustusliittossa. Rauhanturvaamisen sijaan kyse olisi itärajan turvaamisesta. Silti Nato ei turvaisi rauhaa maailmassa tai kotimaassa.

Venäjän ihmisoikeustilanne, oligarkia ja eriarvoisuus huolestuttavat. Naton saavutukset ihmisoikeuksien turvaamisessa eivät ole juuri paremmat. Syksy näyttää miten Yhdysvaltojen presidentinvaaleissa käy – lisääntyvätkö eriarvoisuus, luonnonvarojen kuluttaminen tai militarismi. Suomi ei voi välttää geopoliittista asemaansa. Uhat on muutettava mahdollisuuksiksi, väliinputoajan asema eduksi.

KUNTAVAALIEN alla Ydin kysyi ehdokkailta, millaisia turvallisuusriskejä kotikunnissa nähtiin: puolueesta riippumatta tulokset kertoivat huolesta erityisesti lasten ja nuorten mielenterveysongelmia sekä sosiaalista ja taloudellisesta syrjäytymistä kohtaan.

Kun ulkopoliitiikasta tulee sisäpolitiikkaa Nato-jäsenyyskeskusteluineen, monia tärkeitä asioita unohdetaan. Niin ulko- kuin sisäpolitiikassa tulisi puuttua sosiaalisiin ja taloudellisiin ongelmiin, joita riittää kotimaassa ja maailman konfliktialueilla. Siinä esimerkkeinä eivät voi toimia Yhdysvallat taikka Venäjä.

Suomi on henkitoreissaan viruvan Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestön Etyjin puheenjohtajamaa. Siellä Ossetian tilanteen kärjistyminen tiedettiin hyvin. Kuitenkin erityisesti Etyjin ruohonjuuritason toimintoja, jotka olisivat välttämättömiä kriisien ennaltaehkäisyyn, on karsittu säästösyistä. Eikö Suomi voisi profiloitua ja suunnata ”turvallisuuspolitiikan” resursseja juuri Etyjin toimintaan? YD

Sisältö

3 Pääkirjoitus

5 Ytimekkäästi

7 Arvaa mikä puolue

8 Selviämisen politiikkaa Egyptissä
HENRI ONODERA

Ydintä etsimässä:
12 Etupiiriajattelun painolasti
SUSANNA HAST

RIITTA OITTINEN

13 EU:n palautusdirektiivi polkee ihmisoikeuksia
OILI ALM

15 Kotoutustestejä puhelimessa
TUULI SAARIKOSKI

16 Mikrokosmos pääkaupungissa
RIITTA OITTINEN

18 Käytäntö määrittää maahanmuuttajan aseman
TAPIO LAAKSO

20 Darfurin kriisi on kiinalainen juttu
PEIK JOHANSSON

23 Kansalaisjärjestöt ja aktivistit kokoontuvat Malmössä
EMILIA PALONEN

24 ESF-lautapeli

Media:
27 Kansallinen tarina kestää
MIKKO METSÄMÄKI

28 EU-lobbaus vaatii taitoa ja pitkää pinnaa
ANNA HYVÄRINEN

30 "Ei meitä auteta, vaan elämämme sotketaan"
MANUEL MARTINEZ ESPINOZA

34 Halabja kemiallisten iskujen jälkeen
KRISTIINA KOIVUNEN

Politiikan ytimestä:
36 Rauha vai rankaiseminen
MARTTI KOSKENNIEMI

37 Diapamia vai kuntoutusta?
TOPI KANNIAINEN

38 Lauluja demokratiasta
OSCAR REYES

Me = Suomessa:
42 Sateenkaariperheet ja lasten oikeudet
ANNA MORING

43 Tapahtumat

44 Ydinkirjat

46 Ydinaseet kuohuttavat taas Eurooppaa
JAAKKO ELLISAARI & KALEVI SUOMELA

50 *Rauhan ytimestä:*
Georgian talvisota
KALLE KALLIO

YDIN-LEHTI Rauhanasema, Veturitori 3, 00520 Helsinki
p. 044 575 7763, ydin@ydinlehti.fi, www.ydinlehti.fi

PÄÄTOIMITTAJA Emilia Palonen, p. 040 507 7198
emilia.palonen@ydinlehti.fi

TOIMITUSSIHTEERI Oili Alm, p. 044 575 7763
oili.alm@ydinlehti.fi

HALLITUKSEN PJ Jorma Bergholm
jorma.bergholm@paasitorni.fi

TÄMÄN NUMERON TOIMITUSKUNTA
Rita Dahl, Mari Hyrkkänen, Kristiina Koivunen, Riitta Oittinen, Leila Oksa, Michael Perukangas, Tuuli Saarikoski ja Elina Turunen.

ULKOASU Teppo Jäntti ja Leila Oksa

TAITTO Paula Laitinen

KANNEN KUVA Tuuli Saarikoski

TILAUKSET ydin@ydinlehti.fi, www.ydinlehti.fi
Maksamalla tilille 800013 – 1509924
Ydin ilmestyy 4 kertaa vuodessa.

TILAUSHINNAT
35 euroa / vuosi
28 euroa / kestotilaus ja opiskelijat

Askel kohti Suomen NATO-jäsenyyttä?

Yhdysvaltalaisten aseiden ostaminen on saattanut olla vaikeaa Suomessa, mutta nyt asiaan on saatu parannus: Yhdysvaltojen puolustusministeriön perustama puolustusmateriaalialan yhteystoimisto aloitti toimintansa Suomessa elokuun alussa. Toiminnasta vastaa Yhdysvaltojen suurlähettiläs **Barbara Barrett**. Toimisto ei sijaitse Yhdysvaltojen lähetystön yhteydessä, vaan Suomen puolustusministeriön tiloissa Helsingissä osoitteessa Kaartinkuja 1.

Sadankomitealle uusi pääsihteeri

Yhteiskuntatieteen maisteri **Eekku Aromaa** on aloittanut Sadankomitean uutena pääsihteerinä elokuun puolivälissä. Aikaisemmin hän on toiminut esimerkiksi Vihreiden nuorten ja opiskelijoiden liiton pääsihteerinä ja vapaaehtoisena Demon projektissa Nepalissa. Hänellä on laaja järjestökokemus vapaaehtoistoimijana muun muassa partiosta ja monista vihreistä järjestöistä.

Aromaa nimeää tavoitteikseen tehtävässä jäsenmäärän ja vaikuttavuuden kasvattamisen sekä järjestön vahvistamisen.

Kasviskampanja?

Nobelin rauhanpalkinnon vuonna 2007 yhdessä **Al Goren** kanssa voittanut **Rachendra Pachauri** vieraili Belgiassa Gentin yliopistossa syyslukukauden alussa puhumassa lihansyönnin vaikutuksesta ilmastonmuutokseen. Tapahtuman otsikko oli Less Meat Less Heat ja runsaslukuiselle yleisölle tarjottiin ilmaisia kasvisproteiininäytteitä.

Flaamit ovat muutenkin vallooneja innostuneempia kasvissyönnistä. Flanderissa kampanjoidaa jopa viikottaisen kasvistorstain (donderdag veggiedag) puolesta. Keski-Euroopassa perjantai taas on usein kalapäivä. Hernerokkatorstain asemaa ei kai mikään Suomessa uhkaa, mutta mitä tuumivat kunnallisvaaliehdokkaat koulujen kasvisruokapäivästä?

Aurinkoenergiaa Bagdadiin, Unkariin kaukolämpöä

Samaan aikaan, kun Suomessa puhutaan maalämmöstä, erilaiset energiamuodot pääsevät kokeiluun muualla. Energian saannin vaikeuduttua Unkarin hallitus kampanjoi kaukolämmön puolesta. Ennen vuotta 1989 omavaraisuus ei ollut agendassa: halpaa energiaa tuputettiin Neuvostoliitosta. Vuoden 1989 vallankumouksen aikaan vesivoima puhututti ja nosti kansanliikkeitä. Sittemmin ydinvoima on yleistynyt, mutta vihdoin vuonna 2008 ja energian hintojen noustua kaukolämmöstä on tullut trendisana, joka mainitaan asuntoilmoituksia myöten.

Bagdadilaiset puolestaan tutustuvat aurinkoenergiaan odottaessaan, että amerikkalaisten vuonna 1991 pommittamat voimalat saadaan kuntoon. Syynä ei ole ekologisuus vaan turvallisuuden lisääminen. Kaupunkiin on asennettu tänä vuonna viisi tuhatta katulamppua, jotka varastoivat päivisin aurinkoenergiaa ja syttyvät automaattisesti auringon laskiessa. Sodan aikana kadut ovat olleet iltaisin täysin pimeita. Hiekkamyrskyjen aikaan aurinkokennot eivat kuitenkaan toimi. Niistä onkin ilmastomuutoksen ja kuivuuden lisääntymisen myötä tullut jatkuva riesa Irakissa.

Mitä tapahtuikaan 9/11?

Syyskuun 11. tulee joka vuosi, mutta pääseekö ihmiskunta tuon rikoksen ohitse? Oikeudenkäyntiä ja tuomiota odotellessa epäiltyjä on, mutta todisteet ovat puutteellisia.

David Ray Griffin on koonnut kirjaansa *9/11 Contradictions* 25 tapausta, jossa USAn viranomaisten omat lausunnot lyövät toisiaan korville. Rikosta voi myös yrittää selvittää tieteen keinoin. Näin **Steven E. Jones** ym. kaksoistornien ja kolmannen tornin sortumisen syitä tarkastelevassa artikkelissaan. Kirjoittajat pyysivät **Noam Chomskya** tueksi.

– Lähettäkää ensiksi juttunne julkaistavaksi Science-lehteen ja pariin muuhun tieteelliseen aikakauslehteen, Chomsky vastasi. Artikkeli ilmestyi *The Open Civil Engineering Journal*-lehdessä 2/2008.

Mikael Böökin 9/11 kommentaari julkaistiin Ytimen nettisivuilla 11. syyskuuta.

David Ray Griffin, 9/11 Contradictions, Olive Branch Press 2008.

Jonesin ym. artikkelin suomennos ”WTC:n tuhoutuminen: 14 kohtaa, joista olemme yhtä mieltä hallituksen virallisten raporttien kanssa” *www.saunalahti.fi/wtc2001/journal08.htm.*

ILMOITUSKOOT JA -HINNAT
(hintoihin lisätään alv 22 %)
1/1 sivua 196 x 255 mm 1 200 euroa
1/2 sivua 196 x 125 mm 650 euroa tai
96 x 255 mm 650 euroa
1/3 sivua 196 x 82 mm 440 euroa
1/4 sivua 96 x 125 mm 350 euroa
1/6 sivua 196 x 39 mm 220 euroa
1/8 sivua 96 x 60 mm 200 euroa

JULKAISIJA Ydin-julkaisut ry.
42. vuosikerta
(Rauhaa kohti -lehden 81. vuosikerta)
PAINOPAIKKA Miktor Oy
ISSN 0356-357X

YDIN on Kultti ry:n jäsenlehti. Lehti pidättää itsellään oikeuden käsitellä sille toimitettua materiaalia. Lehden vastuu ilmoituksen poisjäämisestä tai julkaisussa sattuneesta virheestä rajoittuu ilmoituksesta maksetun määrän palauttamiseen. Huomautukset 14 päivän kuluessa.

YTIMEN IRTONUMEROA MYY Akateeminen kirjakauppa (Helsinki keskusta, Iso Omena, Itäkeskus, Tapiola, Oulu, Turku, Tampere) ja Stockmann Helsinki.

Lennä ja säästä rahaa!

Ytimen avustaja lomaili kesällä Tukholmassa ja hämmästeli lentojen halpuutta. Eräs saksalainen nainen kertoi tuoneensa oikeuden määräyksestä parivuotiaan lapsensa Tukholmaan tapaamaan isäänsä. Äiti myös kuljetti lapsen kotiin tapaamisen jälkeen. Itse hän lensi Saksaan siksi aikaa, kun lapsi oli isän luona. Köyhälle opiskelijaäidille oli halvempaa ostaa menopaluulippu Saksaan kuin maksaa kolmen päivän yöpyminen retkeilymajassa. Kuinka pitkään halpalentojen aikakausi jatkuu?

Toinen avustaja matkusti junalla Helsingistä Rovaniemelle. Ostaessaan tiistaina junalippua lauantai-illan junaan hän sai kuulla sen olevan täysi. Sunnuntaiksi vielä löytyi. Toisin kävi tuttavalle Rovaniemellä, joka tahtoi sunnuntaina saada lipun saman päivän junaan. Hän lensi pääkaupunkiin – hieman aiemmin lento olisi maksanut noin puolet junalipun hinnasta..

Asiakkaat eivät taida VR:lle kelvata. Yhtiö poistaa opiskelijoilta kesäalennuslipun ja kieltää ulkomailla opiskelevilta oikeuden alennukseen. Se ei pysty hankkimaan viiden päivän varoitusajalla lisävaunuja. Eurooppalaisten rautatieyhtiöiden tavoin VR voisi luoda itsestään vaihtoehdon autoilulle esimerkiksi myytävillä alennuskorteilla. Pelkkä vihreä imagokampanja ei riitä.

Rekisterikilpivarkaat vaanivat Tukholmassa

Tukholmassa käyttöön otetut tietullit ovat vähentäneet yksityisautoilua keskustassa ja helpottaneet ruuhkia. Tietullien maksuja valvovat automaattikamerat tallentavat autojen rekisterikilvet. Niistä on tullut varkaiden uusi hittituote. Kaupunkiin omalla autolla lähtevien kannattaa ruuvata yöksi toinen rekisterikilpi pois, ellei auto ole valvotulla parkkipaikalla. Poliisilta saa väliaikaisen rekisterikilven, joka säästetään taas vastaisen varalle…

Patria niittää mainetta

Moca-rypälepommeilla…

Patria on kehittänyt yhteistyössä Suomen puolustusvoimien kanssa rypäleaseen. Yrityksen mukaan kyseessä on itsetuhomekanismiltaan ”maailman edistyksekkäin” kuorma-ammus. Puolustusvoimille ase ei ole kelvannut – ainakaan vielä. Olisiko pommin nimi enteellinen: 120 MOCA?

Ilmiselvästi Patrialla on valmius tämän ammustyypin sarjatuotantoon: painetussa englanninkielisessä nelivärimainoksessa 120 MOCA on yhtenä vaihtoehtona Patrian Nemo- ja Amos-kranaatinheitinjärjestelmien ammukseksi. MOCA:ssa on 21 tytärammusta: se rikkoo Oslon rypäleaseet kieltävää sopimusta.

Suomen hallitus ei ole kuitenkaan ilmoittanut, aikooko se allekirjoittaa Oslon sopimuksen. Puolustusvoimien tiedottajat ovatkin erityisen vastahakoisia kertomaan rypälepommista mitään.

Pääesikunnan tiedotuspäällikkö **Eero Karhuvaara** lupasi vastauksia tuota pikaa, mutta päivät kuluivat. Toisen puhelinsoiton jälkeen maavoimien tiedotuspäällikkö **Lauri Inna** ilmoitti kysyneensä asioita tykistön tarkastaja **Aki Sihvoselta**.

MOCA:n edistyksellisyyttä ”emme voi kumota emmekä vahvistaa”, väitti Inna. Kysymykseen, kuinka paljon veronmaksajien rahoja on käytetty MOCA:n kehittelyyn, ei Innan mukaan oikeastaan voi vastata, koska eri tekijöitä on ”vaikea ryhtyä erottelemaan” ja koska päätöksentekijöille ”halutaan antaa työrauha”.

Kysymykseen siitä, miksi puolustusvoimat ostaa rypäleaseita Saksasta, vaikka niitä voisi ostaa Patrialtakin, Inna vastasi, että ammukset ovat eri tyyppisiä: saksalaisia rypäleaseita ammutaan kenttätykeillä, kun taas Patrian pommeja ammuttaisiin kranaatinheittimillä. Ehkä Suomen puolustusvoimat uskoo tarvitsevansa molempia?

Inna ei myöskään kumonnut eikä vahvistanut sitä, onko Suomella jo allekirjoitettu sopimus siitä, että lisää rypäleaseita tulee Saksasta ensi vuonna. Ilmeisen huumorintajuisena miehenä hän totesi: ”Toivottavasti vastaukset riittivät.”

in Focus

Ahead of Its Time – a Quick Delivery to Slovenia

EU Sends Defence Package

Patria receives an order for a prototype of an underwater surveillance system

…ja lahjuksilla Slovenian pääministerille?

Yleisradion MOT-ohjelman (1.9. 2008) toimittaja väittää nähneensä dokumentit, jotka paljastavat Patrian maksaneen lahjuksia Sloveniaan myytyjen AMV-ajoneuvojen ja kranaatinheitinjärjestelmien kauppojen yhteydessä noin 21 miljoonaa euroa. Kaupoista olisi valunut rutkasti rojalteja myös puolustusvoimille.

Suuri osa Sloveniaan menneistä lahjuksista olisi maksettu Slovenian nykyiselle pääministerille, **Janez Jansalle.**

Jansa tunnetaan eurooppalaisissa demokratia- ja rauhanliikkeissä vuoden 1988 niin kutsutusta Slovenian keväästä. Jansa oli kirjoittanut nuorten Mladina-lehteen kriittisiä artikkeleita Jugoslavian kansanarmeijasta. Hän ei sietänyt sitä, että armeijan komentokieli oli serbokroatia ja lähes kaikki kapiaiset serbejä. Jansa tuomittiin salamyhkäisessä oikeudenkäynnissä vankilaan. Hänestä tuli sankari ja yksi keskeisistä henkilöistä Slovenian noustessa kapinaan liittovaltiota vastaan.

Jansasta tuli puolustusministeri jo vuoden 1990 vaalien jälkeen ja pääministeriksi hänet nimitettiin vuonna 2004. Näiden vuosien glamouria himmentää häneen vuonna 1994 kohdistettu syyte, jonka mukaan hän olisi – tällä kertaa ihan itse – antanut sotilaiden sekaantua siviilioikeuteen. Slovenian puolustusministeri **Karl Erjavec** vaati Patrialta kirjallisen vakuutuksen, ettei lahjustutkinta liity Slovenian ja Patrian sopimukseen. Erjavec uhkasi jäädyttää sopimuksen, ellei saa selvitystä. Selvityksen saatuaan hän perui uhkauksen. Sloveniassa järjestetään parlamenttivaalit 21. syyskuuta.

ARVAA MIKÄ PUOLUE

Ydin-lehti valitsi kahdeksan kaupunkia eri puolilta Suomea ja arpoi nämä eduskuntapuolueiden kesken. Puolueiden toimistoja pyydettiin valitsemaan yksi kunnallisvaaliehdokas vastaamaan kysymykseen "Mikä on paikkakuntanne suurin turvallisuusuhka?". Julkistamme vastaukset ja annamme lukijoillemme mahdollisuuden arvata, minkä puolueen edustaja on kunkin vastauksen takana. Puolueet aakkosjärjestyksessä: keskusta, kokoomus, kristillisdemokraatit, perussuomalaiset, sosialidemokraatit, vasemmistoliitto ja vihreät; RKP jätti vastaamatta. Palkintoina Gandhi T-paita, kirjoja ja kaksi Ytimen vuositilausta. Vastaukset yhteystietoineen tulee lähettää 30.9. mennessä osoitteeseen ydin@ydinlehti.fi tai Ydin, Rauhanasema, Veturitori 3, 00520 HKI. Oikeat vastaukset ja voittaneiden nimet julkaistaan Ytimen verkkosivuilla www.ydinlehti.fi 8.10.2008. Voittaneille ilmoitetaan asiasta henkilökohtaisesti.

Osallistu lukijakilpailuun, veikkaa oikea puolue!

Paikkakuntanne suurin turvallisuusuhka?

1

– Paikkakuntamme suurin turvallisuusuhka on viina, viina, viina + muut huumeet. Jos yksikin henkilö perheessä käyttää, niin kaikki kärsivät! Se on kuin syöpä. Tämä "syöpälaji" on saastuttanut jo suuren osan Suomen kansasta (alkoholin kulutus Suomessa yli 10 l / hlö). Yleisimmät "Alko-syöpälajit" Suomessa: Koskenkorva, Koff, Lapin kulta, Olvi, siiderit, lonkerot, jne. Kaikki tunnemme nämä "syöpälajit" ja jokapäiväisessä elämässämme näemme markettien, ravintoloiden, huoltoasemien, jne. tavaravalikoimissa näitä tuotteita. Sieltä ne kulkevat eri reittejä koteihin ja muualle yhteiskuntaan.

2

– Paikkakuntani suurimman turvallisuusuhan muodostaa huono-osaisuuden, syrjäytymisen ja näköalattomuuden keskittyminen samoille asuinalueille. Kurjuuden keskittyminen synnyttää lisää kurjuutta. Parempiosaiset äänestävät pian jaloillaan ja kierre on valmis. Joidenkin alueiden ghettoutuminen muodostaa turvallisuusuhan, koska tilanne ruokkii monenlaisia ongelmia. Alueet ovat otollisia kasvupaikkoja rikollisuudelle, väkivallalle, päihdeongelmille tai yksinkertaisiin ratkaisuihin uskoville ääriliikkeille. On selvää, että kurjuuden keskittymien synty vaikuttaa kaikkiin paikkakunnalla eläviin tavalla tai toisella.

3

– Oman kaupunkini pahin turvallisuusuhka on lasten ja nuorten näköalattomuus. Osattomuus ja köyhyys periytyy jo toisessa tai kolmannessa sukupolvessa. Jos nuorella ei ole koskaan ollut mitään toivoa paremmasta tulevaisuudesta, eikä vanhemmilla ole kykyä tai voimia kannustaa eteenpäin, voi kohta käsissämme olla sukupolvi, joka ei odota elämältään mitään. Ilman haaveita ihminen ei jaksa välittää itsestään, toisista tai elinympäristöstään.

4

– Paikkakuntani uhka on mielestäni välillinen. Näen, että uhkaksi muodostuu ihmisten välinpitämättömyys, jonka syynä ovat paheneva työttömyys, siitä aiheutuva huono-osaisuus ja tästä johtuva pahoinvointi. Tämä näkyy katukuvassa juopotteluna, väkivaltana ja muina rikoksina ja johtaa myös kaupungin epäsiisteyteen, kun mistään ei välitetä. Ihmiset näkevät ja kokevat epäsosiaalisen kaupunkiympäristönsä uhkana.

5

– Vakavin uhka on sisäisen turvallisuuden alueella. Tähän liittyy mm. syrjäytyminen ja sen mukana häiriintyvä yhteiskuntarauha. Alkoholi- ja huumeongelmien sekä väkivalta- ja omaisuusrikosten myötä jopa yhteiskuntarauha on vaarassa murentua. Ongelma korostuu asutuskeskuksissa, joissa kansalaisten jakautuminen A- ja B-, jopa C-luokan kansalaisiin ilmenee kärjistetyimmin. Pienissä kunnissa ja haja-asutusalueilla turvallisuus vaarantuu poliisipalvelujen heikennyttyä. Jo nyt Suomessa on alueita, joilla "lähin poliisi" on n. 200 kilometrin päässä. Poliisin saatavuuden huononeminen vaarantaa vakavasti perustuslaissa turvatun henkilökohtaisen koskemattomuuden ja yksityiselämän suojan.

6

– Lasten ja nuorten henkinen pahoinvointi, koulukiusaamiset ja huostaanotot ovat kasvaneet räjähdysmäisesti. Köyhyys, syrjäytyneisyys ja heikot elinolosuhteet luovat herkästi levottomuuksia ja väkivaltaa. Lapsi ei syntyessään voi valita vanhempiaan, sukupuoltaan, väriään tai elinolosuhteitaan. Toimivien ja laadukkaiden peruspalveluiden avulla varmistamme, ettei yksikään lapsi jää taustoistaan huolimatta verkostojen ulkopuolelle ja että jokaisella ihmisellä on mahdollisuus menestyä elämässään. Kuntani suurin turvallisuusuhka on jatkuva peruspalveluverkon supistamisen sekä alimitoitetut, epärealistiset budjetit. Valtion tulisi taata riittävät resurssit kunnille toimivien palveluiden järjestämiseksi.

7

– Kotikaupunkiani ei uhkaa Venäjä, Venäjä, Venäjä vaan liikenne, liikenne, liikenne. Liikenteen päästöt muodostavat 1/5 Suomen kasvihuonekaasuista. Ilmastomuutoksen hillitsemiseksi ihmiset tuleekin saada busseihin, raiteille ja reippailemaan nykyistä enemmän. Liikenne tappaa myös suoraan. Liikenteessä kuolee vuosittain 400 ihmistä: maanteillä erityisesti nuoria, taajamissa taas ikäihmisiä. Henkilöautojen väheneminen liikenteessä näkyy siis myös liikenneturvallisuuden lisääntymisenä. Siksi minun puolueeni on junapuolue ja näistä syistä esitämme mm. kaupunkini pääkadun muuttamista joukkoliikennekaduksi ja bussilippujen hintoihin 30 prosentin alennusta.

8

– Ei kommentteja.

JOKERI:
Veikkaa ehdokkaan kaupunki!
Kaupunkivaihtoehdot ovat Espoo, Helsinki, Jyväskylä, Kuopio, Oulu, Rovaniemi, Tampere ja Turku.

SELVIÄMISEN POLITIIKKAA

Ruokakriisi puhuttaa maailmalla, mutta samalla pitkäjänteiset paikalliskamppailut jäävät pimentoon. Egyptin lakkoväki ja ruohonjuuritason protestiliikkeet ovat tehneet tuloaan jo useamman vuoden, arvioi **Henri Onodera.**

Mahalla al-Kubran mielenosoitukset olivat vain jäävuoren huippu. Eriarvoisuus on kouriintuntuvaa, kun maan 80 miljoonasta asukkaasta puolet elää vajaalla kahdella dollarilla päivässä.

Huhtikuun alun tapahtumat Mahalla al-Kubran kaupungissa Egyptissä uutisoitiin ympäri maailmaa. Kuvat väkijoukon ja poliisirintamien välisistä yhteenotoista, kiviä heittelevistä nuorista, kyynelkaasusta ja palavista autonrenkaista levisivät myös Suomen mediassa. Vaikka ennalta suunniteltu lakko peruuntui viime hetkellä, se ei estänyt kaupungin asukkaita marssimasta kaduilla ja osoittamasta mieltään elinkustannusten nousua vastaan. Yhteenotot alkoivat poliisijoukkojen käytyä rauhanomaisten mielenosoittajien kimppuun.

Sen sijaan muualla maassa samaan aikaan oppositioryhmien järjestämä ja pitkälti lehdistön, internetin ja Facebookin kautta ajettu yleislakko toteutui vain osittain. Näissä kaupungeissa turvallisuusjoukot ja siviilipukuiset poliisit pitivät tiukkaa kuria julkisten rakennusten ja aukioiden läheisyydessä.

Mahalla al-Kubran mielenosoitukset olivat vain jäävuoren huippu. Samalla kun kansainvälinen lehdistö korosti tapahtumien yhteyttä maailmanlaajuiseen ruokakriisiin, Egyptissä virisivät muistot Kairon ruokamellakoista – ns. leipäintifadasta – vuodelta 1977. Tuolloin yli 70 ihmistä sai surmansa ja kymmeniä haavoittui, kun mielenosoittajat ja armeija ottivat yhteen ruoan hintojen noustua presidentti **Sadatin** valtakaudella. Lähimuistissa oli toki myös keväällä 2008 syventynyt kansallinen leipäkriisi, jonka aikana 11 ihmistä kuoli ja kymmeniä haavoittui leipomoluukuilla syttyneissä levottomuuksissa.

Valtaosa egyptiläisistä saa juuri ja juuri päivän elannon pöytään. Maan 80 miljoonasta asukkaasta puolet elää vajaalla kahdella dollarilla

EGYPTISSÄ

päivässä. Työttömyys, näköalattomuus ja häviävät mahdollisuudet uran tai perheen perustamiseksi vaivaavat erityisesti nuorisoa. Noin 20 prosentin inflaatio, palkkatason pysähtyneisyys ja globaalilla tasolla räjähtänyt ruoan hinta on kasvattanut suhteellisen köyhyyden määrää entisestään.

Paperilla Egyptillä menee hyvin

Vuonna 1952 itsenäistyneen Egyptin ja presidentti **Nasserin** aikaiset haaveet – maareformi, suuri keskiluokka ja julkinen talous sekä yhtäläiset opiskelu- ja työskentelymahdollisuudet – ovat rapisseet viimeistään presidentti **Hosni Mubarakin** kaudella. Tilalle ovat tulleet kattavat IMF-vetoiset rakenneuudistukset ja yksityistämispolitiikka – mm. maanomistuksen, teollisuuden ja palvelujen piirissä – mikä on vahvistanut valtion ja elinkeinoelämän kytköksiä entisestään.

Paperilla ja tietystä näkökulmasta katsottuna Egyptillä menee hyvin. Talouskasvu on seitsemän prosentin luokkaa, turismista saadut tulot ja ulkomaiset investoinnit – erityisesti Persianlahden öljyraha – virtaavat ennätyksellisen vuolaasti.

Tämä kehitys kuitenkin hyödyttää pientä 10 prosentin etuoikeutettua ryhmää. Parempiosaiset perheet kouluttautuvat kalliissa yksityiskouluissa ja muuttavat kaupunkiasutusten laidoille pystytettyihin tarkoin vartioituihin, aidattuihin yhteisöihin. Niiden ulkopuolelle jäävät liikenteen saasteet ja melu, tautiepidemiat, köyhyys ja muut kolmannen maailman ongelmat.

Viheralueet kukoistavat ja uima-altaat täyttyvät keskellä erämaata valtavien investointien, energia- ja vesimäärien turvin samalla kun yli puolet egyptiläisperheistä ei ole vesijohtoverkoston piirissä.

Globaalin ruokakriisin turvallistaminen ja pukeminen talous- ja kehitystermistöön hukkaavat olennaisen: taistelun toimeentulosta ja tulevaisuudesta ruohojuuritasolla.

Protestiliike laajenee

Maan enemmistön piirissä mielenosoitukset ja paikallinen lakko- ja protestitoiminta ovat arkipäiväistyneet. Mahalla al-Kubran 25 000 työläistä saavuttivat viimeksi turnausvoittoja valtiolliselta Misr Spinning & Weaving -tekstiilijätiltä joulukuussa 2006 ja syyskuussa 2007. Eri arvioiden mukaan viimeisen kahden ja puolen vuoden aikana maan teollisuuskeskuksissa on järjestetty yli 900 protestia ja työnseisausta. Tehdas- ja rautatietyöläisten lisäksi työtaisteluihin ovat ryhtyneet esimerkiksi verovirkailijat, lääkärit ja yliopistoprofessorit.

Lähi-idän historioitsija **Joel Beinin** arvioi, että kyseessä on merkittävin työläisten protestiliike itsenäisyyden ajan Egyptissä. ”Tärkeimpiä välittömiä joukkoprotestien taustatekijöitä ovat palkkojen alhaisuus sekä pitkään, vuoden 2004 puolivälistä alkaen, viivästyneet lisät ja palkankorotukset”, totesi Beinin heinäkuussa julkaistussa *Weghat Nazar* -lehdessä.

Liikehdinnän taustalla ovat rajut elinkustannusten nousut, elintasokuilun syveneminen ja miltei olemattomat vaikutusmahdollisuudet oman elämän kulkuun.

Egyptin ay-liikkeitä edustaa hallitusmielinen kattojärjestö GFETU (General Federation of Egyptian Trade Unions), joka ei nauti luottamusta työpaikoilla. Sisäministeriön eri poliisiosastot pysäyttävät poliittiselta haiskahtavat liikkeet alkutekijöihinsä. Vuodesta 1981 käytössä ollut hätätilalaki antaa niille laajat valtuudet puuttua niin yhdistystoimintaan kuin yksityisten ihmisten asioihin. Yli viiden henkilön julkiset kokoontumiset, itsenäisestä ay-liikkeestä puhumattakaan, on kielletty laissa.

Silti lakkotoiminta näyttää purevan. Valtaosa viime vuosien lakoista on saavuttanut vähintään osittaisen voiton, mutta jokaisesta palkankorotuksesta tai aiemmin luvatusta etuudesta on taisteltava erikseen.

Valtiovallan suora kritiikki ja vastustus ovat virinneet myös työpaikkojen ulkopuolella. Niilin suiston kylien asukkaat ovat kapinoineet kunnallistason päättäjiä vastaan. Buheiran maakunnassa maanviljelijät ovat nousseet suurmaanomistajia vastaan, jotka ovat hiljattain kunnallishallinnon siunauksella pakkolunastaneet maa-alueita itselleen. Burullusin asukkaat kapinoivat viimeksi kesäkuussa paikallista viljanjakelupäätöstä vastaan. Kesällä 2007 ympäri maata puhkesi protesteja juomaveden turvaamiseksi. Aleksandrian, Kairon ja Gizan asukkaat ovat kampanjoineet kotitalojensa säilyttämisen puolesta. Useimmiten vaatimusten keskiössä ovat elämisen perusehdot – puhdas juomavesi, ruoka ja katto pään päälle.

Kifayan jälkimainingeissa

Itsenäinen oppositiotoiminta on erittäin rajattua Egyptissä tiukan lainsäädännön, valvonnan ja hallituskurin vuoksi. Oppositiopiirejä ovat perinteisesti leimanneet myös nurkkakuntaisuus ja henkilökeskeinen politiikka. Lailliset – eli hallituksen hyväksymät – oppositiopuolueet nähdään ruohonjuuritasolla voimattomiksi ja alttiiksi solmimaan lehmänkauppoja hallituksen kanssa. Ideologiset vedenjakajat ja pitkäaikaiset kilpailuasetelmat puolueiden välillä ja sisällä ovat vaikeuttaneet laajapohjaista kampanjointia erityisesti vanhenevan johtoportaan keskuudessa.

Vuonna 2004 perustettu Kifaya-liike onnistui kokoamaan opposition rivejä. Se järjestäytyi verkostomaisesti, henkilöjäsenyyden pohjalta ja tarjosi yhteisen toimintaympäristön niin arabinationalisteille, sosialisteille kuin maltillisille ”keskitien” islamisteille. Mukana oli myös liberaaleja ja sitoutumattomia toimijoita. Heidän tähtäimessään olivat presidentin- ja parlamenttivaalit loppuvuonna 2005. Liike vaati laajoja rakenteellisia uudistuksia vallalla olevaan poliittisen järjestelmään, alkaen presidentti Mubarakin erosta, hätätilan purkamisesta ja vapaiden vaalien järjestämisestä.

Uutta liikkeen retoriikassa oli suora ja vankkumaton kritiikki presidentti Mubarakia ja hänen valtamonopoliaan kohtaan. Kifaya-moton (suom. ”Jo riittää!”) alla syntyi ja kehittyi useita mm. nuorison omia sekä ammattialakohtaisia toimintaryhmiä, jotka toimivat itsenäisesti eri paikkakunnilla. Protestit, mielenosoittajien pidätykset ja pahoinpitelyt saivat pian huomiota niin kansallisissa kuin kansainvälisissä tiedotusvälineissä. Liikkeen merkitystä valtiovallan kyseenalaistamisessa ja arvostelussa ei voi sivuuttaa.

Lakko- ja protestiliikkeitä siivittävät uudenlainen siviilirohkeus ja väkivallattoman vastarinnan ihanteet. Uranuurtajina voidaan pitää vaalivuonna 2005 syntyneitä kansalaisliikkeitä, jotka ovat sittemmin kuihtuneet tai muuttaneet muotoaan. Niiden toistuvat mielenosoitukset vaativat muutosta vallitseviin oloihin, presidentti Hosni Mubarakin eroa ja vapaita vaaleja. Eri oppositioryhmiä koonnut Kifaya-verkosto oli erityisen vankkumaton kritiikissään presidentti Hosni Mubarakia kohtaan, syyttäen häntä yksivaltiudesta, korruptiosta, sekä virkansa petaamisesta pojalleen **Gamal Mubarakille**.

Egyptissä avoin kritiikki valtionpäämiestä kohtaan oli ennen kuulumatonta. Vaatimukset demokratiasta, ihmisoikeuksista ja lainmukaisuudesta eivät kuitenkaan saaneet suuria massoja liikkeelle. Liikkeen aktivisteja, bloggaajia ja toimittajia on sittemmin häiritty ja pidätetty.

Vankilassa ilman syytettä

Poliittiset pidätykset ja perusteettomat vangitsemiset ovat Egyptissä yleinen käytäntö. Kansainvälisen Amnestyn mukaan Egyptissä pidetään 18 000 ihmistä vangittuna ilman syytettä tai kunnollista oikeudenkäyntiä.

Ylivoimaisesti suurin oppositioryhmä Egyptin Muslimiveljeskunta on pitkälti jättäytynyt protestien ulkopuolelle. Hallitus on estänyt liikkeen toimintaa kovin ottein pian sen jälkeen, kun se voitti 20 prosenttia parlamenttipaikoista vuonna 2005. Yli 800 liikkeen jäsentä on vangittu pelkästään tänä vuonna. Lisäksi kesäkuussa liikkeen johtoa teljettiin vankilaan vuosiksi paljon kohua herättäneissä sotaoikeudenkäynneissä.

Huoli tulevaisuudesta

Tiedotusvälineissä Mahalla al-Kubran tapahtumat esiintyvät nyt rinnakkain muiden maiden – kuten Haitin, Bangladeshin tai Somalian – ”ruokamellakoiden” kanssa. Maailmanlaajuinen ruokakriisi sai täten kasvot – nälkäisen ja kadulla mellakoivan kolmannen maailman köyhälistön – mutta onko siinä koko totuus? Mielikuva epätoivon ja vihan vallassa mellakoivista väkijoukoista johtaa helposti harhaan.

Ruokakriisistä näyttää muodostuneen turvallisuusuhka ja globaalia taloutta vitsaava sairaus, johon kansainväliset rahoituslaitokset etunenässä etsivät kuumeisesti lääkettä juuri nyt. Jos sitä ei löydy, vuosien kehitystyö menee hukkaan, varoittivat Kansainvälisen valuuttarahaston (IMF) johtaja **Dominique Straut-Kahn** ja Maailmanpankin johtaja **Robert Zoellick** huhtikuussa. Syventyneen elintasokuilun ja epätasaisen kehityksen valossa voi olla, ettei varoitus kuulosta Egyptin köyhdytetyn enemmistön korvissa niinkään uhkaavalta.

Vaikka globaali ruokakriisi on vakava ongelma, sen turvallistaminen ja pukeminen talous- ja kehitystermistöön häivyttävät taka-alalle sen, mikä on ruohonjuuritasolla olennaisinta: Ihmisen taistelu omasta ja perheensä toimeentulosta ja tulevaisuudesta. Olipa kyseessä ruoka tai ei, julkisesta protestista on tullut Egyptissä yhä tärkeämpi yhteiskunnallisen osallistumisen muoto – selviämisen politiikkaa. Varsinkin, kun muut keinot ovat vähissä. YD

Henri Onodera toimii tutkijakoulutettavana Helsingin yliopiston Kehitysmaatutkimuksen laitoksella.

Kuvat: Nasser Nouri

EGYPTI 2008

POLITIIKKA

Egypti on perustuslaillinen demokratia, jossa presidentillä on laajat valtaoikeudet. Päätöksenteko keskittynyt Kairoon ja NDP-valtapuolueelle (National Democratic Party). Puolueella on presidentin ja ministerien virat, ylivoimainen enemmistö maan parlamentissa (324 paikkaa 454:stä) ja kunnallishallinnoissa (92 % noin 15 000:sta). Puoluetta johtaa presidentti Hosni Mubarak.

Suurimpia oppositiopuolueita ovat Wafd (6 paikkaa parlamentissa), Tagammu (2 paikkaa) ja Ghad (1 paikka). Tärkein oppositioliike on Egyptin Muslimiveljeskunta (88 paikkaa). Ammattikunnista lakimiesten ja toimittajien liitot ovat aktiivisia. Hätätilalaki on ollut voimassa vuodesta 1981. Uusi, vuonna 2007 hyväksytty perustuslaki painottaa terrorismin vastaisuutta ja kaventaa yksityishenkilöiden vapauksia.

TALOUS

Talouskasvu: 7,1 % ja bruttokansantuote (GNP) 5500 USD/henkilö (2007). Tärkeimmät vientituotteet: öljy ja maakaasu, puuvilla, tekstiilit, kemikaalit. Tärkeimmät tuontituotteet: koneet ja tekniikka, elintarvikkeet, kemikaalit ja puu. Maailman Kauppajärjestö WTO:n jäsen vuodesta 1995. Talouden rakenneuudistus ja yksityistäminen on hallituksen päätavoite. Egyptin pinta-alasta alle 3 % on viljelykelpoista, valtaosa Niilin suistossa.

YHTEISKUNTA

Asukkaita 80 miljoonaa, joista 90 % muslimeja (sunneja) ja 9 % kristittyjä (kopteja). Noin kaksi kolmesta on alle 25-vuotias. Lukutaidottomuus on 29 % (miehet 17 %, naiset 41 %). Asutus keskittynyt Niilin jokilaaksoon ja suistoon. Aavikkoalueet pois lukien väestöntiheys on 2000 hlöä/km².

Uusi politisoituminen

Kifaya-liikettä leimasivat merkittävällä tavalla uusi politisoitunut nuoriso ja uusmedian valjastaminen opposition välineeksi. Liikkeen tärkeimmiksi tiedotuskanaviksi muodostuivat internet, kännykät ja erityisesti nuorten aktivistien blogit. Tietotekniikan omaksuneet nuoret tiedottivat ja jakoivat blogeissaan protesti- ja vankilakokemuksia ja lähettivät kuvia ja videoita kadulta maailmalle miltei reaaliajassa.

Vaalivuosi 2005 ei tuonut merkittäviä muutoksia maan poliittiseen elämään. Vaalien jälkeen ja kansainvälisten parrasvalojen himmennyttyä hallitus on kohdellut poliittista oppositiota yhä kovakouraisemmin. Kifaya-liike osallistui tuomarien protestikampanjaan parlamenttivaalitulosten kumoamiseksi keväällä 2006 ja NDP:n perustuslakiuudistusten vastaiseen kampanjointiin keväällä 2007. Sen vaatimukset demokratiasta ja ihmisoikeuksista jäivät pitkään yleiselle, abstraktille tasolle eivätkä pureutuneet konkreettisesti Egyptin ”hiljaisen enemmistön” kokemaan arkitason ahdinkoon.

Kifaya-liike on hiljalleen hävinnyt egyptiläisestä katukuvasta sen keskeisten toimijoiden keskitettyä voimavaransa uusiin liikkeisiin, kampanjoihin ja yhteistyöprojekteihin. Tänä vuonna yksi merkittävimpiä oppositiota yhdistäneitä tapahtumia on ollut Mahalla al-Kubran työläisten tueksi järjestetty solidaarisuuskampanja.

Susanna Hast

KOLUMNI

Kirjoittaja on Aleksanteri-instituutin ja Lapin yliopiston tutkija, joka tekee väitöskirjaansa etupiiripolitiikasta.

Etupiiriajattelun PAINOLASTI

KEVÄÄLLÄ ehdotin, että etupiirin käsitteestä voitaisiin jo luopua (HS Vieraskynä, 25.4). Sen jälkeen Georgia ja Venäjä tarttuivat aseisiin Etelä-Ossetiassa, ja perinteinen etupiiripolitiikka koki renessanssin. Venäjän ulkopolitiikka sen naapurimaita kohtaan on ollut arvaamatonta koko Neuvostoliiton hajoamisen jälkeisen ajan: enää se ei vain pullistele muskeleitaan, on ryhdytty tositoimiin. Naapurit vastasivat Venäjän toimiin 12. elokuuta Georgian, Ukrainan, Liettuan, Latvian, Viron ja Puolan päämiesten pitäessä puheita Tbilisissä vastalauseena Venäjän sortopolitiikalle. Tätä parempaa esimerkkiä saa hakea siitä, kuinka etupiiriajattelu edelleen vallitsee.

Venäjän sotilaallinen marssi Georgiaan on tulkittu länsimaissa etupiiriajattelun kautta. Venäläinen ulkopolitiikka näyttäisi edelleen perustuvan vallantasapainon oppeihin ja etupiireihin. Tämä politiikka on tyypillistä suurvalloille: vaikutusvalta omien rajojen ulkopuolella on kenties tärkein kriteeri suurvallan statukselle, jota Venäjäkin julistaa avoimesti. Etupiiri johtaa suuremman ja pienemmän valtion epätasaarvoiseen suhteeseen ja suurempi valtio usein loukkaa pienemmän suvereniteettia. Näin kävi 8. elokuuta alkaneessa Georgian ja Venäjän yhteenotossa.

ETUPIIRIPOLITIIKAN logiikan mukaan Venäjän motiivit ovat kuitenkin kaikkea muuta kuin lopettaa väitetyt etniset puhdistukset. Venäjä näyttää puolustavan etupiiriään erityisesti reaktiona Yhdysvaltojen kasvavalle vaikutusvallalle. Yhdysvallat uhkaa Venäjän etupiiriä kouluttamalla ja varustamalla Georgian asevoimia sekä tukemalla Georgian Nato-jäsenyyttä. Venäjän valtiojohdon mukaan Georgia onkin Yhdysvaltojen erityisprojekti. Kun tähän lisätään presidentti **Medvedevin** puheet Georgian rankaisemisesta, voimme tulkita Venäjän sotilaallisen väliintulon etupiiripolitiikaksi.

Kokonaan toinen – ja laiminlyöty – näkökulma on kuitenkin se, että pienempi valtio voi hyödyntää etupiiriretoriikkaa saadakseen tukea suuremmilta valtioilta. Pienemmän valtion aseena omien intressiensä ajamisessa voi olla suurvallan toimien leimaaminen etupiiripolitiikaksi. Georgian presidentti **Saakašvili** tuntee tämän strategian hyvin ja on hakenut vertaistukea myös muilta, joita Venäjä/Neuvostoliitto on historian aikana sortanut: esimerkiksi Suomelta. Etupiiripolitiikkaan vedotaan juuri entisissä Neuvostoliiton maissa, joilla on ongelmia Venäjä-suhteissaan.

> Pieni valtio voi ajaa etujaan leimaamalla suurvallan toimet etupiiripolitiikaksi.

Etupiiripolitiikalla syyttelystä voi tulla dialogin käymisen este. Muun muassa Venäjän öljykiistat Ukrainan ja Georgian kanssa nostattivat samanlaisen etupiiripolitiikka-tulkinnan ja syyttelyjen ryöpyn. Venäläiset selittivät luopuvansa ”lähiulkomaat”-ajattelusta, suosivista käytännöistä ja palauttavansa suhteet suvereenien valtioiden välisiksi. Venäjän toimet tulkittiin kiristykseksi, poliittiseksi peliksi ja taloudelliseksi imperialismiksi.

EPÄONNISTUTTUAAN ratkaisemaan pitkään muhinutta kriisiä dialogin avulla Georgia ja Venäjä käyttivät väkivaltaa Etelä-Ossetiassa. Konfliktin sovittelijoilta dialogi epäonnistui heidän sorruttuaan analysoimaan konfliktia etupiiriajattelun kautta. Ensimmäinen askel olisi tuoda helpotusta inhimilliseen kärsimykseen alueella. Seuraava on totuuden selvittäminen tasapainoisia neuvotteluja varten. Vaikka Venäjän sotilaallinen väliintulo Georgiassa muistuttaa kylmän sodan aikaisesta etupiirien maailmasta, ajattelutapana se pikemminkin rajoittaa kuin edistää vuorovaikutusta.

Etupiiripolitiikka on kuin leimasin, joka estää näkemästä sen alle jäävän tekstin. Leimasimen käyttö syyttelyn apuvälineenä estää konfliktin osapuolia ymmärtämästä toisiaan sen lisäksi, että se hämärtää sovittelijoiden kykyä nähdä, mistä konfliktissa on todella kyse. YD

Keskustelu maahanmuutosta ja kotouttamisesta käy kuumana EU:ssa. Saksa on juuri ilmoittanut alkavansa soveltaa ”sisäänpääsykokeita” maahanmuuttajille Alankomaiden tapaan. Ranskassa ilmapiiri kovenee. Seuraavissa jutuissa tarkastellaan EU:n palautusdirektiivin lisäksi maahanmuuttajien asemaa Alankomaissa, EU:n pääkaupungissa Brysselissä ja Suomessa.

EU:N palautusdirektiivi POLKEE IHMISOIKEUKSIA

Euroopan unionin uutta maahanmuuttopelotetta palautusdirektiiviä selvitti **Oili Alm**.

Kansainvälinen Amnesty ja pakolaisjärjestöjen kattojärjestö ECRE vetosivat keväällä Euroopan parlamentin meppeihin, jotta sovintoesitystä laittomasti EU:n alueella oleskelevien ihmisten kohtelusta ei hyväksyttäisi. Järjestöjen mukaan palautusdirektiivi koetteli myös parlamentin roolia ihmisoikeuksien puolustajana. Parlamentti kuitenkin äänesti esityksen puolesta selkein luvuin.

Toukokuussa parlamentin poliittisten ryhmien rivit olivat vielä hyvin sekaisin. Brysselissä toimittajille järjestetyssä seminaarissa oli ilmeistä, että demarit, vasemmisto ja vihreät äänestäisivät esitystä vastaan, mutta myös muiden ryhmien hajonta oli selvää.

Seminaarissa puhuttiin muun muassa Libyaan Italiasta palautettujen ihmisten katoamisesta ja venepakolaisten kaikkien henkilökohtaisten tavaroiden – mukaan lukien passit ja valokuvat – polttamisesta Kanarian saarten edustalla ”sanitäärisistä syistä” ja lapsipakolaisten kaameasta tilanteesta säilöönottopaikoissa.

Välimerenmaiden ja Saksan hallitusten lobbauksen on täytynyt olla ankaraa. Kesäkuussa mepit hyväksyivät pa-

Romanit sormenjälkirekisteriin

Italian hallituksen toimet romanilapsien ja -perheiden sormenjälkirekisterin perustamiseksi suurimmissa kaupungeissa järkyttävät jo Euroopan unionin toimielimiäkin. Rekisteri rikkoo syrjinnän vastaisia EU-sääntöjä ja perusoikeuksia.

Silti italian hallitus sai heinäkuisessa Euroopan parlamentin täysistunnossa myös tukea suunnitelmilleen. Keskustelua peränneitä syytettiin Euroopan parlamentin valjastamisesta kansallisen politiikan vetojuhdaksi.

EU:n kansalaisina lähinnä Romaniasta tulevat romanit voivat oleskella laillisesti Italiassa samojen ehtojen mukaan kuin muutkin EU-kansalaiset. Italian hallitus on kuitenkin sisäiseen turvallisuuden vedoten alkanut pitää omaa, rotuun perustuvaa romanien sormenjälkirekisteriä.

lautusdirektiivistä neuvotellun sovintoesityksen luvuin 369 – 197. Peräti 106 europarlamentaarikkoa äänesti tyhjää. Kaikki muutosesitykset äänestettiin nurin.

Puolitoista vuotta vankeutta

Palautusdirektiivin kiistellyin asia koskee laittomasti EU:n alueelle tulleiden turvapaikanhakijoiden säilöönottoa. Lapsiperheet ja yksin tulleet lapsipakolaiset voivat joutua vankilaoloihin jopa 18 kuukauden ajaksi. Ihmisoikeus- ja pakolaisjärjestöt ovat huomauttaneet, että aika on suhteettoman pitkä, kun on kyse ihmisistä, jotka eivät ole syyllistyneet mihinkään rikokseen.

Maahanmuuttoa TAPRI:ssa tutkiva **Anitta Kynsilehto** sanoo yllättyneensä kovasti direktiivin läpimenosta Euroopan parlamentissa – olihan myös YK:n pakolaistoimisto UNHCR kritisoinut voimakkaasti esitystä.

> Tähän saakka parlamentti on ollut ihmisoikeuksien vahtikoira, joka pitää huolen siitä, että lainsäädännössäkin tarkastellaan asioita laajemmasta näkökulmasta.

– Pitkän säilöönottoajan salliminen ja maahantulon kieltäminen käännytettävältä jopa viideksi vuodeksi johtavat helposti siihen, että niitä aletaan pitää normaalikäytäntöinä. Tähän saakka parlamentti on ollut ihmisoikeuksien vahtikoira, joka pitää huolen siitä, että lainsäädännössäkin tarkastellaan asioita laajemmasta näkökulmasta.

Linnake-Eurooppa

Tämän direktiivin viesti on Kynsilehdon mukaan selvä: tarkoituksena on kertoa, että tänne on epämiellyttävää tulla ja että riski on suuri, jos saapuu ilman papereita.

– Mutta mihin nämä ihmiset sitten sijoittuvat? On mietittävä, mitä mahdollisuuksia ylipäätään turvapaikkaa tarvitsevilla on tulla tänne, kritisoi Kynsilehto. Hän olettaa, että EU-maissa mennään maahanmuuttopolitiikassa yhä enemmän Alankomaiden suuntaan: kansalaisuustestit ovat niin vaikeita, etteivät omat kansalaisetkaan selviäisi niistä.

Kynsilehto tekee parhaillaan tutkimusta koulutettujen pohjoisafrikkalaisten naisten muuttoliikkeistä. Hänen mukaansa muuton taustalla on erilaisia syitä ja pitkiäkin historioita. Aluksi on voinut olla kyse pakenemisesta sodan keskeltä, mutta myöhemmin toimeentulon hakemisesta. EU-maat kuitenkin toivottavat nyt tervetulleiksi erityisesti korkeasti koulutettua väkeä, vaikka koulutusta voi olla hyvin vaikea saada tunnustetuksi.

– Laitetaanko heidät sitten lopulta kuitenkin alimmin palkattuihin töihin, kysyy Kynsilehto.

Jotain hyvääkin

Tarvitsemme palautusdirektiiviä, mutta emme millä hinnalla hyvänsä, ilmoittivat Amnesty ja ECRE yhteisessä tiedotteessaan toukokuussa.

EU:n ministerineuvoston kokouksissa Suomen kantoja pyrki edistämään ylitarkastaja **Harri Sivula**. Hän kiittää Euroopan parlamentin neuvotteluissa tekemiä muutosehdotuksia ja sanoo niiden vieneen neuvottelutuloksen Suomen toivomaan suuntaan. Sivula olettaa, että kansalaisjärjestöjen ankara kritiikki johtuu siitä, ettei niissä tiedetä, missä muodossa direktiivi lopulta hyväksyttiin.

– On tärkeää, että direktiivillä säädetään velvoitteita niille EU:n jäsenvaltioille, joilla ei esimerkiksi ole ollut mitään aikarajoja säilöönotolle aikaisemmin. Olen yli 10 vuoden ajan tehnyt työtä maahanmuuttoasioiden parissa, enkä ole vielä ikinä kuullut, että EU toimisi jonkinlaisena keppihevosena, että säilöönoton tai maastakarkotuksen aikarajat pidentyisivät niissä maissa, missä ne nyt ovat lyhyempiä, Sivula sanoo.

Direktiivin teksti on parhaillaan juristi-lingvistien käsittelyssä. Kun se on saatu käännettyä kaikille virallisille kielille, direktiivi julkaistaan EU:n virallisessa lehdessä. Tämän jälkeen jäsenvaltioilla on kaksi vuotta aikaa sen täytäntöönpanoon. YD

Oili Alm

KOTOUTUSTESTEJÄ puhelimessa

Alankomaiden populistipoliitikot ovat pyrkineet sulkemaan maan rajat uusilta tulokkailta jo vuosia, ja kansankin asenteet ovat koventuneet. Monikulttuurisuuden sijasta maassa vaaditaan sopeutumista hollantilaisiin arvoihin, kirjoittaa **Tuuli Saarikoski**.

Alankomaalaisen yhteiskunnan arvoja – mitä ne sitten kullekin ovatkaan – toimintaperiaatteita ja hollannin kieltä opetetaan kotouttamiskursseilla, jotka tulivat vuonna 2005 pakollisiksi tietyille maahanmuuttajaryhmille.

Maan noin 16,5 miljoonasta asukkaasta melkein viidesosa on taustaltaan ulkomaalaisia. Alankomaissa ulkomaalaiset jaotellaan ”länsimaisiin” ja ”ei-länsimaisiin”. Jako tehdään poliittis-taloudellisin perustein. Länsimaita ovat esimerkiksi EU-maat, USA, Etelä-Korea, Japani ja Alankomaiden entinen siirtomaa Indonesia. Ei-länsimaisia ovat esimerkiksi turkkilaiset, marokkolaiset ja Alankomaiden entisestä siirtomaasta, Surinamista kotoisin olevat.

Maksullisia kokeita

Vuodesta 2005 alkaen Alankomaat vaativat, että länsimaiden ulkopuolelta maahan tulevan on läpäistävä kotimaassaan kotoutuskoe ennen maahanpääsyä. Koe suoritetaan yleensä paikallisessa Alankomaiden suurlähetystössä puhelimitse. Tietokone laskee tulokset ja ilmoittaa, onko kandidaatti päässyt läpi, jolloin tämä voi hakea maahantulolupaa. Kokeen hinta on 350 euroa ja uusinta maksaa saman verran. Kokeeseen valmistautuminen ja oppimateriaalien hankkiminen on kokonaan tulijan vastuulla.

Vuonna 2007 voimaan tulleen lain mukaan EU- tai ETA-maasta tulevan maahanmuuttajan on suoritettava kotoutuskoe viiden vuoden kuluessa maahanmuutosta. Tämä laki koskee myös ”vanhoja uudisasukkaita” eli jo vuosia sitten maahan muuttaneita. Länsimaiden ulkopuolelta tulevien maahanmuuttajien on siis läpäistävä ensin kotoutuskoe lähtömaassaan ja myöhemmin isompi koe Alankomaissa. Koe mittaa sekä kielitaitoa että yhteiskunnan tuntemusta ja on maksullinen.

Maahanmuuttajille on tarjolla hyvin eritasoisia kursseja. Joillakin kursseilla on mukana lukutaidottomia, jolloin hollannin kieltä ja kulttuuria päntätään päähän ulkoa. Toisaalta on kursseja, joilla insinööreille opetetaan muka uutena asiana pankkiautomaatin käyttöä. Joillakin paikkakunnilla kursseille on vaikea päästä.

Ihmisoikeudet vähissä

Lähtömaassa läpäistävä kotoutustesti vaaditaan myös Alankomaiden kansalaisuuden saaneiden perheenjäseniltä. Tämä on hankaloittanut turkkilais- ja marokkolaislähtöisten alankomaalaisten perheiden yhdistymistä. Ihmisoikeusjärjestö Human Rights Watchin mukaan uusi laki vaikeuttaa erityisesti turkkilais- ja marokkolaismorsiamien maahantuloa. Maahantulo näistä maista onkin vähentynyt.

Turkkilaisia ja marokkolaisia muutti maahan runsaasti 1970-luvulla, kun Alankomaita vaivasi työvoimapula. Silloin halvalle työvoimalle ei opetettu paikallista kieltä, koska heidän työssään sitä ei katsottu tarvittavan, ja kielenoppimisen pelättiin johtavan maahan jäämiseen. Uusia tulijoita pyrittiin siis olemaan kotouttamatta toivoen, että työvoimapulan jälkeen he palaisivat sinne, mistä olivat tulleetkin. Käytännössä kuitenkin moni jäi, ja toi perheensä mukanaan.

Pelkkä kotoutustestin läpäiseminen ei vielä riitä maahantuloluvan saamiseen. On pystyttävä myös osoittamaan – kuten toki muissakin EU-maissa – että pystyy elättämään itsensä ja perheensä. Puolisoa toisesta maasta odottavan Alankomaiden kansalaisen on todistettava, että hän ansaitsee vähintään 120 prosenttia minimitulosta. Tämä tulotasovaatimus on Human Rights Watchin mukaan EU:n korkein.

Alankomaiden hallitus suunnittelee jo ulkomailla tehtävän kotouttamiskokeen vaikeuttamista entisestään, vaikka ensimmäisiä tutkimustuloksia lain vaikutuksista odotetaan vasta keväällä 2009. YD

Tuuli Saarikoski on Alankomaihin kotoutunut valokuvauksen opiskelija.

Pikku-Kongo on kävelymatkan päässä Brysselin suomalaisesta merimieskirkosta

MIKROKOSMOS pääkaupungissa

– Bryssel on ainoa arabimaa, jossa ei ole sotaa, toteaa belgialainen rockikoni Arno kryptiseen tyyliinsä. Arno on kunnostautunut rasisminvastaisessa kamppailussa. Noin miljoonan asukkaan Brysselissä asuu pitkälti yli sata kansallisuutta, ja miltei puolet kotitalouksista on monikielisiä, kirjoittaa **Riitta Oittinen** Brysselistä.

Bryssel on täynnä kontrasteja. Yhtäältä se on yksi Euroopan unionin rikkaimmista alueista, sillä EU-instituutioiden ohella NATO, suurlähetystöt ja monikansallisten suuriyritysten pääkonttorit keräävät paikalle ostovoimaa. Toisaalta köyhiksi luokitetuilla asuinalueilla elää miltei 40 prosenttia asukkaista, eikä luvussa ole edes mukana laittomia maahanmuuttajia ja turistiviisumilla työskenteleviä.

Virallinen Bryssel ylläpitää itsestään useita imagoja. Voimakkaimmin sitä markkinoidaan modernina Euroopan pääkaupunkina. EU-myönteisyys näkyy heti lentokentällä: matkustajat toivotetaan suureellisesti tervetulleeksi Eurooppaan – ei Belgiaan saati Brysseliin. Keskustan katukilvissä on kaupunkivaakunan rinnalla kuva EU-lipusta.

Käsitys Brysselistä EU-byrokraattien pääkallonpaikkana on toki vain osatotuus. Turistitoimisto yrittää välittää kaupungista maanläheistä tunnelmaa kutsumalla sitä iskulauseella ”sinun eurooppalainen kyläsi”. Belgialainen PR-koneisto esittelee – tosin ainoastaan sopiviksi katsomissaan asiayhteyksissä – Brysseliä myös maailmanlaajuisena ja suvaitsevaisena sulatusuunina. Samaa

ideaa symboloi paikallisten rakastama sekarotuinen koira Zinneke, joka on saanut patsaankin. Köyhillä ei ole varaa koiriin, on tosin turkkilaistaustainen sosialistipoliitikko **Emir Kir** kerran tokaissut.

Eurooppalaisuuksien kirjo

Kahden kerroksen Eurooppa näkyy opinahjojen, harrastusten ja kulutuskäyttäytymisen valinnoissa. Omassa piirissä pysyttelemistä sanotaan, näkökulmasta ja kohderyhmästä riippuen, joko oman kulttuurin ja kielen vaalimiseksi tai sopeutumattomuudeksi.

Erilaisten maahanmuuttajien arvottaminen ilmenee myös käsitteiden siirtolainen ja ekspatriaatti (expatriate) arkikäytössä: vanhemmista EU-maista tulleita valkokaulustyöntekijöitä ja pohjoisamerikkalaisia asukkaita media nimittää yleensä ekspatriaateiksi. Siirtolaisiksi kutsutaan hanakammin EU:n ulkopuolelta tulleita, mutta myös ruumiillisen työn tekijöitä, kuten vain lyhyillä rakennustyökeikoilla olevia puolalaisia, joilla ei ole aikomustakaan varsinaisesti muuttaa maahan.

Termiä ”laiton ekspatriaatti” en ole havainnut. Sen sijaan käsite laiton maahanmuuttaja on käytössä, saattaapa heitä työskennellä pimeästi euroekspatriaattien palveluksessakin.

Vuosi 2008 on Euroopan kulttuurienvälisen vuoropuhelun teemavuosi. Tavoitteena on ”edistää kulttuurien välistä ymmärrystä yhä moninaisemmassa ympäristössä”. Teemaan liittyen puolisentoista tuhatta EU-instituutioiden virkailijaa – tai sellaiseksi kurkottelevaa – osallistui keväällä kolmen päivän opintopakettiin. Sietää kysyä, olisiko osallistujien omatoiminen jalkautuminen Brysselin vähemmän hienoihin kaupunginosiin ollut halvempaa ja konkreettisempaa kulttuurienvälisyyttä.

Monikulttuurisuus

Valtaosa Brysselin etnisistä asuinalueista on monikulttuurisia. Niiden kaupat, kahvilat ja muut puolijulkiset tilat kyltteineen, koristeineen ja sisustuksineen näyttävät paloja Aasiasta, Afrikasta, Yhdysvalloista, Länsi- ja Itä-Euroopasta. Ne saattavat myös viestiä kiinnittymisestä useampaan paikkaan, kuten euro-bangla tai euro-afro -tyyppiset pienyritysten nimet todistavat. EU:hun liittyvää symbolikuvastoa hyödynnetään ironisestikin. Osa nurkkakauppojen mainoskylteistä tuo esiin kokonaisia ajanjaksoja: Belgian kolonialismin, britti-imperiumin ja Ottomaanien imperiumin romahtamisen, itsenäisyystaistelujen ajan, kansakuntien nousun tai kadonneen sosialistisen yhteiskuntajärjestelmän.

Monelle Brysselistä matkailujuttuja kirjoittavalle toimittajallekin muutamakin askel vähemmän tallatuilla poluilla voisi antaa uutta jutunjuurta. Esimerkiksi kiireinen Brabant-kauppakatu kerää asiakkaita Hollannista ja Saksasta asti. Vieri vieressä olevista puodeista löytyy muslimibarbi, turkkilaisessa vankilassa viruneiden kommunistien kansanmusiikkilevyjä, Kiinassa tehtyjä ”merkkituotteita” ja britti-imperialismia kritisoivia Bollywood-filmejä.

Brysselissä valmiiksi asuville tämänkaltaisen ”ulkomaanmatkan” aiheuttama ekologinen jalanjälki olisi pieni. Välillä tosin tuntuu siltä, että osalle Brysselissä asuvista tai vierailevista EU-eurooppalaisista matka olisi yhtä vaivalloinen kuin Pitkänsillan ylittäminen suomalaiselle porvarille aikanaan. YD

Riitta Oittinen asuu valtaosan vuodesta Brysselissä ja tutkii sitä.

Monikulttuurista kaupunkilaisuutta symboloiva, sekarotuinen Zinneke-koira.

EU:n itälaajeneminen näkyy katukuvassa varsinkin puolalaisina kauppoina. Tämä kyltti esittelee 1950-luvun maamerkit Varsovasta ja Brysselistä.

Maahanmuuttajat kotoutuvat Helsingissä muun muassa naapuruston yhteisten tapahtumien avulla.

Käytäntö määrittää MAAHANMUUTTAJAN ASEMAN

Helsingin ja Vantaan poliisit ryhtyivät keväällä tarkastamaan pistokokein ulkomaalaisilta vaikuttavien ihmisten papereita julkisilla paikoilla. Ketä tahansa valtaväestöstä erottuvaa voidaan epäillä laittomasta maassa oleskelusta. Jälleen kerran maahanmuuttopolitiikan tärkeitä linjauksia tehdään käytäntöjen avulla, arvioi **Tapio Laakso.**

EU:n sisärajojen valvonta on poistunut ja Tallinnasta tulijat voivat kävellä laivasta suoraan bussiin. Kun muodollisuudet valtion rajalla ovat vähentyneet, raja kävelee vastaan rautatieasemalla tai baarissa. Lain kirjain kertoo hyvin vähän maahanmuuttopolitiikan todellisuutta muovaavista käytännöistä.

Periaatteessa ulkomaalaislaki on inhimillisen turvapaikkapolitiikan ja turvapaikanhakijan oikeuksien toteutumisen kannalta varsin hyvä. Kohtuuttomia tilanteita tulee silti esille tasaiseen tahtiin. Tiedotusvälineistä ja kirkon turvapaikanhakijoille tarjoamasta suojelusta on tämän vuoksi muodostunut eräänlainen viimeinen valitustuomioistuin. Maahanmuuttopolitiikan käytäntöjen valvojina ja kriitikoina kansalaisyhteiskunnalla on tärkeä merkitys.

Lain sovellus ontuu

Maahanmuuttovirasto (entinen Ulkomaalaisvirasto) tekee päivittäin melko kirjaimellisesti elämän ja kuoleman päätöksiä. Elämä ja tulevaisuus ovat pelissä turvapaikkapäätösten lisäksi myös työluvista, kansalaisuuden saamisesta ja perheen yhdistämisestä päätettäessä. Virkamiehet suojautuvat päätösten arvostelulta asettumalla piiloon lain suojiin. He kertovat päätöksiä tehdessään vain noudattavansa lakia. Toisenlaiset päätökset vaatisivat toisenlaista lakia ja se on eduskunnan ja hallituksen tehtävä.

Päätöksessä lukeva ”ilmeisen perusteeton” ei kuitenkaan ole mikään suora seuraus lainsäädännöstä. Päätös tehdään arvioimalla esitettyjä todisteita ja soveltamalla lainsäädäntöä. Valitettavasti on epäselvää, mikä tekee todistelusta uskottavaa. Arvioinnin pitäisi olla läpinäkyvää ja yhteismitallista.

Käytäntöjen merkitys paljastuu pahamaineisten tilapäisten oleskelulupien eli niin sanottujen b-lupien kautta. B-luvan saanut henkilö ei ole oikeutettu työntekoon tai opiskeluun. Vuonna 2005 Ulkomaalaisvirasto ryhtyi myöntämään erityisesti Afganistanista, Irakista ja Somaliasta tulleille turvapaikanhakijoille lähes yksinomaan b-lupia. Viraston näkemys oli, että kansainvälisen suojelun kriteerit eivät täyttyneet näistä melko vaarallisina pidetyistä maista tulleiden enemmistön kohdalla. Yksilöllisessä harkinnassa pelkkä maassa vallitseva sotatila ei riitä suojelun perusteeksi. Tilapäisiä lupia myönnettiin, koska ihmisten karkottaminen kyseisiin maihin ei kuitenkaan onnistunut tai ollut soveliasta.

Ministeri vaihtui

Eduskunta ei halunnut luoda tilapäisistä oleskeluluvista laajaa käytäntöä, kuten 2005–2006 tapahtui. B-luvan sai yhteensä 558 hakijaa, jotka joutuivat täysin näköalattomaan tilanteeseen vailla mahdollisuuksia rakentaa elämää.

Käytäntö poistui 2007 yhtä nopeasti kuin oli syntynytkin. Vuonna 2006 enemmistö Somaliasta tulleista turvapaikanhakijoista sai b-luvan, seuraavana vuonna lähes kaikki hakijat saivat pysyvän oleskeluluvan suojeluntarpeen perusteella. Välissä vaihtui asiasta vastaava ministeri, ei laki.

B-luvat poistuivat, koska käytäntöä kritisoitiin ja vastustettiin laajasti. Jopa Valtiontalouden tarkastusvirasto otti kantaa b-lupien laajaa käyttöä vastaan, koska kotoutumisen kannalta ei ole mitään järkeä siinä, että ihmiset ovat pari vuotta tyhjän panttina. Se on huonoa valtion rahojen käyttöä.

Maahanmuuttopolitiikka on pullollaan ongelmallisia käytäntöjä, joihin ei ole vielä pystytty puuttumaan riittävästi. Lisäksi uusia käytäntöjä luodaan jatkuvasti kuten pääkaupunkiseudun poliisien esimerkki osoittaa. Niissä onkin maahanmuuttopolitiikan kehittämisen tärkein alue.

Ulkomaalaisten säilöönotto on tällä hetkellä yleistyvistä käytännöistä pahimpia.

Säilöönotto ilman rikosta

Ulkomaalainen voidaan ottaa säilöön henkilöllisyyden ja muiden tietojen selvittämisen ajaksi tai jos on syytä epäillä, että henkilö saattaa ryhtyä piileskelemään tai syyllistyä rikokseen. Ennalta ehkäisevän vapaudenriiston kohdistaminen ihmisiin, jotka eivät ole syyllistyneet mihinkään rikokseen, on oikeuskäytännön näkökulmasta ongelmallista.

Ensimmäinen säilöönottokeskus avattiin Suomessa 2002 Katajanokan vankilan entisiin tiloihin. Tätä ennen – osin edelleen – säilöönotetut oli sijoitettu tavalliseen putkaan tai vankilaan. Tätä pidettiin ihmisoikeuksien kannalta erityisen ongelmallisena. Suomalaiset ihmisoikeusjärjestöt olivat mukana siunaamassa säilöönottokeskuksen avaamista, koska se oli ”pienempi paha”.

Säilöönoton pitäisi olla viimesijainen toimenpide, mutta säilöönottoajat sen sijaan pidentyvät ja ihmisiä otetaan säilöön herkemmin. Säilöönotosta on järjestöjen siunauksella tullut hyväksyttyä. Sisäministeriö haluaa pystyttää uusia keskuksia ja säilöönottoajat venyvät pahimmillaan kolmeen kuukauteen.

B-luvat ja säilöönotto kertovat, että maahanmuuttajien oikeuksien puolustaminen vaatii huomion kohdistamista siihen, mitä tapahtuu todella. Abstrakti puhe turvapaikkajärjestelmästä, Geneven sopimuksesta tai ihmisoikeuksista ei auta ihmisiä heidän todellisissa tilanteissaan. YDIN

Tapio Laakso on ihmisten vapaan liikkumisen kannattaja

Kuvat: Michael Perukangas

Darfurin kriisi on KIINALAINEN JUTTU

Lääkärit ilman rajoja listasi alkuvuodesta 2004 kymmenen ”humanitaarista uutista”, jotka olivat jääneet kansainvälisessä uutistarjonnassa aivan liian vähälle huomiolle. Ensimmäisenä listalla oli Sudanin ja Tšadin pakolaiskriisi. Kriisistä, jossa nääntyvät sadat tuhannet pakolaiset, jättivät kotinsa väkivaltaisuuksien vuoksi Darfurin maakunnassa Sudanin länsiosien syrjäseuduilla, kirjoittaa Ytimelle **Peik Johansson**.

Avustusjärjestöjen raporteissa puhuttiin tuolloin jo kymmenistä tuhansista kuolonurheista julmassa sodassa, jota Sudanin hallitus ja sen tukemat janjawiid-joukot kävivät lähinnä Darfurin siviiliväestöä vastaan.

Huhtikuussa 2004 tuli kuluneeksi kymmenen vuotta Ruandan kansanmurhan alkamisesta. Kansanmurhan vuosipäivän alla YK:n Sudanin humanitaarisen avustustoiminnan johtaja, brittiläinen **Mukesh Kapila** vertasi lehdistötilaisuudessa Darfurin tilannetta kymmenen vuoden takaiseen Ruandaan. Vihdoin kansainvälinen uutiskynnys ylittyi.

Taikasana oli lausuttu oikeaan aikaan, ja Darfurin konflikti ponnahti maailman tietoisuuteen. Vertausta Ruandaan toistettiin uutistoimistojen uutisissa ja sanomalehtien pääkirjoituksissa, ja pian tv-ryhmiä lähetettiin Tšadiin rajan taakse pystytetyille pakolaisleireille.

Singahdus otsikoihin

Sen jälkeen mikään muu Afrikan konflikti ei ole ollut yhtä tiiviin uutisseurannan kohteena kuin tilanne Darfurissa. Kuluneena kesänä Darfur oli taas ulkomaanuutisten kestoaiheena useastakin eri syystä.

Heinäkuussa Haagin kansainvälinen rikostuomioistuin (ICC) nosti Sudanin presidenttiä **Omar al-Bashiria** vastaan syytteen kansanmurhasta ja rikoksista ihmiskuntaa vastaan. Ihmisoikeusaktiivit pitivät istuvaa valtionpäämiestä vastaan nostettua syytettä ”historiallisena askeleena”, mutta Afrikan unioni ja monet diplomaatit pelkäsivät mahdollisen pidätysmääräyksen vaikeuttavan entisestään Darfurin rauhanneuvotteluja ja rauhanturvaoperaatiota.

Elokuun alussa YK:n turvallisuusneuvosto päätti kuitenkin jatkaa YK:n ja Afrikan unionin rauhanturvaoperaatiota vuodella eteenpäin. Operaatio ei ole edennyt suunnitelmien mukaan. Viime vuonna sovituista 26 000 rauhanturvaajasta vain kolmasosa on saatu paikan päälle. Helikoptereista, ajoneuvoista ja varusteista on pulaa, koska operaatiolle ei ole maksettu luvattuja määrärahoja. BBC kertoi elokuussa, että monilla Afrikan maista kotoisin olevilla rauhanturvaajilla oli kypärän sijasta siniset muovipussit pään suojana.

Pekingin olympialaisten alla Darfur pääsi jopa urheilu-uutisiin, sen jälkeen kun Yhdysvaltojen olympiajoukkue valitsi sudanilaissyntyisen 1 500 metrin juoksijan **Lopez Lomongin** kantamaan tähtilippua Pekingin kisojen avajaisissa. Yhdysvaltojen kansalaisuuden viime vuonna saanut Lomong varttui itse pakolaisleirillä Keniassa ja oli yksi amerikkalaisurheilijoiden perustaman Team Darfurin edustajista olympialaisissa.

Muiden amerikkalaisten Darfur-kampanjoiden lailla myös urheilijat vaativat lisää ulkomaisia joukkoja Darfuriin ja että Kiina painostaisi Sudanin hallitusta lopettamaan sotatoimet.

Darfurissa on viiden vuoden aikana kuollut ainakin 200 000 ihmistä ja yli kaksi miljoona ihmistä on joutunut jättämään kotinsa.

Darfur jäi syrjään

Pinta-alaltaan puolitoista kertaa Suomen kokoisessa Darfurissa asui ennen sotaa vajaa kahdeksan miljoonaa ihmistä, noin viidesosa koko Sudanin 40 miljoonasta asukkaasta.

Darfurin asukkaat jakautuvat lukuisiin eri kansoihin, joista suurimpia ovat furit, masaliitit, dajut, tunjurit, birgedit ja zagawat. Osalla näistä kansoista on sukulaisia nykyisen Tšadin alueella. Lisäksi huomattava osa Darfurin asukkaista kuuluu arabiankielisiin etnisiin ryhmiin. Arabit ovat pääasiassa alueelle myöhemmin saapuneita paimentolaisia, alkuperäiskansat taas pienviljelijöitä.

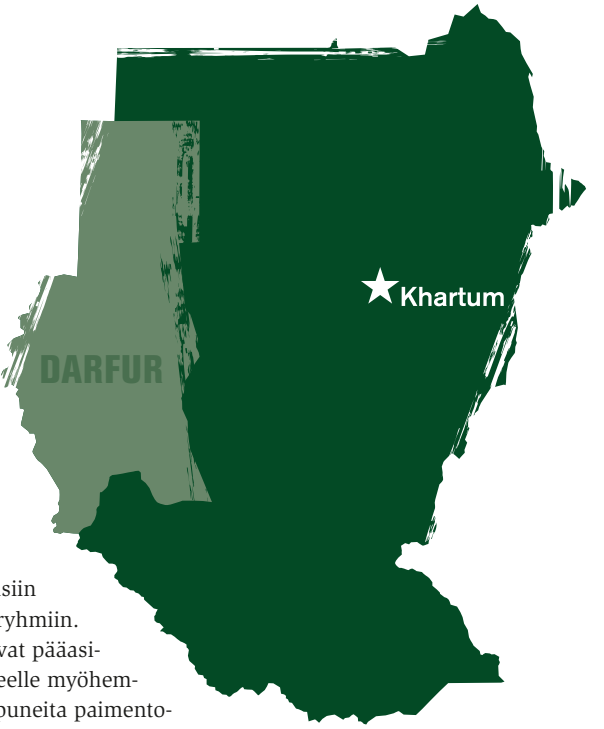

Kaikki darfurilaiset ovat islaminuskoisia ja ihonväriltään mustia. Kyse ei ole siis uskonnollisesta konfliktista eikä myöskään selkeästi eri roturyhmiin kuuluvien kansojen välisestä konfliktista. Etniset erot ovat pikemminkin kielellisiä, kulttuurisia, historiallisia ja poliittisia.

Ennen brittiläistä siirtomaavaltaa Darfurin aluetta hallitsivat mahtavat kuningaskunnat: keskiaikaiset Zagawan, Dajun ja Tunjurin imperiumit sekä itsenäinen Furin sultanaatti, joka liitettiin anglo-egyptiläiseen Sudanin protektoraattiin vasta vuonna 1916.

Siirtomaavallan aikana ja Sudanin itsenäistymisen jälkeen Darfur jäi kuitenkin syrjäiseksi maakunnaksi, jonka kehittämiseen ei uhrattu voimavaroja. Monet asukkaat hakeutuivat töihin muualle maahan tai liittyivät Sudanin armeijaan.

1970-luvulla, vuosia jatkuneen kuivuuden jälkeen, miltei koko zagawa-kansa joutui jättämään aavikoituneen kotiseutunsa Pohjois-Darfurissa. Osa lähti töihin Libyan öljyalueille, osa muutti asumaan muualle Darfuriin tai keskisen Sudanin kaupunkeihin. Zagawien laajasta muuttoliikkeestä ei kuitenkaan seurannut etnisiä väkivaltaisuuksia.

Etniset konfliktit Darfurissa eivät silti ole mitään uutta, eivät myöskään konfliktit arabikansojen ja alueen alkuperäiskansojen välillä. Aikojen saatossa kiistoja on syntynyt laidunmaista ja rajallisten vesivoimavarojen käytöstä. Eri ryhmien edustajat ovat käyneet valtataistelua paikallispolitiikassa, ja joskus myös jokin arkinen riita on levinnyt etnisten ryhmien väliseksi vastakkainasetteluksi.

Aiemmin tällaiset konfliktit soviteltiin perinteisissä ajawiid-kokouksissa. Ennen Kansallisen islamilaisen rintaman (NIF) valtaantuloa Sudanin hallituksen edustaja osallistui yleensä sovittelijana neuvotteluihin.

Islamistijuntta sortajana

Sotilasvallankaappauksessa vuonna 1989 valtaan tullut islamistijuntta halusi saada pikaisen lopun Etelä-Sudanissa meneillään olleeseen sisällissotaan, etenkin sen jälkeen kun etelän ja pohjoisen rajaseuduilta löydettiin öljyä. Hallitus julisti kristinuskoiseen etelään pyhän sodan ja aseisti paikallisia arabiankielisiä

ja islaminuskoisia heimoja taistelemaan etelän siviilejä vastaan.

Vuodesta 1983 vuoteen 2005 jatkuneessa Etelä-Sudanin sodassa ja sodan aiheuttamissa nälänhädissä menehtyi yli miljoonaa ihmistä. Etelä-Sudanin tilanne ei silti koskaan saanut isompaa huomiota maailmalla.

1990-luvun puolivälissä islamilainen rintama ryhtyi järjestelmällisiin sortotoimiin myös Darfurissa. Masaliittien alueella islamistit syrjäyttivät paikallisen sulttaanin ja nimittivät uudeksi sultaaniksi arabipaimentolaisten edustajan. Masaliittien maita jaettiin paimentolaisille. Myös fur-kansan kotiseudulla oli maakiistoja alueelle myöhemmin tulleiden arabipaimentolaisten kanssa. Islamistihallitus vangitsi satoja fureihin kuuluvia opiskelijoita, lakimiehiä, opettajia ja virkamiehiä.

Reaktiona sortotoimiin Darfuriin perustettiin vuonna 2003 aseellinen vastarintaliike, Sudanin vapautusarmeija (SLA). Pian sen rinnalle tuli myös toinen kapinaliike, hallitusta vastustavien islamistien perustama Oikeuden ja tasa-arvon liike (JEM). Kapinaliikkeiden vaatimukset olivat maltillisia: Darfurille haluttiin enemmän vaikutusvaltaa Sudanin hallinnossa ja lisää voimavaroja koulutukseen ja terveydenhuoltoon.

Hallitus vastasi kapinointiin ilmapommituksilla ja janjawiidien iskuilla, joissa kyliä tuhottiin, viljasadot poltettiin, naisia joukkoraiskattiin ja lapsia ryöstettiin pakkotyöhön ja orjuuteen. Aiemmin samanlaista sotataktiikkaa käytettiin Etelä-Sudanissa dinka-kansan ja nuba-kansan siviilejä vastaan.

Tänä päivänä 70 prosenttia Sudanin vientituloista tulee öljystä, ja valtaosa öljystä viedään Kiinaan. Kiina on myös Sudanin tärkein aseiden toimittaja.

Ristiriitainen öljy

Öljynporauksen käynnistyminen Etelä- ja Pohjois-Sudanin rajaseudulla kuitenkin rauhoitti Etelä-Sudanin yli 20 vuotta kestäneen sodan jälkeen. Kun Etelä-Sudanin sissiliike, Sudanin kansan vapautusarmeija (SPLA) uhkasi katkaista pohjoiseen kulkevan öljyputken, islamistihallitus suostui rauhansopimukseen ja vallanjakoon SPLA:n kanssa. Rauhansopimus etelän kanssa kiihdytti sotaa Darfurissa, arvelee Darfurista kotoisin oleva sudanilainen politiikantutkija **Ali Ali-Dinar.**

- Islamistien sotilashallitus tarvitsee sotaa pysyäkseen vallassa. Sudanin poliittiset liikkeet ovat niin hajanaiset ja heikot, että tällä hetkellä vain armeijalla olisi riittävästi voimaa ja yhtenäisyyttä ajaa islamistit vallasta. Sen vuoksi islamistien kannalta on hyvä, että armeijalla riittää muuta tekemistä, Ali-Dinar toteaa.

Öljyntuotannon kasvu herätti myös maailman kiinnostuksen Sudanin tapahtumiin, eikä vähiten sen vuoksi, että öljyntuotanto on pitkälti Kiinan valtion öljy-yhtiön hallinnassa.

Tähän vetosi myös amerikkalaisjärjestöjen Kiinaa vastaan kohdistettu kampanja Pekingin ”kansanmurhan olympialaisista”. Tänä päivänä 70 prosenttia Sudanin vientituloista tulee öljystä, ja valtaosa öljystä viedään Kiinaan. Kiina on myös Sudanin tärkein aseiden toimittaja.

Vähemmän on puhuttu siitä, että myös Darfurissa on öljyä. Arvioiden mukaan tuotantokapasiteettia olisi yhtä paljon kuin muualla Sudanissa yhteensä. Darfurin sissiliikkeistä etenkin JEM on tehnyt viime aikoina iskuja öljykentille.

Nähtäväksi jää, rauhoittaako öljy lopulta myös Darfurin vai kiihdyttääkö se konfliktia entisestään. Darfurin kohtaloon vaikuttaa suuresti myös Etelä-Sudanissa vuonna 2011 pidettäväksi kaavailtu kansanäänestys alueen itsenäisyydestä. YD

Peik Johansson on helsinkiläinen vapaa toimittaja.

Kuvat: Jussi Ojala

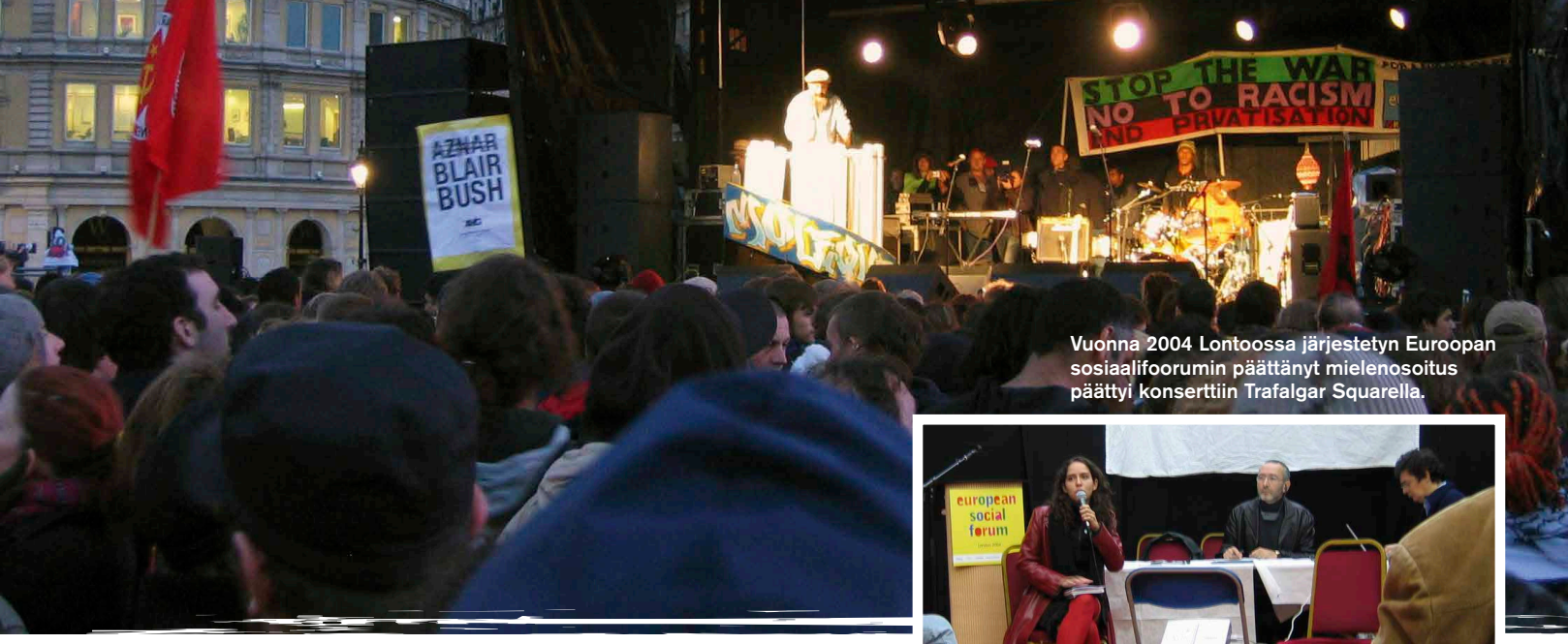

Vuonna 2004 Lontoossa järjestetyn Euroopan sosiaalifoorumin päättänyt mielenosoitus päättyi konserttiin Trafalgar Squarella.

Euroopan sosiaalifoorumin tavoite on ”muuttaa Eurooppaa – eikä vain pohtia nykypäivää”. Kun kymmenet tuhannet aktivistit tulevat keskustelemaan eri teemoista tarkoituksena on luoda ehdotuksia ja yhteyksiä jatkotoimintaa varten.

KANSALAISJÄRJESTÖT JA AKTIVISTIT kokoontuvat Malmössä

Kansalaisjärjestöjen karnevaaleiksi ja radikaalin politiikan tilaksi ymmärretty sosiaalifoorumi kerää tänä vuonna arviolta 20 000 kävijää Euroopan sosiaalifoorumiin (ESF) Malmöön 17.–21. syyskuuta. Suomesta Malmöön lähtee ainakin kuusi bussilastillista aktivisteja.

Edellinen ESF oli Ateenassa 2006, sitä edellinen Lontoossa 2004. Sosiaalifoorumiliike alkoi Brasilian Porto Alegresta, jossa tammikuussa 2001 järjestettiin ensimmäinen maailman sosiaalifoorumi WSF. Ideana oli luoda vaihtoehtoinen tila ja prosessi käytännön toimintaa, globalisaation ja kapitalismin kyseenalaistamista helpottamaan.

Malmössa ohjelmassa on kaksi päivää työryhmiä ja seminaareja, lauantaina iso mielenosoitus ja sunnuntaina lopputapahtuma, jossa mietitään myös mitä tapahtumasta jäi käteen, sekä kulttuuria. Monet paikalliset toimijat järjestävät oheistapahtumia.

Autonomiset tilat

Autonomous spaces -tapahtuma järjestetään ESF:stä irrallaan – ESF2008 Action Network taas siihen liittyvänä. Muun muassa maanystävät ja Via Campesina järjestävät autonomisen leirin. Kaikki eivät lähde ESF:ään virallisen ohjelman takia.

– Minua kiinnostaa erityisesti ESF:n aikana järjestettävä European Peace Action, joka pyrkiii kokoamaan yhteen rauhasta ja antimilitarisesta toiminnasta kiinnostuneita. Tapaamisen on kutsunut koolle ruotsalainen suoran toiminnan ryhmä Ofog, joka toivoo rauhantoimijoiden verkostoituvan, tutustuvan toistensa teemoihin ja toimivan yhdessä, löytävän ideoita ja energiaa omaan toimintaan, kertoo **Leona Kotilainen** Rauhanpuolustajista. Ofogin Euroopan rauhanfoorumin teemoja ovat Nato ja EU:n militarisoituminen, ydinaseet, avaruuden militarisoituminen ja kansaivälinen aseteollisuus.

Piilevät konfliktit

ESF prosessi jo foorumin valmisteluvaiheessa luo kontakteja eri toimijoiden välille. Itse tapahtuma, foorumi on vain osa laajempaa vaihtoehtotoiminnan jatkumoa. Eurooppalaisen verkoston luonti ja käytännön ongelmista keskusteleminen ja niiden ratkaiseminen on myös Ytimen tavoitteena Malmössä. Yhdessä suomalaisten (*Ny Tid*, *Diplo* ja *Voima*) ja eurooppalaisten vaihtoehtolehtien (brittiläinen *Red Pepper*, *El Topo Viejo* Barcelonasta, *Globusz* ja *Le Monde Diplomatique* Unkarista, *Birgün* Turkista, *Novaya Gazeta* Venäjältä, ruotsalainen *Fria Tidningar* -lehtirypäs) sekä yhdysvaltalaisen *Yes!* lehden kanssa. Vaikka eurooppalainen verkostoituminen oli alkanut jo aiemmista ESF:istä, session hyväksyttämiseen osaksi Malmön ESF:ää oli työn takana.

Vaikka moni tahtoo uskoa, että valta on tasaarvoisten yhteisön ESF:n ulkopuolella, valtarakenteista ei kuitenkaan päästä eroon. Valtaa on kuitenkin aina päätöksenteossa, kun punnitaan vaihtoehtoja. On väliä sillä kuka päättää ja mitä.

ESF:ssä keskeiset päätökset tehdään avoimessa suunnittelukokouksessa, WSF:n kansaivälinen komitea on suljettu. ESF:ssä voidaan juntata. On väliä silä ketkä kuuluvat järjestelytoimikuntaan ja millaiset järjestöt saavat siellä tärkeän roolin. Eroa on sillä järjestetäänkö ruohonjuuritason Euroopan laajuista tapaamista, jolloin tavoitteena olisi saada mahdollisimman paljon käytännön työryhmiä, vai vaihtoehtoväen megakonferenssia, jossa erilaiset ”vaihtoehto-starat” kuten **Antonio Negri** ja **Michael Hart** esittelevät ajatuksiaan laajemmallekin yleisölle ja kaupungin imagoa nostaen.

– On ollut ristiriitaisia käsityksiä siitä miten pitäisi toimia. Ruotsissa on ollut vain alueellisia sosiaalifoorumeita, eikä ESF ole ollut tunnettu. Pohjoismainen järjestelytyö on ollut yhtä kaoottista kuin muuallakin, Liittynee tapahtuman luonteeseen ja pieniin resursseihin. SF:llä ei kuitenkaan ole itsetarkoitus. Merkitystä on sillä, että luodaan suhteita ja edesautetaan yhteisiä projekteja. SF konkretisoituu ja sen merkitys tulee esiin poliittisten sisältöjen kautta. Jää nähtäväksi miten suomalaiset järjestöt kokevat sen, mutta pelkästään sinne meneminen on hyödyllistä, tuumii **Laura Tuominen** Suomen sosiaalifoorumista.

Teksti ja kuvat Emilia Palonen

HYVÄ KOULUTUS JOKAISELLE?

Koulutuksen laatu ja saavutettavuus

TO 9:30-12:30 Sofielund, St Matteus Kyrka

AKAVA, SACO, DGB Youth, KNSB Youth, ABVV-jongeren

Perehtausta vaikuttaa edelleen laadukkaaseen koulutukseen päässyn. Kokemustenvaihtoa eri maista. Mitkä ovat päätongelmat?

- Punkkari heittää sinut vaihtoehtotapahtumaan.
- Jatka matkaa.

AVAJAISET

KE

Olet Euroopan sosiaalifoorumin avajaisissa. Äänentoisto vinkkuu, etkä saa puheesta mitään selvää. Saat flyerin. Ihmettelet hetken ohjelmakattaa ja lähdet etsimään kiinnostavia seminaareja.

- Lähdet kulttuuritapahtumaan.
- Jatka seminaariin.

SISÄÄNPÄÄSYMAKSU

Heitä kahdesti.

2 x Sinulla on rahaa. Voit maksaa pääsymaksun. Jatka normaalisti.

2x Sinulla ei ole varaa maksaa. Punkkari heittää sinut vaihtoehtotapahtumaan.

ja Olet opiskelija itä-Euroopasta, maksat 10 euroa.

MAALI

Jatka arjen aktivismilla!

LÄHTÖ

Hyvää matkaa Euroopan sosiaalifoorumiin!

SIIRTOLAISNAISET EUROOPASSA

SU 9:30-12:30 Sofielund, Studiefrämjandet, Sal 204

International Free Women's Foundation, Fédération des Tunisiens pour une Citoyenneté des Deux Rives (FTCR), IFE European Feminist Network. Täällä suunnitellaan toimintaa tasa-arvon, oikeuksien ja moninaisuuden tunnustamisen puolesta.

- Suunnittelet täyttä häkää feminististä No Border -tempausta. Odota yksi vuoro.
- Lähdet kotiatkalle innostuneena.

ALKUPERÄISKANSAT, OIKEUDENMUKAISUUS JA YMPÄRISTÖ

SU 9:30-12:30 Möllevången, Chokladfabriken, Cacaosalen

Etnia ry, Suomen Maan ystävät, Shalin ry, Vasudhaiva Kutumbakam ja Maattomien ystävät Työpajassa jaetaan kokemuksia alkuperäiskansojen ympäristöön liittyvistä maailmankatsomuksista, kestävistä elinympäristöistä ja solidaarisuustoiminnasta.

- Tapaat paikallisen maahanmuuttajan ja lähdet bileisiin. Joudut liftaamaan kotiin. Odota vuoro.
- Kuuntelet puheita ja päätät jatkaa seuraavaan työryhmään.

PELIOHJEET

Peliin tarvitaan osallistujille pelinappulat, jotka voit repiä sivun laidasta. Tarvitset myös kolikon – tai jos boikotoit rahan voimaa, irrota vaikka nappi vaatteesi.

Arvo aloittaja. Pelissä edetään yksi ruutu kerrallaan. Päädyt Euroopan sosiaalifoorumin ihmeelliseen maailmaan. Tekstiruutuun tullessasi toimi ohjeiden mukaan. Tarvittaessa heitä kolikkoa (tai nappia). Kolikon numeropuoli on klaava. Ensimmäisenä maaliin ehtinyt voittaa pelin. Heitä pelivälinettä joka ruudussa.

RUOKAJONO

- Saat myyntikojun riisiä soijakastikkeella, jonotat yhden vuoron.
- Saat Ruokaa ei aseita -ryhmän dyykattua sekavihannespannua.

TORI

Täällä esittäytyvät järjestöt, kustantamot ja kampanjat.

- Ostat pienkustantamon hengentuotteen ja jäät lukemaan toisen vuoron ajan.
- Saat rintanapin ja jatkat matkaa seuraavalla vuorolla.

PUTKA

Poliisilla oli syytä epäillä jonglöörausvälineitäsi mellakkavarusteiksi. Poispääsystä ei ole tietoa.

- Foorumin yhteyshenkilö tulee selvittämään asiaa ja pääset pois.
- Odota ja ihmettele kaksi vuoroa.

MIELENOSOITUS LA

- Sinua alkaa jo ahdistaa ESF – lähdet omaehtoiselle kaupunkikierrokselle.
- Osallistut mielenosoitukseen. Päästäksesi sieltä seuraavalla vuorollasi pois, heitä toinen klaava.

TALOUDELLINEN DEMOKRATIA JA KAMPPAILUT

LA 9:30-12:30 Sofielund, Studiefrämjandet, Sal 204

Hungarian Social Forum-Coordination Committe, Espaces Marx, AXA European and French Entreprise Comittee

Seminaarissa keskustellaan markkinoiden diktatuurista, joka tuottaa jakautuneen yhteiskunnan sekä taloudellisesta demokratiasta kamppailun välineenä ja päämääränä.

Osallistujat päättävät järjestää mielenosoituksen.

- Päädyt putkaan.
- Jatka matkaa.

TOISENLAINEN MEDIA ON MAHDOLLINEN!

PE 18:00-21:00 Sofielund, Studiefrämjandet, Sal 204

Ydin, YES!, Red Pepper, Ny Tid, Le Monde diplomatique, Voima, El Topo Viejo, ym.

Keskustellaan vaihtoehtoisen printtimedian käytännön haasteista ja sen roolista yhteiskunnallisissa liikkeissä.

- Innostut, keskustelet ja lähdet jatkoille kulttuuritapahtumaan.
- Jäät lukemaan hetkeksi Red Pepperiä ja jatkat sitten matkaa.

AFGANISTAN: JOUKOT ULOS!

PE 14:00-17:00 Möllevången, Moriskan

Rauhanpuolustajat ja Svenska Fredsvänner i Helsingfors, ym.

Täällä pohditaan, mitä rauhanturvaaminen tarkoittaa afganistanilaisessa kontekstissa, sodan käsittelyä mediassa ja kansallisten keskustelujen puutetta.

- Vaihdat kokemuksia Pohjoismaiden toiminnasta ja jatkat matkaa.
- Mietit mitä olisit voinut tehdä Ei iskua Irakiin -toiminnan aikaan. Lähdet suoran toiminnan pariin vaihtoehtotapahtumaan.

IHMIS- JA KANSALAIS OIKEUDET KAIKILLE

TO 9:30-12:30 Sofielund, Studieframjandet, Stora salen
Zukunftskonvent, Vasemmistofoorumi, Trans, ym. Seminaari käsittelee siirtotyöläisten oikeuksia sekä nationalismia Itä-Euroopassa. Tila oli täysi, mutta sillä välin vaihdat käytävällä kokemuksia unkarilaisen vasemmistolaisen kanssa.

- Lähdet kiinnostavien tyyppien kanssa kulttuuritapahtumaan.
- Jatka matkaa.

POHJOISMAINEN HYVINVOINTIMALLI

TO 18:00-21:00 Sofielund, Enskifteshagen, Tält 2
Attac Suomi, Hyvinvointivaltion vaalijat, European Network for Public Services, ym. Täällä keskustellaan pohjoismaista hyvinvointimallia uhkaavista tekijöistä ja miten siitä, miten mallia tulisi kehittää.

- Hyvinvointi saa sinut nälkäiseksi: ruokajonoon!
- Jatka matkaa.

YHTEIS-KUNNALLISET LIIKKEET, KIRJASTOT JA TUTKIJAT

TO 21:00 Rosengård, Folkets hus Rosengård, Festsalen
Kirjastotyöntekijät yhteisen tiedon ja toisenlaisen Euroopan puolesta. Työryhmässä käsitellään tiedon vapautta ja julkisia kirjastoja terrorismin vastaisen sodan aikakaudella. Kuka kirjoittaa historiaa?

- Lähdet tutkimaan kirjoja torille.
- Jatka matkaa.

KULTTUURI-TAPAHTUMA

Valitset valtavasta ohjelmasta kulttuuritapahtumia.

- Menet katsomaan Cinema Vagabundon ulkoilmaelokuvanäytöstä, mutta palelet, olethan Ruotsissa. Elokuvan loputtua jatkat matkaa.
- Päätät käyttää aikaa kulturelliaktivistina. Hengaa kaksi heittokierrosta.

BILEET

Paikallisten bileissä on kotikutoinen tunnelma ja musiikki raikaa aamuun asti. Odota seuraavaan vuoroon ja heitä:

- Pääset punkkarin kanssa putkaan.
- Jatka matkaa.

STANZA KOHTAA MUUMILAAKSON

18.9. 19:30 Inkonst Klubbrum Stanza ja Ny Tid
Ilta Nicolai Dungerin ja suomenruotsalaisen runouden parissa. Lavalle astuvat Catharina Gripenberg, Heidi von Wright, Matilda Södergan, Thomas Brunell ja Stella Parland.

- Ilta venähtää, ja nukut aamulla pitkään. Odota yksi vuoro.
- Lähdet ajoissa majapaikkaan, jotta jaksat aamulla. Jatka matkaa.

VAIHTOEHTOTAPAHTUMA

Anarkistit ja muut sosiaalifoorumin kriitikot ovat järjestäneet omaehtoisen tapahtumansa. Otat selvää tarjonnasta. Myös ESF:llä on oma ilmainen Open ESF -tapahtumansa, jossa menoa riittää..

- Pääset pois seuraavalla vuorolla.
- Pääset pois sitä seuraavalla vuorolla.

OPPIA MAAILMAN MUUTTAMISEKSI

19.9. 9:30-12:30 Möllevången, Mazettihuset, Mazettisalen
Kansan Sivistystyön Liitto, Folkets bildningsförbund, Vasudhaiva Kutumbakan, ym. Seminaarissa käsitellään tiedon, kulttuurin, koulutuksen ja joukkotiedotusvälineiden demokratisoimista.

- Jaat oppimiskokemuksesi paikallisen nuorison kanssa bileissä.
- Päätät kirjoittaa jutun vaihtoehtolehteen paluumatkalla. Jatka matkaa.

EPA-KAUPPASOPIMUSTEN SEURAUKSET JA VAIHTOEHDOT

PE 14:00-17:00 Sofielund, Baltiska hallen
Färnebo folkhögskola filial, Afrikagrupperna, Attac Sverige, Transportarbetarförbundet
Seminaarissa keskitytään European Partnership Agreements -kauppasopimusten vaikutuksiin eteläisessä Afrikassa, vaihtoehtoihin ja liikkeen mobilisointiin.

- Jäät kiinni intensiiviseen keskusteluun heittovuoroksi.
- Jatka matkaa.

TUTKIMUS JA KANSALAISUUS

PE 14:00-17:00 Möllevången,
Chokladfabriken, Vörtsalen Fondation Sciences Citoyennes, ETC Group, EUROSOLAR Turkey, World Federation of Scientific Workers.
Täällä keskustellaan julkisesta osallistumisesta. Debatti tutkijoiden, kansalaisjärjestötoimijoiden ja liikkeiden välillä voisi vahvistaa kansalaisten tiedontuotantoa ja tutkijoiden yhteiskunnallista vastuuta.

- Lähdet pohtimaan osallistumista kulttuuritapahtumaan tutkijoiden kanssa.
- Lähdet vaihtoehtotapahtumaan ottamaan selvää asiasta anarkistisemmin.

TULE

EUROOPAN SOSIAALIFOORUMIN AUTONOMISEEN VAIHTOEHTO-TAPAHTUMAAN!

Luetko sinä ajatuksia?

▸ Tuleeko eläinten vallankumous? Lue Vihreästä Langasta uusia ajatuksia ihmisistä ja muista eläimistä – joka viikko. Tilaa Vihreä Lanka kotiisi ja lue myös verkkolehti osoitteessa www.vihrealanka.fi

vihreä lanka
Toisin sanoen.

Mikko Metsämäki

Kansallinen tarina kestää

Pekingin olympialaisia ympäröinyttä mediahälyä olisi voinut erehtyä pitämään parodiana Juhani Peltosen Elmosta, ellei Elmo olisi itsessään parodiaa huippu-urheilusta ja olympialaisista.

Jättiläiskisoihin lähdettiin jälleen kerran suurin satsauksin. Yle lähetti Pekingistä ohjelmaa miltei 800 tuntia, ja pelkät Ylen kalusto- ja henkilöstökulut sekä satelliittiyhteismaksut nousivat noin neljään miljoonaan euroon.

Lähetysoikeuksien hintaa Yle ei jostain syystä halunnut kertoa, mutta summan on arvioitu olevan kymmenen miljoonan euron luokkaa. Onneksi raha ei mennyt hukkaan, vaan sillä tuettiin Kansainvälisen olympiakomitean työtä. KOK nettosi Pekingissä pelkästään tv-oikeuksien myynnistä noin 1,7 miljardia dollaria.

Niin Ylelle kuin muillekin kotimaisille viestimille olympialaiset ovat edelleen ensisijaisesti kansallinen projekti. Vaikka "edistyksellisissä" piireissä usein kuvitellaan, että myöhäismodernissa maailmassa kansallisuuden merkitys on romahtanut, olympialaisia seuraamalla tästä harhakuvitelmasta pääsee tehokkaasti eroon.

Kun Satu Mäkelä-Nummela ampui olympiakultaa trap-ammunnassa, päälle piti luonnollisesti kuunnella Porilaisten marssi. Saattoi melkein kuulla Immon ja Lylyn – Elmon "pääselostajien" – intomielisen nuotin: "Kyllä tässä Suomen neljännessä maalissa oli sitä samaa vihaa, pelottomuutta ja uhrautuvaa intomieltä kuin eräässä laukauksessa, joka kajahti varmasta ja tarkasta kädestä Senaatin portaikossa kesäkuun 16. päivä 1904."

Kansallisuusaate onkin ainoa ideologia, jota olympialaisissa saa harjoittaa. Jopa keskustalaisuus on äärimmäisen tiukasti kontrolloitujen kisojen yhteydessä liian kovaa kamaa, siinä määrin pontevasti Matti Vanhanen ja muut poliitikot kielsivät olevansa paikalla poliitikkona.

Politiikan pelko johti surkuhupaisaan tilanteeseen, kun selvisi, että Tero Pitkämäki ja Teemu Wirkkala olivat allekirjoittaneet Amnesty Internationalin vetoomuksen rauhanomaisen Tiibet-ratkaisun puolesta. "Huijauksen" kohteeksi joutuneet keihäänheittäjät riensivät oikopäätä kieltämään, että heillä olisi moisten hassutusten kanssa oikeasti mitään tekemistä.

Pituushyppääjä Tommi Evilä puolestaan leiskautti vuoden sitaatin kommentoidessaan Kiinan tilannetta Helsingin Sanomien olympialiitteessä. Evilä totesi, että "Ei ihmisoikeuksien jyrääminen ole ikinä jees, mutta on maailmassa pahempiakin asioita."

Tämäkin kommentti on kuin suoraan Elmosta, jossa selostajakaksikko pohtii Derwangan jättiläiskisojen avajaisissa urheilun syvintä olemusta: "Ja kyllä täytyy todeta, etteivät monet kansainväliset muotivirtaukset kuten pakanalähetys, raittiustyö, toisinajattelu tai Punaisen Ristin toiminta pysty lainkaan kilpailemaan suosiosta rehdin ja jalon urheilun kanssa."

Eivät ehkä pysty, mutta ei ole urheilunkaan asema enää entisessä mallissa suomalaisten sydämissä. Olympialaisten seuratuin lähetys oli keihäänheiton finaali, jota katsoi parhaimmillaan 1,3 miljoonaa suomalaista. Se on paljon, mutta silti neljä miljoonaa suomalaista jätti kisan väliin.

Yhtenäiskulttuuri murtuu, vaikka urheilumedia tekeekin edelleen parhaansa rakentaakseen yhtä suurta kansallista tarinaa. YD

> Silti neljä miljoonaa suomalaista jätti keihäänheiton finaalin väliin

Mikko Metsämäki on Markkinointi&Mainonta-lehden toimituspäällikkö.

EU-LOBBAUS vaatii taitoa ja pitkää pinnaa

Vaikka lobbaus voidaan nähdä epäilyttävänä tai jopa paheksuttavana, on se olennainen osa lainsäädäntöprosessia Euroopan unionissa. Lobbarit voivat tarjota päätöksentekijöiden, kuten Euroopan parlamentin jäsenten, käyttöön ensiluokkaista asiatuntemusta, arvioi tutkija **Anna Hyvärinen**.

Sekä Euroopan parlamentilla että komissiolla on kiinteät yhteydet eri jäsenvaltioiden painostus- ja eturyhmiin. Suomalaiset järjestöt ovat kokonaisuuden kannalta pieniä tekijöitä, mutta toisinaan nekin saavat äänensä kuuluville uutta EU-lainsäädäntöä laadittaessa.

EU:n toimielimet ovat hiljattain ryhtyneet laatimaan sääntöjä, joiden avulla yritetään parantaa edunvalvonnan avoimuutta. Parlamentti ja komissio hyväksyivät kesän alussa menettelytapasäännöstön. Sen noudattamiseen sitoutuneet lobbarit ilmoittavat yhteystietonsa, päämiestensä tiedot ja saamiensa palkkioiden suuruuden, jotka merkitään vastikään perustettuun, vapaaehtoiseen rekisteriin. Rekisteri on tarkoitus laajentaa kattamaan kaikki kolme keskeistä toimielintä. Pohditaan myös sitä, pitäisikö rekisteröitymisestä tehdä pakollista.

Lobbarit

Brysselissä on ainakin 15 000 lobbaria ja 2 500 edunvalvontajärjestöä: lakiasiantoimistoja, konsultteja, ajatushautomoita, kansainvälisiä yrityksiä, teollisuuden toimialajärjestöjä, ammattiyhdistyksiä ja kansalaisjärjestöjä.

Ministeriöt sanelevat

Suomalaisilla järjestöillä on käytettävissään kolme pääasiallista reittiä, kun ne haluavat vaikuttaa tulevan EU-lainsäädännön sisältöön: yhteistyö Suomen valtionhallinnon kanssa, eurooppalaiset kattojärjestöt tai unionin toimielimien itsenäinen lobbaus. Suomen hallituksen virallinen kanta unionin lainsäädäntöhankkeisiin valmistellaan kolmiportaisessa järjestelmässä, johon kuuluvat EU-ministerivaliokunta, EU-asioiden komitea ja valmistelujaostot.

Etu- ja kansalaisjärjestöiden näkökulmasta kotimaisessa valmistelujärjestelmässä on monia heikkouksia. Järjestöt pääsevät osallistumaan ainoastaan alimmalla tasolla eli jaostoissa ja sielläkin vain, mikäli kutsutaan koolle niin sanottu laaja kokoonpano. Jos Suomen kannasta on erimielisyyttä, viime kädessä ministerit tekevät päätöksen.

Laajan kokoonpanon jaostokokouksiin kutsutaan vain kyseisen sektorin keskeisimmät sidosryhmät. Monissa kysymyksissä paras asiantuntemus löytyisi aivan muualta järjestökentästä. Esimerkiksi valmismatkoja tai alkuperäiskansoja koskevaan EU-sääntelyyn on hankalaa muodostaa kantaa, jos jaostossa ei ole matkatoimistoalan tai saamelaisten edustajia.

Valitettavasti useimmat jaostot kokoontuvat vain muutamaa viikkoa ennen unionin ministerineuvoston kokousta. Tosiasiassa suurin osa

Lobbaus on puurtamista ja tähtihetkiä

Sebastien Babaud lobbaa Brysselissä englantilaisen Saferworld-järjestön toimistossa. Tähän saakka pääosa työstä on kohdistunut komissioon ja ministerineuvostoon, mutta pian painopiste saattaa siirtyä parlamenttiin.

Riippumaton kansalaisjärjestö Saferworld toimii väkivaltaisten konfliktien ehkäisemiseksi ja lievittämiseksi. Järjestö tekee yhteistyötä hallitusten, kansainvälisten järjestöjen ja kansalaisyhteiskunnan edustajien kanssa.

Vaikuttamistyön lisäksi järjestö tekee tutkimuksia ja tukee muiden järjestöjen kampanjoita. Saferworld perustettiin vuonna 1989 ja se toimii Euroopan lisäksi Afrikassa ja Aasiassa. Järjestö saa rahoitusta yksityishenkilöiltä, säätiöiltä ja muun muassa Euroopan komissiolta. Sen päämaja on Lontoossa ja toimisto Brysselissä vuodesta 2005.

– Teemme läheistä yhteistyötä Brysselissä EPLO:n eli Peacebuilding Liaison Officen kanssa. Sen jäseninä olevat kansalaisjärjestöt toimivat konfliktien ehkäisemisen ja rauhanomaisen ratkaisemisen puolesta, Sebastien Babaud kertoo.

Suomalaisia EPLO:n jäsenjärjestöjä ovat KATU, kansalaisjärjestöjen konfliktinehkäisyverkosto, ja "Ahtisaaren toimisto" Crisis Management Initiative (CMI). Suomalaisilla rauhanjärjestöillä ei ole toimistoja Brysselissä.

Uurastusta ja yhteistyötä

– Euroopan parlamentin vaikutusmahdollisuudet ovat nytkin suuret, Euroopan unionihan on maailman merkittävin kehitysavun antaja. Jos Lissabonin sopimus joskus astuu voimaan, parlamentin vaikutus kasvaa entisestään: sille on annettava selvityksiä myös ulko- ja turvallisuuspolitiikan alueelta ja se käyttää valvontavaltaa, Babaud arvioi.

Esityslistoilla on valtava määrä asioita ja valiokunnissakin päivät ovat pitkiä. Työpäivä saattavat venähtää yli 12-tuntisiksi. Täysistunnossa läsnä on yli 700 parlamentin jäsentä ja puheenvuoroilla tiukat, pääasiassa minuutin aikarajat.

– Selvitämme kenen jäsenen vastuulla mikäkin asia on ja otamme usein yhteyttä mepin avustajaan. Teemme yhteistyötä myös valiokuntien virkamiesten kanssa. Toimistomme konferensseihin kutsutaan meppien lisäksi komission ja neuvoston virkamiehiä. Joskus meitä kutsutaan kuultaviksi valiokuntaan.

Keskustelua aseviennistä

Saferworldin arviointiraportti EU:n aseviennistä sai myönteistä palautetta, kun se julkistettiin parlamentin tiloissa. Raportin tekoon osallistui useita kansalaisjärjestöjä ympäri Eurooppaa. Ne vaativat asevientiin nykyisten suositusten sijaan jäsenvaltioita sitovia sääntöjä ja muun muassa korruption kitkemistä asekaupasta.

– Järjestimme julkistamistilaisuuden espanjalaisen mepin **Raul Romevan** kanssa. Hän on aiemmin kirjoittanut mietinnön, jossa arvioi asevientikriteereiden toteutumista EU:n alueella. Tilaisuus oli menestys, saimme paljon julkisuutta. Toivottavasti ehdotuksemme vaikuttavat ja jäsenvaltiot saavat aikaan yhteisen, sitovan kannan asevientikriteereihin, toivoo Babaud.

Oili Alm

avoimista kysymyksistä on silloin jo ratkaistu, ja Suomikin on sitoutunut tehtyihin kompromisseihin. Nykyisin jaostot ovat järjestöille lähinnä tiedonsaannin – ei vaikuttamisen – väline. Jos jaostotyöskentely aloitettaisiin hyvissä ajoin ennen kuin komissio on antanut virallista lainsäädäntöehdotustaan, sidosryhmät voisivat päästä aidosti mukaan Suomen kannan valmisteluun. Kotimaisen valmistelun aikaistaminen tehostaisi samalla valtionhallinnon harjoittamaa EU-lobbausta.

Avoimuudesta hyötyvät kaikki

EU-asioiden valmistelussa sovitellaan usein yhteen epävirallisia kantoja niin ministeriöiden kesken kuin toimivaltaisen ministeriön ja sidosryhmien välillä sähköpostitse ja puhelimitse. Tässä prosessissa voivat tietenkin vaikuttaa vain valitut tahot. Toisinaan ministeriöt järjestävät sidosryhmille kuulemistilaisuuksia.

Vastuuvirkamiehen ja hänen esimiestensä asennoituminen ratkaisee prosessin avoimuuden Suomen kantaa laadittaessa. Pahimmassa tapauksessa ministeriössä ei kuunnella muita viranomaistahoja, järjestöistä puhumattakaan. Hyvä esimerkki sen sijaan on yhtiöoikeuden sektori, jonka vastaava virkamies pitää yllä jatkuvaa keskusteluyhteyttä sidosryhmien kanssa.

Tieto on EU-vaikuttamisessa valtaa: on tiedettävä, mitä unionin toimielimissä kaavaillaan ja kuka asiaa hoitaa. Suomalaiset järjestöt saavat usein kansainvälisten verkostojensa kautta ajantasaisempaa tietoa, ja joskus puolestaan virallisissa neuvotteluissa ravaavat virkamiehet ovat paremmin perillä asian käsittelyvaiheista. Avoin tiedonkulku parantaa selvästi molempien osapuolten vaikutusmahdollisuuksia.

Yhteiset verkostot käytössä

Eurooppalaisilla järjestöillä on kattojärjestöjä ja verkostoja, joilla on tiiviit suhteet unionin toimielimiin. Katto-organisaation kautta voidaan nostaa esiin tärkeitä kysymyksiä jo komission vasta lainsäädäntöä suunnitellessa. Johtaja **Jukka Ahtela** Elinkeinoelämän keskusliitosta kiteytti:

– Hallituksen kautta me saamme tietoa, mutta emme pysty vaikuttamaan Suomen kantaan juuri lainkaan. Kattojärjestön kautta voimme vaikuttaa koko lainsäädäntöesitykseen, jos meillä on joku kansallinen pointti, joka kannattaa tuoda siellä esille.

Voidaankin kysyä, miten hyvin pienen maan kansallisen järjestön näkemykset välittyvät eurooppalaisen katto-organisaation kantoihin. Jos jäsenjärjestöjen suhtautuminen tiettyyn EU-hankkeeseen osoittautuu ristiriitaiseksi, kumman sana painaa enemmän, suomalaisen vai saksalaisen jäsenjärjestön? Entä kuinka paljon kattojärjestöissä jaksetaan nähdä vaivaa sellaisten ongelmien eteen, jotka koskevat vain ja ainoastaan Suomea?

Taitoa ja resursseja tarvitaan

Vaikuttaminen suoraan EU:n toimielimiin, kuten parlamenttiin tai komissioon, edellyttää huippuasiantuntemusta ja tiiviitä henkilösuhteita. Vain suurimmilla suomalaisjärjestöillä on riittävästi resursseja oman Brysselin toimiston perustamiseen.

Vaikka Euroopan parlamentti haluaa ainoana suorilla vaaleilla valittuna EU:n toimielimenä profiloitua unionin lainsäädäntötyössä kansalaisnäkökulmalla, myös meppien lobbaaminen on haasteellista. Edunvalvontaryhmien keskinäinen kilpailu on erittäin kovaa. Parlamentin kanssa toimittaessa on luotava yhteys siihen ydinryhmään, joskus jopa yksittäiseen henkilöön, joka vastaa tekstien luonnostelusta.

Lainsäädäntövaikuttaminen on tehokkainta, kun kaikkia mainittuja vaikuttamisen keinoja käytetään rinnakkain. Lopputuloksesta ei ole varmuutta. Lobbausyritykset eivät ole aina onnistuneet kovasta työstä huolimatta, vaikka alan piireissä usko suomalaisten järjestöjen mahdollisuuksiin saada äänensä kuuluville EU:ssa on luja. YD

Anna Hyvärinen on varatuomari ja tutkija Oikeuspoliittisessa tutkimuslaitoksessa.

EU-ministerivaliokunta
EU-ministerivaliokunta kokoontuu perjantaiaamuisin käsittelemään poliittisesti, taloudellisesti ja oikeudellisesti merkittäviä ajankohtaisia EU-asioita. Ministerivaliokunnan puheenjohtajana on pääministeri.

EU-asioiden komitea
EU-asioiden komitea on neuvoa-antava ja sovitteleva elin. Se käsittelee laajakantoisia ja useita ministeriöitä koskevia EU-asioita sekä asioita, joista jaostokäsittelyssä ei ole päästy yksimielisyyteen.

Komiteassa ovat edustettuina kaikki ministeriöt, tasavallan presidentin kanslia, oikeuskanslerin virasto, Suomen Pankki ja Ahvenanmaan maakuntahallitus. Puheenjohtajana on EU-asioiden valtiosihteeri.

EU-jaostot
EU-asioiden komitea on asettanut yhteensä 34 sektorikohtaista valmistelujaostoa. Jaostojärjestelmä on EU-asioiden virkamiesvalmistelun perusrakenne. EU-jaostoissa puheenjohtaja ja sihteeri ovat yleensä toimivaltaisesta ministeriöstä.

Kuinka eduskunnan EU-valtaa käytetään?

Eduskunnan aseman turvaaminen unionin päätöksenteossa ilman että hallituksen asema vahvistuu suhteettomasti, oli yksi huolenaihe, kun Suomi liittyi Euroopan unioniin. Perustuslaki takaakin parlamentaarisen EU-asioiden valvonnan paremmin kuin muissa EU-maissa. Ministerit raportoivat ennen neuvoston kokouksia kaikista esityslistalla olevista asioista kirjallisesti ja suullisesti. Hallitus ei saa päästää yhtään eduskunnan lainsäädäntö-, budjetti- tai kansainvälisten sopimusten ratifiointivaltaan liittyvää asiaa EU:ssa päätökseen ilman tietoa eduskunnan kannasta asiassa.

Suuren valiokunnan antama kanta ei ole oikeudellisesti sitova, mutta se edustaa niin vahvaa parlamentaarista ohjausta, etteivät hallitukset ole siitä käytännössä koskaan poikenneet. Eduskunnalla on myös rajoittamaton tiedonsaantioikeus kaikista unionin asioista ja asiakirjoista, eikä hallitus voi kieltäytyä antamasta niitä niiden salassapitoon vedoten. EU-jäsenyys näyttää jopa vahvistaneen eduskunnan asemaa hallitukseen nähden: nykyisin kaikista EU:n osittaiseenkin toimivaltaan liittyvistä sopimusneuvotteluista on informoitava eduskuntaa jo valmisteluvaiheessa. Esimerkiksi OECD:n investointeja koskeneesta MAI-sopimusaikeesta saatiin jo varhain tietoa. Eduskunnan kriittiset kannat tukivat maailmanlaajuista kansalaisyhteiskunnan reaktiota, joka johti koko sopimusluonnoksen hautaamiseen.

Asiat loistokunnossa?

Paperilla asiat ovat kunnossa, eduskunnalla on erinomainen instrumentti käytössään. Tämä ei kuitenkaan kerro miten sitä käytetään ja kenen nuoteista sitä soitetaan. Voiko EU-asioiden hoito olla kovin erilaisella tasolla kuin parlamentaarinen politiikanteko muutoin? Osaavatko tiedotusvälineet ja kansalaisjärjestöt parhaalla tavalla käyttää hyväkseen Suomen eduskunnan EU-asioiden käsittelytapaa? Pelkästään suuren valiokunnan kautta kulkevia asiakirjoja seuraamalla pysyy hyvin perillä jo asioiden valmisteluvaiheessa siitä, mitä EU:ssa tapahtuu. Myös media ja kansalaisjärjestöt voivat pysyä ajan tasalla ja vaikuttaa siihen, että eduskunnassa osataan oikeaan aikaan tehdä oikeita kysymyksiä ja ottaa kantaa asioihin. Kansalaisjärjestöillä on myös tietoa, jonka saattaminen edustajien ja valiokuntien tietoon olisi tärkeää. Näitä mahdollisuuksia ei käytetä nykyisin läheskään riittävästi.

Erkki Tuomioja

Kirjoittaja on SDP:n kansanedustaja, kansalaisjärjestöaktiivi ja muun muassa entinen ulkoministeri.

EU pyrkii huomioimaan alkuperäiskansat kehitysyhteistyössään. Silti tarvitaan vain kaksi esimerkkitapausta osoittamaan, että EU:n retoriikka on ristiriidassa käytännön kanssa. Kaupalliset intressit ajavat alkuperäiskansojen tavoitteiden, ihmisoikeuksien ja demokratian yli, väittää meksikolainen tutkija **Manuel Martinez Espinoza**.

Chiapasissa etno- ja vallankumousturistit ihastelevat luontoa ja alkuasukkaita, mutta paikalliset ovat tyytymättömiä siihen miten alueelle suunnattu EU:n kehitysapu käytetään.

”Ei meitä auteta, ELÄMÄMME SOTKETAAN”

Virallisesti Euroopan unionin kehitysyhteistyön tavoitteena on taloudellinen ja sosiaalinen kestävä kehitys, kehittyvien maiden integrointi maailmantalouteen ja kamppailu köyhyyttä vastaan. Unionin tarkoitus on myös tukea demokratiaa ja oikeusvaltioita, sekä kunnioittaa ihmisoikeuksia ja perustavanlaatuisia vapauksia kohdemaissa.

Latinalaisessa Amerikassa alkuperäiskansat ovat kärsineet väärinkäytöksistä ja ryöstelystä. Heitä on pidetty kyvyttöminä hoitamaan ja hallinnoimaan omia asioitaan ja varojaan. Mutta muun muassa ravitsemuksen, asumisen, luku- ja kirjoitustaidon, poliittisen osallistumisen ja oikeudellisen suojan määrittämien kehitysmittareiden mukaan he ovat köyhistä köyhimmät Latinalaisessa Amerikassa.

Köyhät kumoukselliset

Marginalisaatio ei ole kuitenkaan merkinnyt alkuperäiskansojen toimettomuutta. Alkuperäiskansat ovat vaatineet poliittisia ja yhteisöllisiä oikeuksia. Ne ovat osallistuneet aktiivisesti vallankumouksiin, sissisotiin, kansalaisliikkeisiin, presidenttien vallasta syöksemisiin, ja muihin kapinoihin ja mellakoihin, joita on tapahtunut lukuisia Latinalaisessa Amerikassa viime vuosikymmeninä. Alkuperäiskansojen taistelut ovat horjuttaneet niin kansallisia kuin kansainvälisiäkin näyttämöitä.

Latinalaisen Amerikan valtioiden haasteena onkin, miten rakentaa poliittisia, sosiaalisia, taloudellisia, kulttuurisia ja juridisia rakenteita, demokratioita, joiden toimintaan myös alkuperäiskansat voivat osallistua ja vaikuttaa. Demokratian tulisi toimia monikulttuurisessa kontekstissa. Vaihtoehtona on konfliktien kärjistyminen.

Kehitysyhteistyön piirissä on kaksi kiisteltyä mallia, joiden avulla on etsitty ratkaisua tähän ongelmaan: alkuperäiskansojen mukauttaminen ja sulauttaminen olemassa oleviin rakenteisiin tai etnokehitys eli että vain alkuperäiskansat itse ovat kykeneväisiä ottamaan johdon omasta kohtalostaan. Euroopan unionin kehitysyhteistyö alkuperäiskansojen kanssa sijoittuu näiden mallien väliin.

EU:n kehityspolitiikkaa alkuperäiskansojen piirissä pyritään toteuttamaan niin hallinnon, ihmisoikeuksien, oikeusvaltion kuin demokratiankin alueilla. EU hyväksyi direktiivit alkuperäiskansojen tuesta vuonna 1998 ja on siitä lähtien pyrkinyt yhtäältä alkuperäiskansojen konsultointiin ja osallistamiseen niitä koskevissa EU:n ohjelmissa tai projekteissa, ja toisaalta alkuperäiskansojen asioiden integrointiin EU-politiikkaan.

Tavoitteena demokratia?

Millaisia tuloksia EU – maailman suurin kehitysavun antaja – on saanut aikaan alkuperäiskansojen piirissä? Kahden seuraavan esimerkin valossa vastaus on: riittämättömiä.

Sekä Lounais-Meksikon Chiapas että Väli-Amerikan Guatemala ovat valtioita, joilla on suuri alkuperäisväestö: 25 prosenttia Chiapasissa ja 45 prosenttia Guatemalassa. Molemmissa on köyhiä paljon, ja vielä enemmän alkuperäiskansojen keskuudessa ja kummassakin on esiintynyt merkittäviä aseellisia ja poliittisia alkuperäisyhteisöjen liikkeitä – Chiapasissa zapatistiliike, Guatemalassa vallankumouksellinen kansanrintama.

EU-komissio on rahoittanut vuosina 2003–2008 Chiapasissa ja Guatemalassa kahta kehitysyhteistyöprojektia, joiden tavoitteena on ollut edistää alkuperäiskansojen osallistumista. Projektit eivät ole kuitenkaan ainoastaan tukeneet alkuperäiskansojen osallistumista, vaan ne ovat lisäksi lujittaneet yhteiskunnan autoritaarisia piirteitä ja pönkittäneet etuoikeutettujen asemaa. Tuki monikulttuuriselle demokratialle tai yhteisöllisten oikeuksien ja etnokehityksen mallin kehittämiselle on ollut olematonta.

Epäilemättä kyseessä on syvä ristiriita EU:n kehitysyhteistyön tavoitteiden ja käytännön toteutuksen välillä. Vaikka EU:n kehitysyhteistyö julistaa solidaarisuutta alkuperäiskansojen tavoitteita kohtaan, se on rajallista unionin Meksikoa ja Väli-Amerikkaa koskevien geopoliittisten ja taloudellisten intressien vuoksi. Tästä syystä alkuperäiskansojen konsultointi, demokraattiset sopimusehdot ja ja korruptionvastaiset toimet jäävät suurelta osin toteuttamatta.

Alkuperäiskansojen vaatimukset

Alkuperäiskansojen vaatimukset perustuvat kuuteen ulottuvuuteen, joista kukin perustuu yhteisöllisiin oikeuksiin:

1) **taloudellinen:** oikeus omaehtoiseen kehitykseen
2) **poliittinen:** itsehallinnolliset oikeudet
3) **kulttuurinen:** oikeus omaan kulttuuriin
4) **juridinen:** oikeus alkuperäiskansojen omaan oikeusjärjestelmään
5) **alueellinen:** oikeus territorioon
6) **osallistuva:** oikeus konsultoida ja osallistua kaikkeen alkuperäiskansoja koskevaan

Projektit Chiapasissa ja Guatemalassa

ovat muun muassa

- puuttuneet alkuperäiskansojen osallistumiseen vain paikallisella tasolla. Kansallista tasoa on kartettu.
- kuluttaneet pääosan projektien resursseista hallintoon ja konsultointiin.
- käyttäneet varoja omien intressiensä legitimointiin ja edistämiseen.
- epäonnistuneet lahjonnan, painostuksen ja kiristämisen estämisessä.
- kohdelleet paikallisia yhteisöjä ja organisaatioita epäkunnioittavasti.

Talous kävelee yli

Alkuperäisyhteisöjen jäsenet ovatkin useasti tuoneet ilmi, että kun he ovat lähestyneet EU:n projekteista vastaavia delegaatioita raportoidakseen korruptiosta projektien yhteydessä, he ovat saaneet vastaukseksi: ”no, ne ovat toimintatapoja, näin täällä tehdään asiat”. Jos EU haluaisi ajaa johdonmukaisesti alkuperäiskansojen oikeuksia, se muuttaisi kohdemaiden taloudellisia ja kaupallisia oloja niin, että monikulttuurisen demokratian toteutuminen mahdollistuisi.

Tästä johtuen harjoitetulla kehityspolitiikalla ei ole vaikutusta sen enempää rakenteellisiin syihin, jotka ovat sulkeneet alkuperäiskansat järjestelmän ulkopuolelle, kuin siihenkään, että tunnustettaisiin alkuperäiskansojen poliittiset oikeudet. Alkuperäiskansojahan pitäisi tukea sellaisten kaupallisten sopimusten vastustamisessa, jotka vaarantavat niiden asuinalueiden ekosysteemit. Tämä merkitsisi kuitenkin kaupanteon hankaloittamista. Kaivosta ei ehkä voisi hyväksikäyttää, uutta ekoturistikohdetta perustaa, tai luonnonvarojen käyttöoikeutta antaa eurooppalaiselle yritykselle, niin kuin käynyt Chiapasissa ja Guatemalassa. Kuten Human Rights Watch ilmoitti raportissaan vuonna 2006: Euroopan unionille ihmisoikeudet ovat riippuvaisia kaupallisista sopimuksista.

Muistoja sademetsäkäynniltä

Matka oli pitkä ja tiet mutkikkaita. Välimatka Chiapasin lähimmän kaupungin Comitanin ja Lacandonan sademetsän rajaseudun välillä on valtava. Kerran minut valtasi pyörryttävä tunne, että jos minulle kävisi täällä jotakin, kukaan ei koskaan saisi tietää. Mutta tämä tyhjyyden tunne katosi äärettömyyden ihailuun tarkastellessani suurenmoisia vuorten välisiä notkoja, upeita syvän siniä järviä. Sanoin kuvaamatonta.

Intiaaninaiset ja -miehet, yksin tai lapset selässään, kulkivat tien vierustalla polttopuita kantaen, vedenhakumatkalla tai kahviviljelmälle suunnaten; kävelymatkalla, joka saattaisi kestää päiväkausia.

Saavuin yhteisöön nimeltä Nuevo Plan de Ayala. Kuten viereisiinkin yhteisöihin, sinne tullakseen täytyy suostua maksamaan hinta: polviansa myöten mutaan sotkeutuminen. Hintaan kuuluu myös shokki, jonka näyttämistä yrittää välttää: kuluneita palmukattoisia puutaloja maalattioineen, ilman viemäreitä; paljasjalkaisia lapsia, joilla ei ole juomakelpoista vettä, ja jotka pääasiassa syövät kovia, kodin ulkopuolelta löytämiään tortilloja; ei kouluja, ei sairaaloita.

Ihmiset ottivat minut vastaan uteliaalla katseella, ”buenas, joven” -tervehdyksien säestämänä. Syrjäytymisen lisäksi Lacandonan sademetsän asukkaat puhuvat innokkaasti elämästään ja haluavat tulla kuulluiksi, vaikka se tarkoittaisi toistamiseen menetettyjä toiveita.

Nuevo Plan de Ayala on yksi niistä yhteisöistä, jotka ovat mukana EU:n ja Chiapasin osavaltion rahoittamassa kehitysyhteistyöprojektissa nimeltä Prodesis. Siitä on todistamassa Euroopan unionin varovainen kyltti kokoushuoneessa, jonne on myös asennettu kaksi tietokonetta.

Kylän ihmisille piti vakuuttaa moneen kertaan, etten ole Prodesista välttyäkseni henkilökohtaisesti heidän vihaltaan.

– Onpa hienoa että kaikki huolestuvat ja puhuvat intiaanimaatyöläisistä, mutta kaikki jää aina sanahelinäksi! totesi minulle ahavoitunut mies. Läsnäolijat selittivät, että vain kaksi viikkoa sitten koko yhteisö oli kokoontunut Prodesisin edustajan luo pyytämään rahoitusta aikaisemmin esittämälleen projektille. Vastaus oli ”ei,

Tämän vuoksi tässä jutussa käytettyjen tapausten kaltaiset projektit eivät tue konfliktien ratkaisua vaan lisäävät jännitteitä. Näin on käynyt esimerkiksi Chiapasissa, jossa eurooppalaiset projektit ovat kohdistuneet zapatistiliikkeen vaikutusalueille ja törmänneet yhteen väestön kanssa.

Dominga Vasquez, ensimmäinen intiaanipormestari Sololassa Guatemalassa hahmotteli seuraavasti:

– He vain ottavat valokuvia meistä sanoakseen lehdistössä, että saamme tukea. Mutta se ei pidä paikkansa. Meitä ei auteta. Meidän elämämme sotketaan. Menetämme aikaamme ja rahaamme. Meiltä pyydetään asioita joita emme voi antaa. Meille annetaan rahaa, jotta muka voimistuisimme, mutta samalla sanellaan, miten raha pitää käyttää. Tällä hetkellä meitä pidetään uutena brändinä nimeltä ”Alkuperäiskansat” mukaan lukien **Rey Quichen** historiat ja Maya-lippu. Mutta alkuperäiskansa ei tarkoita näitä asioita, vaan se tarkoittaa meidän todellisuuttamme, meidän historiaamme, ja meidän maailmankäsityksemme ja arvojemme toteuttamista. Että päätämme itse, mitä ja miten toteutamme.

Turhautuminen siihen, ettei ongelmia voi ratkaista institutionaalista tietä, johtaa vastakkainasetteluun ja konfliktin laajenemiseen. Näin on käynyt alkuperäiskansojen parissa jo yli 500 vuoden ajan. YDIN

Manuel Martinez Espinaza on meksikolainen tutkija Salamancan yliopistossa Espanjassa. Hän viimeistelee väitöskirjaansa artikkelin teemasta.

Kuvat: Hanna Laako

emme anna rahoitusta, halusimme vain nähdä ehdotuksenne mitataksemme kykyjänne”. Silloin kyläläiset korottivat äänensä irtisanoutuakseen projektista, sillä Prodesis ”ei pidä lupauksiansa”.

– Ja tässä tilanteessa me nyt olemme, selvitti yksi kyläläisistä punehtunein kasvoin.

Seuraavana päivänä lähdin Lacandonan sademetsästä alakuloisena mutta unohtamatta erään intiaaninaisen pyyntöä Nuevo Plan de Ayalassa: ”Kerro niille eurooppalaisille mitä ne meille tekevät”.

Manuel Martinez Espinoza

Chiapasin poliittinen painolasti

Lounais-Meksikon Chiapas houkuttelee ekoturistien lisäksi "vallankumousturisteja". Chiapas on kuin globaalin aikakauden poliittinen laboratorio, jossa erilaiset intressit törmäävät ja luovat konfliktien kierteen, kirjoittaa tutkija **Hanna Laako**.

Chiapas on luonnonvaroiltaan Meksikon rikkainta vyöhykettä. Se vetää puoleensa muun muassa öljystä, kahvista, puusta, vesivoimasta, mineraaleista ja lääketeollisuudesta kiinnostuneita monikansallisia yrityksiä.

Ekoturismi, erilaiset kehitysyhteistyöprojektit ja luonnonsuojelijat ovat yrittäneet vaikuttaa kukin omalla tavallaan sekä alkuperäiskansojen tapoihin elää ja viljellä, että luonnonvaroista kiinnostuneiden yritysten ahneuteen luonnonvarojen omistamisessa.

Erityistä strategista ja sotilaallista merkitystä osavaltiolle antavat sen maantieteellinen asema naapurimaan Guatemalan rajalla sekä sen hulppea Lacandonin sademetsä, jota on pidetty Amazonin jälkeen Latinalaisen Amerikan toiseksi tärkeimpänä sademetsänalueena.

Chiapas onkin lyhyessä ajassa käynyt läpi useita suuria muutoksia, mukaan lukien maatyöläisten suuri muuttoliike, ympäristön pilaantuminen, yleinen kansalaisten liikehdintä, aseellinen kansannousu, sekä alati kuohahteleva paikallinen politiikka.

Konfliktien osavaltio

Historiallisesti Chiapas pysyi pitkään Meksikon suurten käännekohtien ulkopuolella ja täten myös köyhänä. Tuloksena kehittyi oligarkkinen poliittinen järjestelmä, joka on vasta viime vuosisadan puolivälistä hiljalleen alkanut murentua. Myös puolisotilaallinen, radikaali vasemmisto on jo 1960-luvulta lähtien pitänyt Chiapasia ihanteellisena tukikohtana vallankumoukselle.

Chiapasissa oligarkia ja radikaalivasemmisto olivat törmäyskurssilla erityisesti 1980-luvulla guatemalalaisten pakolaisten vyöryttyä rajan yli ja Chiapasin maatyöläisten alettua organisoitua radikaaleiksi poliittisiksi, aseellisiksikin liikkeiksi. Tiukentuneet hallituksen turvatoimet ja alueen militarisointi yhdessä oligarkkisen luokkarakenteen kanssa johtivat väkivallan kierteeseen.

Katolisella kirkolla on ollut keskeinen rooli alueen politisoimisessa erityisesti 1960-luvulta lähtien. Osavaltion kirkko alkoi toteuttaa vapautuksen teologian suuntausta, jossa köyhiä maatyöläisiä ja alkuperäisyhteisöjä kannustettiin omien olojensa pohdintaan ja omien ratkaisujen löytämiseen.

Vallankumousturismia?

Vuonna 1994 Chiapas astui viimeistään koko maailman parrasvaloihin aseellisen zapatistiliikkeen ottaessa haltuunsa seitsemän tukikohtaa osavaltion sisällä. Sittemmin rauhanomaiseksi muuttunut liike on pitänyt kiinni autonomisesta alueestaan ja perustanut sinne oman poliittisen järjestelmän.

Zapatistiliike on toiminut inspiraationa sekä alkuperäiskansoille että maailman vasemmistolle. Meksikon hallitus puhuukin katkerasti "vallankumousturismista". Chiapasin väestö koostuu alkuperäiskansoista, joilla on pitkä poliittinen kokemus aktiivisesta vastarinnasta. Siitä zapatistiliike on vain viimeisin esimerkki.

Zapatistiliike on nostanut esille köyhyyden lisäksi erilaisia tärkeitä poliittisia hankkeita ja esityksiä. Nämä ovat kuitenkin viime aikoina törmänneet yhteen valtion lisäksi erilaisten osavaltion resursseista kiinnostuneiden muiden tahojen kanssa.

Vaikka konfliktit muhivat, Chiapas on viime vuosina onnistunut pysyttelemään jonkinlaisessa jännittyneessä rauhantilassa. Poliittinen moniulottuneisuus kuitenkin takaa, että Chiapasissa määritellään tärkeitä, perusinhimillisiä kysymyksiä. Prosessia kannattaa seurata.

Hanna Laako on tutkija Helsingin yliopiston valtio-opin laitoksella ja Amerikkojen tutkijakoulussa. Hän valmistelee väitöskirjaa zapatistiliikkeen poliittisuudesta.

Oaxacan taistelu jatkuu

Oaxacassa, Lounais-Meksikossa alkoi keväällä 2008 kansannousu, joka vaatii kuvernööri **Ulises Ruiz Ortizin** eroa, rangaistuksia ihmisoikeuksien rikkojille ja oikeutta pahoinpidellyille ja kuolleille. Kesäkuun mielenosoitukseen osallistui tarkkailijoiden mukaan 80 000 ihmistä, mutta paikallinen poliisi pääsi laskuissaan vain 20 000:een.

Oaxacalaiset muistivat kahden vuoden takaista tragediaa. Vuonna 2006 poliisit hyökkäsivät Zocalo-aukiolle leiriytyneiden opettajien kimppuun, pahoinpitelivät ja pidättivät heitä. Naisvaltainen opettajajoukko on vaatinut parannuksia koulutukseen ja vastustaneet korruptiota jo 26 vuoden ajan. Mukana on vaatimuksia myös alkuperäiskansojen oikeuksista.

Poliisien hyökkäys kesällä 2006 herätti monet muutkin kansalaiset. Raivostuneet oaxacalaiset perustivat Appo-kansanliikkeen, johon kuuluvat kaikki kuvernööriä vastustavat tahot, ihmiset ja organisaatiot. Vuosi sitten arveltiin Appon kehittyvän poliittiseksi puolueeksi osavaltion valtuuston vaaleihin. Epäilyt vaalivilpistä johtivat kuitenkin äänestysprosentin romahdukseen noin 20 prosenttiin. Appon joukoissa haaveillaan nyt autonomiasta, sillä monien mielestä korruptiosta ei muuten päästä eroon.

Meri Mononen raportoi muun muassa median roolista alueen konfliktissa Ytimen verkkosivuilla *www.ydinlehti.fi*

HALABJA kemiallisten iskujen jälkeen

– Me Halabjan asukkaat olemme vahvempia kuin kemialliset aseet. Meitä ei voi tappaa, sanoo Sarkhel Gafar **Kristiina Koivusen** haastattelussa. Gafar on Halabjassa vuonna 1988 tehdyn joukkomurhan muistoksi rakennetun monumentin johtaja.

Matkustin Halabjaan viime toukokuussa nähdäkseni, miten Irakissa sijaitseva pieni kurdikaupunki on toipunut Irakin armeijan kaasupommihyökkäyksestä, jossa kuoli viisi tuhatta ihmistä.

Odotin tulevani apaattiseen kaupunkiin. Sen sijaan kohtasinkin päättäväisyyttä ja uskoa tulevaisuuteen.

– Olin yhdeksänvuotias **Saddamin** kaasuhyökkäyksen aikaan. En voisi koskaan muuttaa pois Halabjasta, sillä kunnioitan murhattuja sukulaisiani. Me olemme uskollisia marttyyreillemme, **Sarkhel Gafar** kertoo.

Joukkomurhien ketju

Maaliskuun 16. päivänä vuonna1988 tehty joukkomurha tunnetaan myös ulkomailla. Mutta yleensä ei kerrota, miksi tämä irakilaisten lomanviettopaikkana tunnettu paratiisimaisen kaunis alue joutui Saddamin raivon kohteeksi.

Vierailuni aikana Halabjan uhrien perheiden yhdistys valmistelee pari päivää myöhemmin pidettävää joukkomurhan muistotilaisuutta. Kun ihmettelen sen pitämistä toukokuussa, vaikka kaasuhyökkäys tapahtui maaliskuussa, minulle kerrotaan, että nyt muistellaan vuoden 1987 joukkomurhaa. Viiden tuhannen ihmisen murhaaminen kemiallisilla aseilla oli pitkän joukkomurhien ketjun loppuhuipennus.

– Halabja on ollut aina kurdilaisen kulttuurielämän keskus. Sata vuotta sitten täällä oli paljon koraanikouluja. Suurin osa Irakin kurdirunoilijoista on kotoisin Halabjasta. Tämä on aina ollut kurdien vastarinnan keskus arabeja vastaan, kertoo yhdistyksen hallituksen jäsen **Mohamed Faraj Saaid**.

1960-luvulla Irakin armeija tuhosi koko kaupungin, mutta se rakennettiin nopeasti uudelleen ja vastarinta jatkui. Napalmia Halabjaan pudotettiin ensimmäisen kerran vuonna 1974. Sitä ympäröivät kylät poltettiin 1987, jotta kurditaistelijat eli *peshmergat* eivät olisi päässeet kaupunkiin.

Symboliset haudat

Irakin kurdialue sai autonomian 1991 ja Halabjassa päästiin rakentamaan muistomerkkejä uhreille.

Tutustuin joukkohautoihin yhdistyksen jäsenten kanssa. Uhrit oli haudattava niin nopeasti, ettei heitä ehditty tunnistaa. Ainoa, mikä kiireessä ehdittiin tehdä, oli heidän lukumääränsä las-

Kemiallisten iskujen muisto on yhteisölle tärkeä.

Elämä jatkuu Halabjassa.

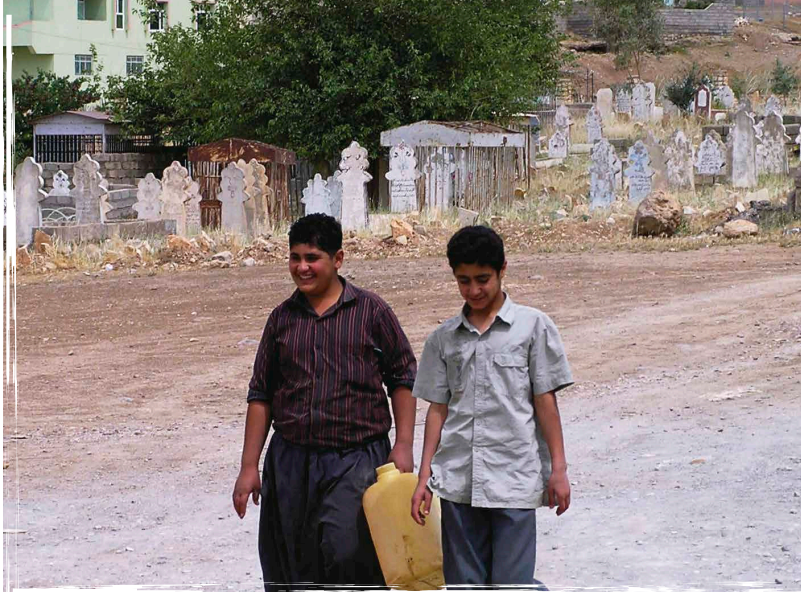

keminen. Eloonjääneet eivät tiedä, mihin heidän omaisensa on haudattu.

– Isäni ja kuusi sisarustani kuoli joukkomurhassa. Lisäksi kuoli yli kaksikymmentä muuta sukulaistani, kertoo Saaid. Hän itse selvisi hengissä, mutta sai pysyviä vammoja käsiinsä.

– Meidän kaikkien sukulaisia on haudattu tänne, osoittaa tulkki joukkohautoja. Ne on ympäröity koristeellisilla metalliaidoilla. Jokaisen joukkohaudan vieressä on kivipaasi, johon on kaiverrettu kurdiksi ja englanniksi vainajien lukumäärä ja rukous heidän puolestaan. Hautausmaalle johtavan tien varrella on kyltti, jossa kielletään Ba'ath-puolueen jäseniä tulemasta sinne. Ba'ath oli Saddam Husseinin puolue.

Hautausmaalla on myös alue, jossa on sadoittain valkoisia hautakiviä suorissa riveissä. Se on symbolinen hautausmaa kadonneille. Jotkut kivistä on pystytetty ympäristön kylissä kuolleiden muistoksi. Jokainen hautakivi edustaa yhtä perhettä, ei yhtä vainajaa. Tapahtuman synkkyydestä huolimatta hautausmaa on kaunis ja rauhallinen.

Väkivaltaisia mellakoita

Jokapäiväinen elämä Halabjassa on hieman uneliasta, kuten missä tahansa pienessä kurdikaupungissa. Pohjois-Irakissa ei ole samanlaista väkivaltaista kaaosta kuin muualla maassa, alue on pysynyt sodan ulkopuolella.

Nuoret chattailevat nettikahvilassa iltapäivän siestan aikaan, kun useimmat ihmiset ovat kotona päivätorkuilla. Puistojen istutukset ovat alkukesällä vielä reheviä, kaupungintalon lipputangossa on Kurdistanin lippu. Sen vieressä on puun varjossa patsas. Katson sitä tarkemmin, sillä valkoisen betonin pinnassa on outoja metallilieriöitä. Ne ovat kemiallisten aseiden säiliöitä.

Hieman kaupungin ulkopuolella on rakennustyömaa, jolla paiskitaan töitä helteestä huolimatta. Joukkomurhan uhrien muistomerkkiä ei pystytetä ensimmäistä, vaan toista kertaa.

Se poltettiin kaksi vuotta sitten. Saan ristiriitaisia selvityksiä siitä, ketkä ovat syyllisiä. Yleensä iskusta syytetään islamisteja. Mutta jo yhden päivän aikana käy selväksi, että muutkin kuin islamistit ovat Halabjassa tyytymättömiä Kurdistanin aluehallituksen välinpitämättömyyteen kaupunkilaisten auttamisessa.

Ennen muistomerkin polttamista Halabjassa oli väkivaltaisia mellakoita, joihin otti osaa tuhansia nuoria. Kurdipoliisi ampui yhden mielenosoittajan kuoliaaksi ja useita muita loukkaantui. Kun yritin saada tietoja tapauksesta, vastaukset olivat niukkoja.

Kristiina Koivunen on tutkija ja vapaa toimittaja.

Kuvat: Kristiina Koivunen

Miksei Halabja kiinnosta?

Halabjan joukkomurha on Saddam Husseinin tekemistä julmuuksista parhaiten dokumentoitu. Siksi sen luulisi olevan hyvää kampanja-aineistoa Irakia vapauttamaan lähteneelle liittoumalle. Se vaikenee kuitenkin asiasta. Jos sitä aletaan selvittää, ensimmäinen kysymys on: mistä Saddam sai aseita?

Yhdysvaltojen kannalta vastaus on epämiellyttävä: Nato-mailta, jotka tukivat Saddamia tämän käydessä sotaa **Ajatollah Khomeinia** vastaan. Aseet Saddam suuntasi omia kansalaisiaan vastaan.

Kemiallisten aseiden vaikutuksista ihmisiin tiedetään vain vähän. Halabja olisi tutkijoille kuin laboratorio. Kaupungissa on edelleen paljon mm. syöpätapauksia ja synnynnäisiä epämuodostumia vastasyntyneillä. Lääketieteen tutkijoita kaupungilla ei kuitenkaan liiku.

Autonomian myötä Kurdistanin aluehallitus sai vastuulleen paljon kärsineen ja traumatisoituneen kansan. Halabjalaisten kärsimykset ovat kuitenkin aivan omaa luokkaa. Tätä ei ole huomioitu kaupungin terveydenhuollossa ja muissa palveluissa.

Martti Koskenniemi

KOLUMNI

Kirjoittaja on akatemiaprofessori, joka puhui aiheesta Hiroshima-päivän muistotilaisuudessa 6.8.2008.

RAUHA vai RANKAISEMINEN?

YKSI viime vuosien näyttävimmistä kansainvälisistä projekteista tähtäsi ”rankaisemattomuuden kulttuurista” luopumiseen. Vakaviin ihmisoikeusrikoksiin syyllistyneet valtiojohtajat, poliitikot ja sotilaat oli saatava oikeudelliseen vastuuseen. Entisen Jugoslavian ja Ruandan sotarikostuomioistuimet perustettiin vuosina 1993 ja 1994. Vuonna 2002 toimintansa aloitti YK:n kansainvälinen rikostuomioistuin, ICC. Mutta tukevatko tuomioistuimet rauhaa?

Jugoslavian sisällissodan aikana moni ajatteli, ettei serbijohdon syyttäminen helpottanut rauhansopimuksen aikaansaamista. Sama ajatus esitettiin kun ICC:n syyttäjä päätti syyttää Sudanin presidenttiä Omar al-Bashiria Darfurin alueen sotarikoksista. Kritiikkiä ei ole syytä sivuuttaa. Pyrkimys rauhan saavuttamiseen ja rikoksiin syyllistyneiden tuomitsemiseen eivät ole aina sopusoinnussa – ainakaan oikeudenkäynnin taustalla olevien tahojen oltua mukana konfliktissa. Milosevicille Haagin tuomioistuin ei ollut puolueeton oikeudenjakaja, vaan osa lännen Balkan-politiikkaa. Jättihän syyttäjä nostamatta kanteen NATON vuonna 1999 suorittamista pommituksista, joissa noin 500 serbisiviiliä sai surmansa. Tuskinpa Karadzickaan tulee pelaamaan tuomioistuimen säännöillä, vaan väittää oikeudenkäyntiä poliittiseksi.

RAUHAN ja rankaisemisen välistä ristiriitaa on joskus soviteltu korostamalla, että oikeudenkäynneissä on kysymys totuuden esiin saamisesta, ja että ilman totuutta ei tule pysyvää rauhaa. Mutta kokemukset rikosoikeudesta totuuden välineenä eivät ole kovin rohkaisevia. Esimerkiksi Nürnbergissä totuus natsismista kuvattiin siihen sisältyvänä militarismina. Saksan syyllisyys kristalloitui hyökkäyssodan aloittamisena. Juutalaisten tai muiden kansanryhmien joukkomurha oli toissijainen. Esimerkiksi Belzec, Sobibor ja Treblinka, joissa murhattiin yhteensä 1,7 miljoonaa juutalaista, mainittiin vain kerran Nürnbergin asiakirjoissa. Nürnbergissä näytetty filmi, jossa kaivinkoneet hautaavat ruumiita Bergen-Belsenin keskitysleirillä, puhui vain ”siviileistä”, ei juutalaisista, mustalaisista tai homoseksuaaleista. Nürnbergissä ei käsitelty Saksan kaupunkien pommittamista sodan loppuvaiheessa, Britannian suunnitelmaa Norjan valtaamiseksi, tai Puolan upseerien murhaamista Katynin metsässä. Yhdysvaltain atomipommeja ole milloinkaan tuotu oikeuden käsiteltäväksi: Tokiossa jaettiin voittajan oikeutta.

RIKOSOIKEUDENKÄYNNIT ovat huono väline totuuden löytämiseen. Ne kohdistuvat yksilöiden tekoihin. Historiassa on kysymys muustakin kuin yksilöllisestä pahuudesta tai hyvyydestä. Avatessaan Milosevic-oikeudenkäynnin, syyttäjä Carla del Ponte totesi, ettei ”Serbian kansa” ole syytettynä. Ymmärrämme, miksi hän halusi sanoa näin. Samalla antoi Serbialle kuten muillekin väestöryhmille alibin – ”emme me olleet siinä mukana, emme tienneet mitään, se ei koskenut meitä” – jonka purkaminen kesti Saksassa vuosikymmeniä.

Ihmisyyttä vastaan kohdistuvien rikosten taustalla on aina instituutioita ja kokonainen poliittinen kulttuuri: Miten al-Bashir pääsi Sudanissa valtaan? Millaiset ryhmät tukivat häntä? Mikä oli ulkomaailman rooli? Näitä kysymyksiä ei rikostuomioistuin sovi käsittelemään, ja koko totuus ei tule esiin. Osatotuus toimii aina jonkun puolesta, toista vastaan. Kenen syyllisyyteen kiinnitetään huomiota, ja miten tuo syyllisyys rajataan, on poliittisen valinnan, ja siis poliittisen vallan kysymys.

> Viisas rankaiseminen edellyttää poliittista silmää.

Kysymykseen rauhan ja rankaisemisen välisestä suhteesta ei ole helppoa vastausta. Viisas rankaiseminen edellyttää poliittista silmää, mutta rikosoikeuden jumalatar kuvataan side silmillään. Rikoslain poliittisen sokeuden on oletettu takaavan oikeudenkäynnin puolueettomuus. *Fiat justitia, pereat mundus*: tulkoon oikeus vaikka maailma tuhoutuisi. Harva julistautuu tällaisen juridisen pöyhkeyden kannattajaksi. Oikeudenkäyntien vaihtoehtona pidetyillä totuuskomissioilla on omat ongelmansa – pääseväthän ”syylliset” niissä usein uhrien näkökulmasta liian vähällä. Etelä-Afrikan totuuskomissio ei helpottanut eri väestöryhmien välejä.

Yksin rikosoikeuteen turvaaminen ei riitä; pahuuteen tuijottaminen ei luo kestävää yhteisöllisyyttä. On myös tuettava muita solidaarisuuden instituutioita, epätasa-arvon kitkemistä, henkisiä ja taloudellisia voimavaroja. Muutoin rikosoikeus jää epäoikeudenmukaisen maailman peiliksi, jossa vahvimmat voivat ihastella omaa moraalista erinomaisuuttaan. YD

Diapamia vai KUNTOUTUSTA?

Johanna Suhosta pitää kiireisenä dokumentinteko Brasilian maattomista ja siihen liittyvä koulutusjakso Ruotsissa.

Johanna Suhonen ehtii moneen. Hän ehti myös kertomaan Ydin-lehdelle Ulkoministeriön nuorten ulko- ja turvallisuuspoliittisesta ryhmästä, jonka jäseneksi hänet valittiin tämän vuoden helmikuussa.

29-vuotias valtiotieteiden ylioppilas on suorittanut vapaaehtoisen asepalveluksen, toiminut rauhanturvaajana Kosovossa ja asunut Argentiinassa tehden työtä korruptiota vastustavan Transparency Internationalin Argentiinan maajärjestössä. Suhonen toimii myös useissa järjestöissä, kuten Attacissa ja Maattomien ystävät -järjestössä. Unifemissa Suhonen vaikuttaa YK:n päätöslauselman ”Naiset, rauha ja turvallisuus” toteuttamista edistävässä 1325-verkostossa.

Helmikuussa 2008 Suhonen valittiin Ulkoministeriön nuorten ulko- ja turvallisuuspoliittiseen ryhmään.

– Arvelen, että onnistuin hakemuksessani osoittamaan pitkäaikaisen kiinnostukseni ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan. Lisäksi rauhanturvaajakokemukseni Kosovossa oli varmasti plussaa.

Kosovo havahdutti

– Lähdin Kosovoon sillä asenteella, että lähden tekemään hyvää. Kosovossa havahduin miettimään sotilaallisen kriisinhallinnan vaikutusta yhteiskuntaan ja aloin ymmärtää siviilikriisinhallinnan tärkeyden. Sotilaallinen kriisinhallinta on vain diapamia yhteiskunnalle, ennakoivalla siviilikriisinhallinnalla saavutetaan kestävämpiä tuloksia, Suhonen selittää.

EU:n vahvuus on hänen mielestään sen siviilikriisinhallintakyky, yhteistoiminta sotilaallisen kriisinhallinnan kanssa ja se, että EU pystyy yhdistämään näihin taloudellisen tuen ja kehitysyhteistyön.

– Pidän toivottavana, että Suomi profiloituisi EU:ssa siviilikriisinhallinnan edelläkävijäksi. Pyrin myös tuomaan tätä näkemystä esille UTP-ryhmässä, pohdiskelee Suhonen.

Noin kerran kuukaudessa kokoontuvaan Ike- ja Nato-nuoriksikin paneteltuun ryhmään on kohdistunut alusta alkaen paljon epäilyjä. Nimitystä Ike-nuoriksi Suhonen ei hevin niele.

– Me olemme UM:n nuorten ulko- ja turvallisuuspoliittinen ryhmä, emme ulkoministerin opetuslapsia.

Ei Nato-nuoria

Suhosen mukaan ryhmä peräänkuuluttaa arvopohjaista ulkopolitiikkaa.

– Vaadimme päättäjiltä rohkeutta irrottautua lyhyen aikavälin kansallisen edun tavoittelusta. Mielestämme painopisteen tulisi olla globaaleissa kehitystä, demokratiaa ja kauppaa, kehitystä ja ympäristöä koskevissa kysymyksissä, ei niinkään kansallisvaltioon keskittyvässä turvallisuudessa, Suhonen toteaa.

Kun kerran ulko- ja turvallisuuspolitiikasta puhutaan, niin entäs Nato?

– Mielestäni olemme kohtalaisen yksimielisiä siitä, että Nato-kysymys ei ole niin keskeinen kuin mitä se perinteisessä keskustelussa on ollut. Ryhmämme pitää sotilaallista liittoutumista tärkeänä, mutta se voi viitata myös pohjoismaiseen yhteistyöhön, Suhonen toteaa.

Suhonen kertoo, että ryhmässä on tiettyjen jäsenten kohdalla havaittavissa halua yhtenäisen ja mielellään positiivisen Nato-kannan muodostamiseen.

– Tätä on ryhmässä kuitenkin kritisoitu avoimesti. Eivät puolueetkaan kykene muodostamaan yhtenäistä Nato-kantaa, miksi meidän pitäisi?

Google tietää, että monet ryhmän jäsenistä toimivat aktiivisesti järjestöissä, kuten esimerkiksi Eurooppanuorissa, Kokoomusnuorissa, Allianssissa, Demarinuorissa ja Globbareissa.

– Kyllä siellä on ihmisiä useammasta puolueesta, ainakin kokoomuksesta, RKP:stä, vihreistä ja perussuomalaisista. En tunne kaikkien ihmisten taustoja. Tarkoitus oli saada kasaan mahdollisimman monipuolinen joukko nuoria. Ryhmässä ei tietääkseni ole vasemmistopuolueiden jäseniä, mutta itse sijoitan itseni vasemmalle, mitä arvoihin tulee. YD

Topi Kanniainen suorittaa siviilipalvelustaan Suomen Rauhanliitossa.

Nuorten ulko- ja turvallisuuspoliittinen ryhmä

- hakijoita oli 420, joista 28 valittiin
- jäsenet olivat valintahetkellä iältään 16–28 vuoden ikäiaiä
- valinnan suoritti Suomen Nuorisoyhteistyö – Allianssi ry.
- hakijoiden joukosta ryhmän vetäjäksi valittiin 24-vuotias Allianssi- ja partiolaisaktiivi, valtio- ja oikeustieteiden ylioppilas **Johan Ekman**

Velvollisuuteni on auttaa ihmisiä, sillä voin käyttää ääntäni – monet eivät voi. Mutta tunnen vastuuta myös paikallisesti, lähelläni asuvia ihmisiä kohtaan. Joku on taksikuski ja joku työskentelee tehtaassa, minä puolestani laulan, sanoo maailmankuulu artisti Manu Chao, jota haastatteli **Oscar Reyes**.

LAULUJA demokratiasta

Istumme nuotiolla esiintymislavan takana Glastonburyssa Länsi-Englannissa, ja **Manu Chao** on vasta pääsemässä vauhtiin. Hetki sitten hän oli lavan viimeinen esiintyjä tuhansien ihmisten yleisön edessä. Nyt hän istuu nuotiolla oluttölkkejä ojennellen ja puhuu politiikkaa. Vaikka hän painottaa, ettei voi olla johtaja ja antaa hiljaisille ääntä, hän voi joskus raivata tilaa poliittisille näkemyksille, joita muuten ei saataisi lainkaan esiin.

Manu Chao on maailmanluokan tähti, mutta hänessä on myös aseistariisuvaa vaatimattomuutta. Mexico Cityn valtavalla keskustorilla 100 000 -päiselle yleisölle soittanut muusikko esiintyy edelleen kotikaupungeistaan yhden, Barcelonan, baareissa. Poliittisempia keikkoja hän heittää esimerkiksi G8-maiden kokoontuessa Genevessä tai Maailman Sosiaalifoorumissa Porto Alegressa, satamatyöläisten lakkotilaisuuksissa ja vankiloissa – usein yllättäen ja ilman esittelyjä. Jos analogiaa haluaa etsiä, Manu Chao merkitsee globalisaation vastustajille samaa kuin **Bob Dylan** rauhan- ja ihmisoikeusliikkeelle 60-luvulla.

Olen Manu ja musiikki on intohimoni. Mutta politiikka on myös osa minua.

Kasvanut aktivistiksi

Manu Chaon poliittinen herääminen kulki käsi kädessä hänen musiikillisen kehityksensä kanssa:

– Olen Manu ja musiikki on intohimoni. Mutta politiikka on myös osa minua.

Politiikka iskostui Manun tietoisuuteen kodin kautta. Perhe oli paennut Espanjasta diktaattori Francon hallinnon annettua hänen isoisälleen kuolemantuomion. Manu itse syntyi Pariisissa vuonna 1961. Hänen isänsä on kotoisin Espanjan itsehallintoalueelta Galiciasta ja äiti Baskimaasta.

Vastuuntunne lähiympäristöstä on syöpynyt häneen lähtemättömästi:

– Se on osa kulttuuriani ja kasvatustani, äidiltä saamaani perintöä. Isäni ja äitini olivat aktivisteja, joten opin siitä lapsesta saakka.

Nurkkakuntaisuus ei kuulu Manu Chaon näkemyksiin paikallisaktivismista. Paikalliset ympäristöt ovat mielenkiintoisia, koska jokainen heijastaa yhteiskuntaa ja maailmaa omanlaisellaan tavalla. Hän on asunut Riossa, Meksikossa ja Barcelonassa mutta ei ole asettunut vakituisesti minnekään. Miten jatkuvan liikkeellä olon ja paikallisen vastuun voi sovittaa yhteen?

– Elämässäni on monia lähiyhteisöjä. Siirryn yhdestä toiseen, organisoin, työskentelen ja yritän saada asioita liikkeelle.

Musiikkia matkalla

Vaivattomuus siirtyä paikasta toiseen heijastuu Manu Chaon musiikissa. Hänen musiikkinsa lokeroidaan helposti maailmanmusiikiksi, mutta Manu pitää määritelmää uuskolonialistisena: usein musiikkiteollisuus kategorisoi musiikin ”maailmanmusiikiksi”, jos sitä ei esitetä englanniksi. Manu Chaon ranskan-, espanjan-, englannin-, portugalin- ja italiankieliset laulut tuntuvat kuitenkin yleismaailmallisilta. Musiikissa kuuluvat kadun äänet ja studioon on usein revitty amatöörimuusikkoja suoraan kadulta.

Manun musiikki on saanut selviä vaikutteita The Clashiltä ja **Bob Marleyltä**. **Joe Strummerin** tiedetään fanittavan häntä. Bob Marleylle Manu on omistanut laulun Mr Bobby ja sanoo arvostavansa Marleyn yksinkertaista lähestymistapaa, joka on tavoittanut maailmanlaajuisen yleisön.

Manun musiikissa eri tyylit yhdistyvät toisiinsa saumattomasti. Hänen omintakeinen punkia ja skata yhdistävä soundinsa on syntynyt yleisön palautetta ja paikallista musiikkia kuunnellen tien päällä, erityisesti Latinalaisessa Amerikassa.

Mano Chao tuli tunnetuksi 80-luvun lopulla Mano Negra -nimisestä bändistään. Levytuottaja neuvoi heitä menemään kiertueelle Amerikkaan, tarkoittaen tietenkin USA:ta. Mutta bändi lähtikin keikkailemaan Etelä-Amerikkaan. He liikkuivat laivalla ja esiintyivät satamakaupungeissa. Vuotta myöhemmin kiertueen kulkupelinä oli juna ja yleisönä Kolumbian sissit, maatyöläiset ja huumeiden salakuljettajat.

”Minulla oli mahdollisuus viettää paljon aikaa rakastamassani Latinalaisessa Amerikassa, sinne alkoi kasvaa perheeni. Kaikki on ollut uskomatonta elämän koulua”, Manu kertoo. Mano Negralle retket tulivat kuitenkin sen verran raskaiksi, että bändi hajosi.

Sen jälkeen Manu ryhtyi reppumatkaajaksi. Hän pakkasi mukaansa kannettavan kahdeksanraitaisen nauhurinsa ja äänitti tien päällä suurimman osan ensimmäisestä soololevystään *Clandestino*. Levy julkaistiin 1998 ja sitä myytiin yli viisi miljoonaa kappaletta. Seuraava albumi *Proxima Estacion: Esperanza* (Seuraava pysäkki: Toivo*)* lainasi nimensä Madridin metron kuulutuksesta. Levy julkaistiin vuonna 2001. Manu Chaon asema yhtenä maailman suosituimmista artisteista oli sinetöity.

Seuraava studioalbumi syntyi vasta kuuden vuoden jälkeen. *La Radiolina* otettiin vastaan ylistävin arvioin syksyllä 2007. Näiden levyjen välissä Manu Chao kirjoitti, osallistui poliittiseen toimintaan, esiintyi ja teki töitä DJ:nä. Vuonna 2004 hän tuotti sokean malilaisen pariskunnan, **Amadoun** ja **Miriamin** albumin *Dimanche à bamako*, jota myytiin puoli miljoonaa kappaletta.

Manu Chaon arvoista kertoo paljon se, että hän on keskittynyt levynteon sijaan musiikillisiin kokeiluihin ja matkustamiseen. Samat teemat toistuvat eri muodoissa hänen musiikissaan ja levyillään. Tässä mielessä hän onkin enemmän trubaduuri kuin studiomuusikko: laulut ja äänet muuttuvat matkan myötä.

Tappavaa politiikkaa

Arkipäiväiset tapahtumat ovat Manu Chaon politiikan ytimessä. Kun häneltä kysyy, mitkä poliittiset tapahtumat ovat vaikuttaneet eniten hänen poliittisiin mielipiteisiinsä, hän kokee vastaamisen vaikeaksi:

– Aktivismin muotoja ei voi pistää tärkeysjärjestykseen. Tärkeintä on arkipäivä.

Manu kertoo oppineensa omalta isoisältään rehellisyyden merkityksen politiikassa. Mutta nykymaailmassa rehellisyys ei enää riitä, on tehtävä enemmän. Mitä sitten tarkoittaa ”tehdä enemmän”? Tämän Manu Chao selittää perin juurin poliittisesti. Hän suhtautuu järjestelmälliseen politikointiin hyvin epäilevästi ja julistaa tuoreimmalla singlellään *Politik kills* politiikan voivan tappaa. Politiikassa tarvitaan rehellisyyttä ja uudelleen organisoitumista henkilökohtaisella, perheen ja lähiyh-

teisön tasolla vastalauseena tietämättömyydestä ja valheista ammentavalle viralliselle politiikalle. Kyynisyydessä kieriskelemättä Manu kuvaa laulussaan maailmaa toivottaman karuksi paikaksi, jossa politiikka on väkivaltaista.

– Suuri ongelma on raha. Talouden valta on politiikkaa suurempi. Me äänestämme, mutta poliitikot ovat kaikki sätkynukkeja. Tämä ei ole todellista demokratiaa.

– Samanlainen vääristävä vaikutus demokratiaan on medialla, Manu Chao tuumii.

– Kun **Berlusconi** nousi Italiassa valtaan kymmenen vuotta sitten, tuli todistettua, että hallitsemalla mediaa voi tulla presidentiksi. Ranskan **Sarkozy** on esimerkki samasta tosiasiasta. Yhä harvemmat uskovat demokratiaan, ja se on hyvin vaarallista. Minä tunnen olevani demokraatti, sillä mielestäni demokratia on vähiten vahingollinen yhteiskuntamuoto ihmisten yhteiselolle. Ammattipoliitikot ovat vääristäneet sanan merkityksen täysin.

– Televisio taas ei kunnioita mitään, joten suuri osa lapsistakaan ei opi kunnioittamaan mitään. Minusta se on vaarallisinta koko yhteiskunnassa. On hyvin tärkeää, että seuraavat kaksi tai kolme sukupolvea eivät enää kasva television aivopeseminä. Se olisi kauheaa: pelkkää nopeaa rahaa, väkivaltaa – ja kaiken pitää olla helppoa ja uutta ilman mitään työetiikkaa.

Luonnon vastaisku

Kun Manulta kysyy, pitääkö hän muutosta mahdollisena, hän sanoo, että muutos lähtee todennäköisemmin pelosta kuin toivosta:

– On kyse kilpajuoksusta hullun järjestelmän ja ihmisen säilymisen välillä. Viimeksi kuluneiden parin vuoden aikana olen huomannut ihmisten pelon. He puhuvat paljon ilmastonmuutoksesta – hitto soikoon, heinäkuussa sataa ja joulukuussa paistaa aurinko! Jotakin on menossa pieleen, ja suuri joukko muuten poliittisesti passiivisia ihmisiä on aktivoitumassa.

Nyt Manu jo innostuu. Hän laittaa kätensä polvelleni ja ilmoittaa sanovansa pian jotain poliittisesti arveluttavaa:

– En ole lainkaan huolissani luonnon puolesta. Toki ihminen vahingoittaa luontoa monin kamalin tavoin, mutta olen varma, että jonain päivänä luonto kostaa. Hän tekee dramaattisen eleen, jolla hän kuvaa sivilisaation loppua:

– Me poistumme tältä pirun planeetalta minuutissa!

– Hyökätessämme luontoa vastaan hyökkäämme itseämme vastaan. Emmekä me voita tätä taistelua. Sen voittaa luonto.

Toivo paikallisyhteisöissä

Manun visio on melkoisen apokalyptinen, mutta hän ei pidä sitä väistämättömänä. Vaikka hänen näkemyksensä globaalista muutoksesta ovat pessimistisiä, hän uskoo, että merkittäviä muutoksia voi syntyä paikallisessa toiminnassa.

En usko yhteen suureen vallankumoukseen, jonka kautta kaikki muuttuu. Uskon tuhansiin ja taas tuhansiin pieniin paikallisiin vallankumouksiin. Se on minun toivoni. ”

– Sinä et voi muuttaa maailmaa. Minä en voi muuttaa maailmaa. En voi muuttaa edes maatani – jos edes tiedän, mikä kotimaani on – mutta paikallistasolla me kaikki voimme vaikuttaa asioihin. Jokaisen vastuulla on yrittää vaikuttaa asioihin ja toivon, että siten löytyvät ratkaisutkin. En usko yhteen suureen vallankumoukseen, jonka kautta kaikki muuttuu. Uskon tuhansiin ja taas tuhansiin pieniin paikallisiin vallankumouksiin. Se on minun toivoni.

Tulen ääreen alkaa tulla muitakin haastattelijoita, onnittelijoita ja kavereita. Päätämme haastattelun, mutta yllättäen ilta jatkuu. Manun kitaristi, joka on hetki sitten piiskannut lavalla soittimestaan punkkia, tarttuu akustiseen kitaraan. Manu palaa nuotiolle ja laulaa tutun tuntuisia säveliä vapaudesta ja kapinasta. Bändin trumpetisti tulee mukaan soittamaan **Diego Maradonasta** kertovan La Vida Trombolan, joka alunperin nauhoitettiin **Emir Kusturican** elokuvaa varten. Jossain vaiheessa alkaa kaikua kertosäe samaniltaisen Espanjan EM-kisavoiton kunniaksi. Manu hymyilee, muttei ei liity kuoroon.

Joku ojentaa Manulle hatun, josta tämä tekee hetkessä tamburiinin. Manageri patistaa häntä kohti kiertuebussia, mutta lupauksista huolimatta soitto jatkuu. Manu nauttii. Vasta aamun valjetessa Manu hyvästelee ystävänsä.

– Taisit luoda täällä itsellesi yhteisön, sanon jäähyväisiksi. Manu hymyilee tarttuvasti:

– Niin me aina yritämme. YD

Oscar Reyes on englantilaisen Red Pepper -lehden toinen päätoimittaja.

Kuvat: Jamie James Medinaz

TILAA UUSI LEHTI!

PHOTO raw

Markus Jokela

”VALOKUVA VOI OLLA MYÖS TOTTA”

www.rawlehti.com

KUVAJOURNALISMIN JA DOKUMENTOIVAN VALOKUVAUKSEN ERIKOISLEHTI

Anna Moring

Kirjoittaja tekee väitöstutkimusta perheideaaleista Helsingin yliopiston Kristiina-instituutissa ja toimii Sateenkaariperheet ry:n hallituksessa.

Sateenkaariperheet ja LASTEN OIKEUDET

[**PITÄISIKÖ** lapsella olla mahdollisuus kahteen samaa sukupuolta olevaan juridiseen vanhempaan? Tätä kysymystä eduskunta joutuu vielä syksyn kuluessa pohtimaan, kun käsiteltäväksi tulee samaa sukupuolta olevien rekisteröityjen parien mahdollisuus tulla kumppaninsa lapsen toiseksi vanhemmaksi. Ratkaisu asiaan saataneen ensi vuoden puolella.

Tällä hetkellä samaa sukupuolta olevien vanhempien ydinperheessä elävän lapsen tilanne on karu: jos biologinen vanhempi kuolee, ei lapsella ole varmuutta siitä, voiko hän jatkaa elämistään ja asumistaan toisen vanhempansa kanssa omassa kodissaan. Tai jos vanhemmat eroavat, ei lapsella ole oikeutta tavata toista vanhempaansa, jos biologinen vanhempi tätä vastustaa. Tilanteessa, jossa perheessä on useampia lapsia joilla on keskenään eri biologiset vanhemmat, voidaan lapsia riitatilanteessa repiä ja pompotella aikuisten kiistakapuloina täysin biologisten siteiden sanelemista lähtökohdista.

[**JOKU** voisi kysyä, mikä tässä nyt on niin erikoista, että pitää oikein lakia ryhtyä muuttamaan? Näinhän lapsia on riepoteltu kautta aikain heteroydinperheiden riitaisissa avioeroissa ja on siitä ennenkin selvitty. Ja onhan heterouusperheissäkin paljon vastaavia tilanteita, joissa ikänsä yhdessä eläneet sisarukset erotetaan toisistaan kriisin tullen niin asumisen kuin tapaamistenkin puolesta vain biologisiin siteisiin perustuen.

Juuri tässä onkin asian ydin. Uudistusta ei kaipaa vain laki rekisteröidystä parisuhteesta, eikä sekään riitä, että samaa sukupuolta oleville pareille annetaan mahdollisuus nk. ulkoiseen adoptioon, siihen, että he voivat yhdessä ottaa ottolapsen vaikkapa Kiinasta tai Etelä-Afrikasta. Sen sijaan koko vanhemmuutta ja lapsen oikeuksia koskeva lainsäädäntö tulisi uudistaa perusteellisesti niin, että se ottaisi aidosti lähtökohdakseen lapsen edun, ei aikuisen oikeutta omiin lapsiinsa.

[**LAPSELLE** voitaisiin myöntää tapaamisoikeus myös muihin kuin juridisiin vanhempiinsa. Esimerkiksi lapselle läheinen isovanhempi, uusperheen isä- tai äitipuoli tai sateenkaariperheen sosiaalinen vanhempi voisi hakea oikeutta tavata lasta siinäkin tilanteessa, että suora side lapseen on katkennut, isovanhemman tapauksessa esimerkiksi oman lapsen kuoleman vuoksi, uus- tai sateenkaariperheen tapauksessa vaikkapa erotilanteessa.

Seuraava askel olisi avata mahdollisuus siihen, että lapsella voisi olla juridinen vanhemmuusside useampaan kuin kahteen ihmiseen kerralla. Tämä on kuitenkin vaikuttanut kynnyskysymykseltä monelle, eikä tämän rajan yli syystä tai toisesta ole haluttu mennä.

> Kriisitilanteissa olisi tärkeää, että lapsen etu olisi myös lainsäädännössä turvattu ydinperheen muottia laajemmin. ”

Käytännössä mahdollisuus useampaan kuin kahteen vanhempaan merkitsisi sitä, että lapsen lähipiirissä olisi kolme tai useampi ihmistä, joilla olisi oikeus hoitaa lapsen asioita ja velvollisuus vastata lapsen kasvatuksesta. Jälkimmäinen tilanne on jo todellisuutta, edellinen vasta utopiaa.

[**TÄLLÄ HETKELLÄ** Suomessa elää useita satoja sateenkaariperheitä ja kymmeniä tuhansia uusperheitä, joissa lapsella on arjessaan läsnä enemmän kuin kaksi vanhempaa. Arkielämässä vanhemmuuteen liittyvät juridiset oikeudet ja velvollisuudet ovat melko näkymättömiä. Mutta kriisitilanteessa, jos lapsi tai vanhempi sairastuu, aikuiset riitaantuvat keskenään tai joku kuolee, nousevat lapsen oikeudet ja aikuisten velvollisuudet korostuneesti esiin. Näissä tilanteissa olisi tärkeää, että lapsen etu olisi myös lainsäädännössä turvattu ydinperheen muottia laajemmin. Lain ja sosiaalisten käytäntöjen kautta tulisi arvostaa lapsen arjessa ja todellisuudessa toteutuvia tunnesiteitä ja huoltosuhteita ja pyrkiä vaalimaan niiden jatkumista mahdollisuuksien – ja lapsen edun – mukaisesti.

Valitettavan usein nykylainsäädännön puitteissa kauniit ajatukset lapsen edusta typistyvät rumaksi taisteluksi aikuisten oikeuksista, joissa biologinen ja juridinen vanhemmuus ovat ainoita lapsen kannalta merkittäviksi laskettavia siteitä. YD

Kultti Helsingin Kirjamessuilla

HELSINGIN KIRJAMESSUT 23.–26.10.
Kultti ry:n kuuden nelioön osastolla on esillä kattava valikoima kulttuurilehtiä. Osastolla voi myös pelata kulttuurilehtilottoa ja kuunnella äänilehteä. Vuoden laatulehti -kilpailun voittaja julkistetaan Eino Leino -lavalla torstaina 23.10. klo 16. Kultin kilpailussa mukana on Akateeminen Kirjakauppa.

Kultti järjestää torstaina jäsenlehtiensä kanssa muutakin ohjelmaa Eino Leino -lavalla: klo 12.30 keskustellaan nuorten mediakasvatuksesta. Keskustelussa ovat mukana tutkijat **Sirkku Kotilainen** ja **Leena Rantala**, vetäjänä on **Jukka Relander**. Kello 13.00 alkaa paneelikeskustelu korkeakoulutuksen, työelämän ja talouden suhteesta. Kello 13.30 alkaen keskustellaan ruotsiksi nettijulkaisujen tulevaisuudesta. **Siri Reuterstrand**, Ruotsin kulttuurilehtiyhdistyksen puheenjohtaja ja *alba.nu*-lehden toimittaja keskustelee nettilehtien idealismista ja taloudesta KSF-Median kehitysjohtajan **Jan-Erik Andelinin** kanssa. Keskustelu tulkataan suomeksi.

Sosiaalifoorumin jälkilöylyt

KESKUSTELUTILAISUUS ESF:STÄ 24.9. HELSINKI
ESF:n tapahtumien antia mietitään kimpassa Helsingin Rauhanasemalla keskiviikkona 24.9. kello 17 alkaen. Tilaisuuteen ovat tervetulleita niin foorumissa käyneet kuin kaikki muutkin asiasta kiinnostuneet.

Vapaamuotoista keskustelua vetää Ytimen päätoimittaja **Emilia Palonen**. Rauhanasema on vanha puinen asemarakennus, joka sijaitsee Pasilan aseman vieressä, Itä-Pasilan puolella.

Suomen PEN 80 vuotta

SUOMEN PEN 80 VUOTTA -JUHLASEMINAARI 13.11. HELSINKI
Suomen PEN täyttää tänä vuonna 80 vuotta. Vuosipäivää juhlistetaan juhlaseminaarilla, -vastaanotolla ja -illallisella Ravintola Laulumiehissä (Hietaniemenkatu 2), Helsingissä torstaina 13. marraskuuta, kello 15. Aiheena on sananvapaustilanne Suomessa
80 vuoden aikana. Kello 17 alkaa juhlavastaanotto joka noin kello 18 siirtyy juhlaillalliseen samoissa tiloissa. seminaarikahvit ja vastaanottovirvokkeet. (Illalliskortti maksaa 25 euroa.)
Ilmoittautumiset **Mikael Bryggerille** *mikael.brygger@gmail.com* (044 033 8075) ja maksut viimeistään 3.11. mennessä.

Turvallisuuspoliittista kritiikkiä YK-päivänä

YK:N ASEIDENRIISUNTAVIIKKO 20.–22.10, SEMINAARI 23.10 HELSINKI
YK:n aseidenriisuntaviikkoa vietetään lokakuun 24. päivä olevan YK-päivän ympärillä. Rauhanjärjestöt ja YK-liitto järjestävät seminaarin torstaina 23.10. kello 17 alkaen Helsingin Yliopistolla. Järjestöt haastavat päättäjät ja asiantuntijat vastaamaan kysymyksiin Suomen turvallisuuspolitiikasta.

Seminaarissa väitellään siitä, miten maailmanpolitiikan tapahtumien ja kehityksen tulisi näkyä Suomen turvallisuuspoliittisissa valinnoissa ja hallituksen syksyllä antamassa selonteossa. Lisää rautaa rajalle ja rahaa sotilaalliseen puolustukseen, vai kriisinhallintaa ja rauhantyötä? Nato-jäsenyys nyt, vai ei koskaan? Minne katosi YK-politiikka? Onko EU oikeasti rauhankyyhky vai itsekäs, omaa etuaan ajava talousmahti?

Pasilan pääkirjastossa järjestetään rauhankasvatuksen työpajoja YK-viikolla 20.–22.10. Ja viikon lopuksi perjantaina 24.10. järjestetään monilla paikkakunnilla perinteisiä rauhankulkueita. Rauhanliitto sytyttää myös perjantaina kynttilöistä rauhanmerkin eduskuntatalon rappusuille muistuttamaan aseidenriisunnan tärkeydestä ja varustelumenojen kasvattamisen järjettömyydestä.

Kuumaa sellupolitiikkaa!

SELLUPOLIITTISIA PUHEENVUOROJA 24.9.
Suuressa sellukeskustelussa Pikkuparlamentin kansalaisinfossa 24.9. keskustelevat Brasilian Maattomien MST-kansanliikkeen **Lourence Vicente**, tutkija **Jussi Pakkasvirta** ja saksalaisen Urgewaldympäristöjärjestön edustajia. Kello 12 alkava tilaisuus huipentuu kello 13.30 Maattomien ystävien ja Stora Enson debattiin.

Illalla Sellupoliittis-maailmanpoliittiset forróiltamat Ravintola Bossa (Annankatu 21, Helsinki). Kello 18–03 Elokuvia Latinalaisen Amerikan maakysymyksestä ja plantaasitaloudesta (Suomen Rauhanpuolustajat) ja kello 20 alkaen palopuheita, brasilialaista forróa ynnä muuta musiikkia. Maan ystävät, Maattomien ystävät, Into, Ydin sekä Helsingin yliopiston Yleisen valtio-opin laitos.

Jalanjäljistä juttua

JALANJÄLKI-YMPÄRISTÖPÄIVÄ 26.9.
Vanhalla ylioppilastalolla Helsingissä järjestetään perjantaina 26.9. kello 10–16 Jalanjälki-ympäristöpäivä, jossa ympäristöasiantuntijat, toimittajat ja tietokirjailijat keskustelevat ihmisen vaikutuksesta ympäristön tilaan. Mukana mm. **Heidi Hautala**, **Sirpa Pietikäinen**, **Ilkka Hanski**, **Kaarina Järventaus**, **Salla Tuomivaara**, **Peter Lund** ja **Pasi Toiviainen**, ympäristötietoutta ja ympäristöalan toimijoita. Järjestämässä kustantamot Avain, Into, Gaudeamus, Vastapaino ja ynnä muut.
www.avain.net/jalanjalki

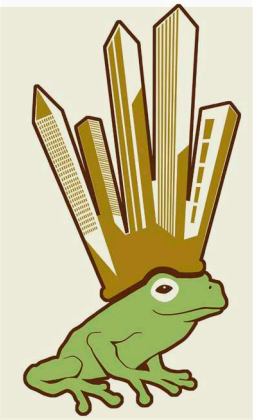

Kaupunkikulttuuria nyt!

MEGAPOLIS 2023 27.9. HELSINKI
Ympäristöjärjestö Dodo yhteistyökumppaneineen järjestää kolmatta kertaa urbaanin festivaali Vanhalla ylioppilastalolla lauantaina 27.9. Helsinkiläiset ja kansainväliset vieraat esittelevät visioita siitä, miten kaupungeista tehdään onnellisia ja ekologisia. Seuraavat Megapolikset Tampereella Hällänäyttämöllä 25.10. ja Turun Vanhalla Raatihuoneella 6.11.
megapolis2023.org/

Innolla pamfletteihin!

Vuoden vaihtoehtokirjallisuuden merkkipaaluja ovat Into-pamfletit, jotka sopivat vanhempien ja nuorten aktivistien taskuun. Loistava formaatti: pieni, selkeän luettava ja innostavan poleeminen! Into-pamfletti antaa aihetta ajatella – niillekin joilta tiiliskivet jäävät lukematta. Pamfletit ovat ”in” muissakin kustantamoissa.

Vastaimperiumin sydämen Rosebud-kirjakaupan nettisivujen mukaan: ”Into Kustannus on Voiman sisar ja Maan ystävien, Suomen Rauhanpuolustajien ja Luonto-Liiton, Rosebud Booksin ja Heikki Hiilamon firma, joka kustantaa myös *Le Monde diplomatique* -pokkareita.” Tähän mennessä julkaistut kolme Into-kirjaa pohtivat maailmaa vaihtelevalla syvyydellä, mutta kiinni trendeissä ja niitä vahvistaen.

Hanna Kuuselan ja **Mika Rönkön** *Puolueiden kriisi* oli hyvä keskustelunavaus sille miksi puolueet kiinnostavat – tai eivät. Mutta kävi ilmi, etteivät ne kiinnostaneet kuin muutamaa kirjoittajaa. Miksi ihmeessä ei kustannettu kahta kirjaa, toista puoluista ja toista vasemmistosta? Ja miksei pyydetty Heikki Patomäen lisäksi muita politiikan tutkijoita kirjoittamaan puolueista attacin ulkopuoleltakin? Vähän jäi luu käteen, mutta myös innostus ja toive kirjasta, juuri tästä aiheesta.

Mahatma Gandhin *Vapaudesta – Hind swaraj* on ihastuttava ja ärsyttävä kirja. Siinä Gandhin yhteiskunnallinen ajattelu nousee esille – kaikessa karmeudessaan, sovinismia ja luddismia myöten. Siitä huolimatta tästä kirjasta saa paljon irti, etenkin jos kontekstualisoi Gandhin ajatukset. **Tuomas Wallgrenin** inspiroima kollektiivinen kirjankäännösprojekti upeasti ottaa käyttöön Gandhin ajattelun, ja filosofian jokapäiväisyyden. Kuka tahansa voi kääntää Gandhia, tosin käytännössä kääntäjälista kirjan lopussa on luettelo tieteen ja kansalaisjärjestöjen vaihtoehtoväestä.

Linkolan ajamana -kirjassa uudelleenjulkaistiin **Pentti Linkolan** essee *Runo-Suomi vai hyvinvointivaltio...* kirjasta *Unelmat paremmasta maailmasta* (WSOY, 1971). Sitä ja Linkolan ajattelun eri aspekteja purkivat seitsemän tutkijaa ja ajattelijaa. Artikkelikokoelma toimi jälleen aivan mainiona ajatuksia herättävänä matkalukemisena. Erityisesti korvamerkitsisin Inkeri Koskisen artikkelin linkolalaisuutta laajemmalle yleisölle. Sen sijaan kirjan toimittajan **Tere Vadénin** artikkeli oli muihin nähden kohtuuttoman pitkä, vaikeaselkoinen ja maailmaasyleilevä – filosofinkannusten kalisuttelu ei tähän sopinut.

Jaana Airaksisen sekä Mika Rönkön sekä **Teemu Matinpuron** keskustelua herättävä kirjasarja jatkuu syksyllä arjen ja suoran demokratian politiikalla. Odotan jo innokkaana.

Emilia Palonen

Lue Ytimen nettisivuilta pidemmät arviot, myös Michael Perukankaan ja Eila Salomaan arviot Puolueiden kriisi -kirjasta.

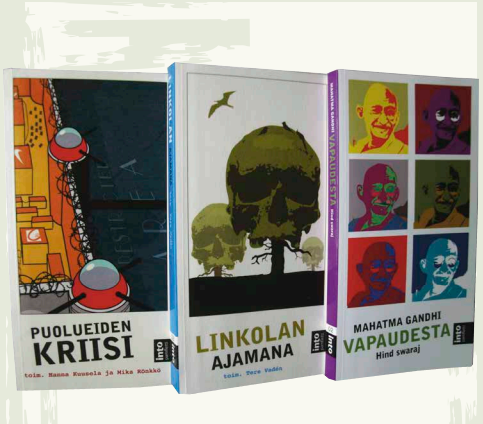

Hanna Kuusela ja Mika Rönkkö (toim.)
Puolueiden kriisi
Into 2008, 139 s.

Tere Vadén (toim.)
Linkolan ajamana
Into 2008, 191 s.

Mahatma Gandhi
Vapaudesta – Hind swaraj
Into 2008, 139 s.

Kosmopoliittinen maailmankuva

”Itse päätin luopua kodin ja koulun (sanottakoon hyvin suhteellisesta ja ongelmaisesta) turvasta ja olen siitä lähtien ollut matkalla pois, vaikka tämä taival saattaakin – mistä minä tiedän? – johtaa takaisin kotiin.” (s. 23) Leif Salmén tavoittaa kosmopoliittisesta maailmankuvan mutta myös matkustamisen ja muualla asumisen, kuulumisen ja toiseuden kokemukset. Kirjan kymmenen esseetä kirjallisuudesta ja politiikasta avaavat eurooppalaista kulttuurihistoriaa.

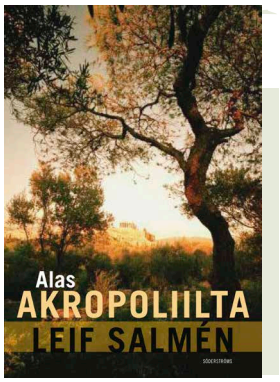

Leif Salmen
Alas Akropolilta
Suom. Arto Häilä
Teos 2008,
250 s.

Vaikka kirja on tietoa pullollaan, työkaluna on kokemus – usein jonkun muun kuin kirjoittajan. Juuri kirjan johdanto- ja nimikkoesseessä aukeaa merstarillisesti tilan ja muistin kautta maailmankansalaisen – tai eurooppalaisen – toiseus ja olemus. Läsnä- ja poissaolon, kokemuksen ja toiseuden leikittely kiteytyy kirjan viimeistelyprosessista Tunisiassa kertovassa loppuluvussa.

Emilia Palonen

Peltola, Kati – Pirkko Melender
Reilu verokirja
WSOY (Barrikadisarja) 2008,
204 s.

Reiluutta verotukseen!

Tämä kirja on tervetullut puheenvuoro oikeudenmukaisemman verotuksen puolesta. Kirja esittelee yksinkertaisen veromallin, joka korvaisi nykyisen monimutkaisen ja rikkaita suosivan verotusjärjestelmän. Kirjoittajien missio on ylentää ihmiset veronmaksajista demokraattisen yhteiskunnan muodostaviksi kansalaisiksi.

Oikeudenmukaisemman verotuksen vaatiminen on ilman muuta tarpeellista. Reilun verokirjan mukainen mallikaan ei silti poistaisi politiikan merkitystä. Olennaista olisi edelleen se, miten rahat jaettaisiin.

Amu Urhonen

Tahdotko arvioida mielenkiintoisen kirjan? Ota yhteyttä! ydin@ydinlehti.fi

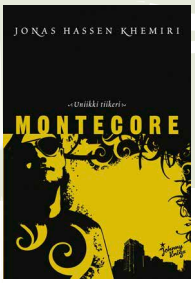

Jonas Hassen Khemiri

Montecore. Uniikki tiikeri.

Suom. Katriina Savolainen.

Johnny Kniga
321 s.

Kielellinen ilotulitus

Montecoressa kyse on Euroopan kulttuurienvälisestä vuoropuhelusta, ja siksi – teemavuonna – kirjaan haluaa suhtautua myötämielisesti. Kielen ja rakenteensa puolesta poikkeuksellisen ja kehutun ”maahanmuuttajaromaanin” kirjoittaja on asunut kotimaassaan koko ikänsä. Vaikka kirjan alku esimerkiksi suomeen johdettuine uudissanoineen on tuskallinen, sähköpostikirjeistä koostuva tarina palkitsee. Lisäksi Khemiri avaa Suomesta katsoen mielenkiintoisen vertailukohdan: missä vaiheessa ja tilanteessa meidän yhteiskuntamme on, kuinka hyvin me ymmärrämme omia uussuomalaisiamme?

Mari Hyrkkänen

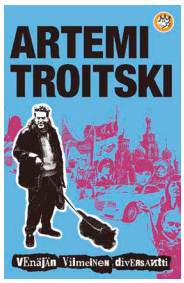

Artemi Troitski

Venäjän viimeinen diversantti

Suom. Anu Lönnqvist

Like 2007
133 s.

Venäjä rokkaa...

Yritin pummia olutta, mutta sain arvostelukappaleen. No worries, mainio kirja. Venäjän viimeisimmäksi diversantiksi itseään kutsuva vallankumouksen DJ ja entinen venäjänkielisen Playboyn päätoimittaja Troitski on saanut syytöksiä seksismistään, elitismistään ja sekä uudesta epäpoliittisuudestaan. Hän alkoi kirjoittaa blogia nyky-Venäjästä, kriittiseen sävyyn.

Kirjoituksia koottin ja käännettiin kirjaksi, jossa käsitellään paljon tärkeitä aiheita (esim. media valta ja Euroviisuvoittajan valintaprosessi), ja vähän vähemmän tärkeitä (esim. Troitskin suosimat seksiasennot tai autot). Suuri naapuri, nyky-Venäjän media, populaarikulttuuri ja politiikka avautuu ironian kautta terävästi ja tuoreesti.

Emilia Palonen

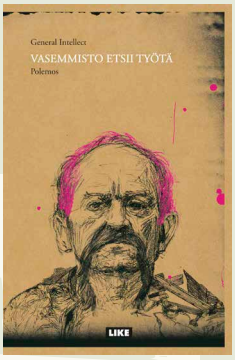

Prekariaatti puhuttaa

General Intellect:

Vasemmisto etsii työtä

Like 2008, 291 s.

Tuija Pulkkisen ja myöhemmin Jouni Tillin arvio samasta kirjasta löytyy Ydin-lehden nettisivuilta.

General Intellect- osuuskunnan ja Vasemmistofoorumin yhteistyönä syntynyt kirja ’Vasemmisto etsii työtä’ edustaa yhdenlaisen uudistusmielisen vasemmistolaisuuden ääntä. Kannattaa kuitenkin huomata, että ’vanhakin vasemmisto’, so. puolueet ja ammattiyhdistysliike, ovat olleet muutoksen turbulenssissa jo pitkään. Skdl/Skp uudistui erittäin rajusti vuonna 1966, samoin Vasemmistoliitoksi muuttuneena vuonna 1990.

Johtopäätösten teko on näkynyt selvästi puolueen uusissa periaateohjelmissa vuosina 1998 ja 2007. Sdp omaksui periaateohjelman uuden kirjoitustavan vuonna 1999, mutta jo sitä ennen puolue oli ollut käytännössä vuosikymmeniä arvopohjaisella ja pragmaattisella politiikan teon linjalla.

Kalevi Suomela

60-lukulaiset

60-luvun radikaalit, Vanhan valtaajat, Sadankomitean perustajasukupolvi, ovat joutuneet analyytikkojen suurennuslasin alle tässä teoksessa. Keskeinen havainto on, että 60-lukulaisilla on selvä kulttuurinen identiteetti ja tietoisuus itsestään ja he esiintyvät koko sukupolven äänenä.

Kaikkien sen vuosikymmenen nuorten on täytynyt suhteuttaa omaa elämäänsä jollakin tavalla siihen, joko myönteisesti tai kielteisesti. Kirjan toimittaneista henkilöistä vain J.P. Roos osallistui 1960-luvun yhteiskunnalliseen toimintaan.

Pekka Peltola

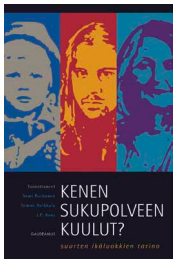

Purhonen, Semi, Tommi Hoikkala & J.P. Roos (toim.)

Kenen sukupolveen kuulut?

Suurten ikäluokkien tarina

Gaudeamus 2008, 319 s.

Kaikki vapaaehtoistyöstä?

Vapaaehtoistyön oppikirjan tarve on ollut ilmeinen. Kaikkea ei kuitenkaan kannattaisi ujuttaa samaan kirjaan: peruspakettia aktiiveille ja teoriaviittauksia yhteisöpedagogian opiskelijoille, kansalaistoiminnan yleisesittelyä ja sosiaali- ja terveysjärjestöjen yhteistyön juhlintaa. Lopputulos on hajanainen.

Vapaaehtoistyön merkitykset valottuvat muun muassa esimerkkien kautta. Suhdetta hyvinvointivaltioon ja yhteiskunnan muutokseen tarkastellaan vain pintapuolisesti. Sosiaaliset perusoikeudet olisivat ansainneet oman lukunsa, valtiolliset kansalaisoikeudet opitaan jo peruskoulussa.

Eila Salomaa

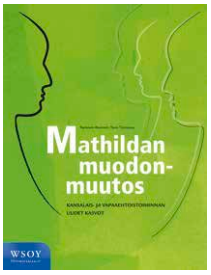

Toim. Tarja Raninen ja työryhmä.

Mathildan muodonmuutos:

Kansalais- ja vapaaehtoistoiminnan uudet kasvot

WSOY 2008, 204 s.

Pidemmät arviot kirjoista ovat luettavissa Ytimen verkkosivuilla

www.ydinlehti.fi.

80-luvulla kansainvälisen YK-päivän marssit muuttuivat kulkueiksi ja osallistujien määrä moninkertaistui.

YDINASEET KUOHUTTAVAT TAAS EUROOPPAA

EUROOPASSA EI OLE 80-LUVUN JÄLKEEN OLLUT SUURIA YDINASEVARUSTELUN VASTAISIA MIELENOSOITUKSIA.

Ydinaseet tekevät paluuta, mutta missä on Suomen kanta, pohtivat Jaakko Ellisaari ja Kalevi Suomela.

Puolassa ja Tsekissä vastustetaan jopa nälkälakoin sinne suunniteltuja Yhdysvaltojen avaruudesta toimivan ohjuskilven maatukikohtia. Venäjä puolestaan uhkaa varustaa taas Itämeren laivansa ydinkärjillä. Tilanne muistuttaa kylmän sodan aikaa.

Myös Iso-Britannian Yorkshiressä on Yhdysvaltojen tukikohta ja laajaa vastarintaa ydinkilpihanketta vastaan. Päätös Britannian sukellusveneiden ohjusten ja niiden ydinkärkien uusimisesta on siirretty seuraavien vaalien yli, mutta hallitus on salaa näyttänyt vihreää valoa ydinkärkien uusimiselle ilman parlamentin päätöstä. Maan omaa ydinasetta Trident-sukellusveneitä vastustettiin 80-luvulla.

Turvallisuuskysymyksiin perehtyneet poliitikot muun muassa europarlamentissa ovat huolissaan sekä ohjuskilvestä että ydinaseiden modernisoimisesta. Nämä hankkeet voivat vaarantaa YK:n ydinsulkusopimuksen ja johtaa arvaamattomiin seurauksiin.

Suurvaltapolitiikkaa

Toisen maailmansodan lopulla Yhdysvallat tuhosi ydinpommeilla Hiroshiman ja Nagasakin. Perusteltiin, että Japani voitiin näin pakottaa nopeasti rauhaan, ja sekä amerikkalaisten sotilaiden että japanilaistenkin henkiä säästyisi.

Siviiliväestöön kohdistuneet pommitukset rikkoivat räikeästi kansainvälistä humanitaarista oikeutta. Kyse oli suurvaltapoliittisesta voimannäytöstä. Yhdysvalloilla oli hallussaan maailman kehittynein aseteknologia. Se soittaisi poliittista ensiviulua rauhaan palaavassa maailmassa.

40- ja 50- lukujen kuluessa Neuvostoliitto, Iso-Britannia, Ranska ja Kiina kehittivät ydinaseen ja suorittivat sekä maanpäällisiä että maanalaisia ydinasekokeita. 50- ja 60-lukujen aikana myös muun muassa Ruotsi ja Etelä-Afrikka kehittivät teknologisen ydinasevalmiuden.

Vain poliittinen ase?

Ydinasevastainen protestiliike voimistui. Sen kärjeksi kohosi Iso-Britannian Campaign for Nuclear Disarmament (CND) (lisää *Ydin* 1:08). Vuonna 1968 YK:ssa solmittiin ydinsulkusopimus, jonka piti rajata ydinaseen hallinta silloisille viidelle ydinasemaalle, YK:n turvallisuusneuvoston pysyville jäsenmaille.

Ajateltiin, että tuhovoimaltaan hirvittävään ydinsotaan ryhtyminen merkitsisi ihmiskunnan itsemurhaa. 60-luvulla yleistyi termi *overkill capacity*: ydinase nähtiin poliittisena aseena, jota ei ole tarkoituskaan käyttää. Ydinasevaltiot sitoutuivat ydinaseriisuntaan – ilman aikataulua. Ydinaseettomuuteen sitoutuvat valtiot saivat lupauksen kansainvälisestä avusta ydinvoiman rauhanomaisen käytön edistämiseksi.

Sopimuksen oletettiin rajoittavan ja vähentävän ydinvarustelukilpaa, mutta 70- ja 80-luvuilla idän ja lännen välinen kylmä sota merkitsi varustelukilpailun hillitöntä jatkumista. Ydinaseiden lukumäärää lisättiin, niitä modernisoitiin ja niiden maalta, mereltä ja ilmasta laukaistavia kantolaitteita kehitettiin entistä tehokkaammiksi.

Euro-ohjukset ja rauhanliike

Suurvallat olivat 80-luvulle tultaessa kehittäneet taktisen ydinaseen. Ydinase ei olisi pelkkä poliittinen ase. Idässä ja lännessä nähtiin ydinsodan näyttämöksi Eurooppa. 80-luvun aktiivisesti toiminut kansainvälinen END-liike ajoikin erityisesti Euroopan ydinaseriisuntaa.

END mobilisoi kansalaisyhteiskunnan rauhan puolesta laajemmin kuin mikään sitä ennen. Kilpavarustelun pysäyttämiseen tähdännyt liike kohdisti toimintansa lyhyen kantaman ohjuksiin. Tavoitteet olivat syvemmällä: Euroopasta haluttiin poistaa kylmän sodan jakolinja.

Kylmän sodan päättyminen 90-luvun alussa on monessa historiikissa luettu presidentti **Ronald Reaganin** tiukan varustelupolitiikan ansioksi, joka ‘pani Neuvostoliiton polvilleen’. END-aktivisti ja tutkija **Mary Kaldor** taas arvioi, että itäblokin murtumisprosessi ja sitä seurannut kylmän sodan purkautuminen lähti liikkeelle Neuvostoliitosta. Suurvaltojen ulkopuolelta siihen vaikuttivat Kaldorin mukaan ennen kaikkea ETY-prosessi ja END-liike.

Rautaesiripun purkaminen herätti suuria toiveita. Yhdysvallat ja Venäjä ovat vähentäneet huomattavasti laukaisuvalmiiksi asennettuja ydinaseitaan: Yhdysvallat lähes 80 % vuoden 1991 tasosta, Venäjä luultavasti yhtä paljon.

Aseriisunta jäi vastatuuleen jo 90- luvun jälkipuoliskolla. Ydinaseriisunta väistyi asevaraisen turvallisuuskäsityksen alta. Tähän vaikuttivat ja vaikuttavat osin edelleenkin monet tekijät: muun

Ensimmäinen END-konventio järjestettiin 1982 Brysselissä, samana vuonna naisten rauhanliike marssi Tukholmasta Moskovaan.

muassa Israelin–Palestiinan konflikti, Lähi-idän tilanne, Afganistan, Intian ja Pakistanin kilpavarustelu, Pohjois-Korea, Naton laajeneminen Itä-Euroopassa, radikaali islamismi, ja ehkä myös keskustelu EU:n puolustusulottuvuuden kehittämisestä.

Uusia toimijoita

Ydinsulkusopimuksen tarkistuskokouksessa vuonna 1995 sopimus muutettiin määräaikaisesta pysyväksi. Konkreettisesta ydinaseriisunnan aikataulusta ei sovittu, mutta syntyi ilmapiiri, jossa aikataulusta uskottiin päästävän sopuun lähivuosina. Ovia avattiin myös kansalaisjärjestöille, jotka ovat siitä pitäen olleet mukana sekä tarkistuskokouksissa että niiden välivuosina pidettävissä valmistavissa kokouksissa.

Vuoden 2000 tarkistuskokouksessa vielä sovittiin ”13 askeleen” aseriisuntaohjelmasta, mutta vuoden 2005 seurantakokouksessa ydinsulkusopimus ei edistynyt osittain Yhdysvaltojen ylimielisen asenteen vuoksi. Vuoden 2010 tarkistuskonferenssille on kasautumassa suuria paineita, koska sopimuksesta tulisi saada kaikkia toimijoita koskeva. Pohjois-Korean tapaisen ydinaseen kehittämisen ei tulisi enää olla mahdollista ja sopimuksen ulkopuolelle jättäytyneet Intia, Pakistan ja Israel tulisi saada osaksi keskustelua. Ydinvoiman renessanssi kasvattaa myös mahdollisten uusien ydinasemaiden määrää. Pohjois-Korean, Libyan, Iranin tai Syyrian kaltaisten ydinsulkusopimuksen uhmaajien määrä voi kasvaa nopeasti.

Ydinasevaltojen vastapainona työskentelee seitsemän kansainvälisen kansalaisjärjestön käynnistämä aloite Middle Powers Initiative (MPI). Kansainvälisen johtoryhmän puheenjohtaja on Kanadan entinen aseidenriisuntasuurlähettiläs senaattori **Douglas Roche**. Suomalaiset Sadankomitea ja Rauhanliitto kuuluvat verkostoon kattojärjestönsä International Peace Bureaun (IPB) kautta.

Vaarallinen ohjuskilpi

MPI:n tuottama materiaali on laatunsa vuoksi arvostettua sekä kansalaisjärjestöissä että hallitusten edustajien keskuudessa. Kansainvälisessä lakimiesten ydinasevastaisessa organisaatiossa vaikuttava **John Burroughs** on tuottanut verkostolle erittäin mielenkiintoisen arvion ydinsulkusopimuksen vuoden 2010 seurantakokouksen haasteista.

KAUPPAA YDINASEILLA

Intian ja USA:n välinen ydinteknologian kauppasopimus hyväksyttiin ydintuottajamaiden järjestö NSG:ssä syyskuussa. Pääministeri **Singh** voitti heinäkuussa äärimmäisen niukasti Intian parlamentin tuen sopimusluonnokselle. Kansainvälinen atomienergiajärjestö IAEA sopi jo aiemmin Intian kanssa sen siviililaitosten valvonnasta. Sopimuksen hyväksyttäminen syksyllä USA:n kongressissa saattaa jäädä presidentti **George W. Bushin** hallinnon viimeiseksi voimanponnistukseksi.

123-kauppasopimuksen on nähty murtavan YK:n ydinsulkusopimuksen perusteita. Intia onkin pysytellyt visusti ydinsulkusopimuksen ulkopuolella. Kahdenvälisen kauppasopimuksen perusteella Intia saa poikkeusaseman, joka vapauttaa ydinmateriaalien ja teknologian viennin Intiaan. Intiaa ei painostettu ydinsulkusopimuksen jäseneksi, eikä sitoutumaan ydinkoekieltoon tai aseriisuntaneuvotteluihin.

Yksittäiset poliitikot, tutkijat ja rauhanliikkeet ovat arvostelleet sopimusluonnosta voimakkaasti. Todennäköisimmän vastustajan, Kiinan lopullinen linja on suuri arvoitus. Venäjä ja Ranska ovat jo valmistelleet vastaavat kauppasopimukset Intian kanssa. Jopa Intian kanssa strategisessa varustelukierteessä oleva Pakistan uskoo tulevaisuudessa itse hyötyvänsä Intian poikkeusratkaisusta.

Ydinsediplomatiaa

Sopimus repii NSG:tä. EU:n komissio osallistuu NSG:n toimintaan, mutta pysyttelee hiljaa. EU:n puheenjohtajamaa Ranska ei toimi omia intressejään vastaan. Suomi on yksi NSG:n 45 jäsenmaasta. Vielä elokuisessa NSG:n kokouksessa Uusi Seelanti, Sveitsi ja EU-maista Irlanti, Hollanti ja Itävalta sekä Norja harkitsivat keinoja sopimuksen pysäyttämiseksi. Ne saivat täysin yllättäen rinnalleen toistakymmentä maata.

Intia on käynyt hiljaista diplomaattista kampanjaa sopimuksen puolesta. Sen edustajat ovat vierailleet kaikkien 45 NSG-jäsenmaan mi-

Jos Nato haluaisi vakavasti ja sitoutuneesti edistää ydinaseriisuntaa, se voisi julistaa, ettei se käytä ydinasetta missään olosuhteissa.

Burroughs esittää Naton jäsenmaille, että kaikki yksittäiset ydinaseriisuntaan johtavat toimet tulisi sopia ja toteuttaa kontekstissa, joka ilmentää sopimuksen allekirjoittajamaiden näkyvää sitoutumista ydinaseettoman maailman tavoitteeseen ja vakavaa tahtoa neuvotella sellaiseen pääsemiseksi.

Etenkin vuoden 2005 seurantakokouksen epäonnistumisen jälkeen yhä useammat ydinaseettomat maat eivät ole enää uskoneet ydinasevaltojen pyrkivän tosissaan sopimuksen aseidenriisuntavelvoitteen toteuttamisesta, vaan ydinaseen leviämisen estämiseen. Mutta, jos ydinaseriisunnassa ei oteta todellisia, näkyviä ja uskottavia askelia, koko ydinsulkusopimusprosessi hajoaa ja nykyisten sopimuksen ulkopuolisten ydinasemaiden lisäksi syntyy hallitsematon määrä uusia ydinasevaltoja.

Yhdysvaltojen ohjuskilpihanke Iranin uhan varjolla on Burroughsin mukaan ydinsulkusopimuksen aseidenriisuntavelvoitteen kannalta tuhoisa. Erityisen typeräksi ja vaaralliseksi hankkeen tekee se, että sitä ajetaan Venäjän ilmaisemasta huolesta ja vastustuksesta piittaamatta.

Missä Suomen kanta?

Ministeri **Tarja Cronberg** kirjoitti rohkaisevasti aiheesta *Helsingin Sanomiin* Hiroshiman vuosipäivänä 6.8.2008 asiantuntevasti ja samanlaisessa kriittisessä hengessä kuin Burroughs. Toivottavasti huoli jaetaan hallituksessa laajemminkin.

Nato ilmaisi vuonna 1999 valmiutensa käyttää ydinasetta ennakoivasti. MPI:n mielestä tämä kanta on perustavalla tavalla ristiriidassa ydinsulkusopimuksen kanssa. MPI vaatiikin Natoa ilmaisemaan selvästi ainakin sen, että Nato tulisi käyttämään ydinasetta itsepuolustukseen ainoastaan, mikäli sen jäsenmaahan on jo tehty ydinaseisku. Jos Nato haluaisi vakavasti ja sitoutuneesti edistää ydinaseriisuntaa, se voisi julistaa konventionaalisten aseidensa suunnattomaan ylivoimaan nojaten, ettei se käytä ydinasetta missään olosuhteissa.

Suomessa turvallisuus- ja puolustuspolitiikassa ei puhuta aseidenriisunnasta. Halutaanko Suomen aikaisempi aktiivisuus nyt nähdä vain osana kiusallista historiaa, muinaisena osana itä-länsi -suhteidemme hallintaa? Vai voisiko Suomi olla taas aktiivinen globaali toimija? Helppo tapa olisi antaa näkyvä tuki MPI:lle. Kunnianhimoisempi tapa olisi antaa diplomaattista tukea Costa Rican YK:ssa ajamalle ydinaseriisunnan mallisopimukselle.

Ulkoministeriön viime joulukuinen selvitys Suomen mahdollisesta Nato- jäsenyydestä ei kerro, millaisia tavoitteita Suomi haluaisi ajaa, jos se liittyy järjestöön. Se ei kerro Natoa sisäisesti jakavasta ydinasepolitiikasta. Mihin tarvitaan USA:n Euroopan ilmavoimien ydinaseita? Mitä seuraa siitä, että Nato-mailla on alueellaan infrastruktuureja ja USA:n ydinaseita, joihin niillä on käyttöoikeus eli ‘nuclear sharing’?

Myös eduskunnan turvallisuuspoliittisen seurantaryhmän raportti kesäkuulta tarkastelee ydinasekysymystä ulkokohtaisesti ikään kuin se olisi asia, johon Suomella ei tarvitsekaan olla kantaa.

Suomen Rauhanliitto teki viime vuonna kunniapuheenjohtajansa **Göran von Bonsdorffin** esityksestä aloitteen, että Suomi olisi ydinaseriisunnassa samalla tavalla aloitteellinen kuin Kanadan hallitus jalkaväkimiinojen suhteen. Vetoomus jätettiin tasavallan presidentti **Tarja Haloselle**.

EU:n turvallisuus- ja joukkotuhoasestrategiat ovat parhaillaan uudistettavina. Suomen asiakirjoista ei näihin tule vastauksia. Puuttuu visioita ja tavoitteita, puuttuuko myös tahtoa? YD

Kalevi Suomela on Suomen Rauhanliiton puheenjohtaja, Jaakko Ellisaari Rauhanliiton hallituksen jäsen.

John Burroughsin briefing paper *Visible Intent* löytyy osoitteesta *www.middlepowers.org.*

nisteriöissä varmistaakseen, ettei elokuun kokouksessa kuulla kritiikkiä. Presidentti Bushin on ollut määrä soittaa kaikille valtionpäämiehille. NSG:n päätöksenteko tapahtuu konsensuksella, jolloin yhdenkin maan vastustus voi kaataa hankkeen.

Elokuun alussa YK:n ydinvalvontavirasto IAEA:n hallintoneuvosto myöntyi 123-sopimuksen edellyttämiin valvontajärjestelyihin. Valvonta ei ulotu Intian sotilaallisiin ydinlaitoksiin ja -materiaaleihin. Intian ulkoministeriö totesi IAEA-sopimuksesta, että se ei estä Intiaa jatkamasta ydinaseensa kehittämistä ydinasekokeella.

Hurja tavoite

Intialla arvioidaan olevan 50 -60 ydinkärkeä, mutta se tuskin kykenee vetypommin tai fissioaseen jatkokehittämiseen ilman koeräjäytyksiä. Maa tähtää ”vähimmäispelotekyvyn” luomiseen, joka käsittäisi sotilaslähteen mukaan vuoteen 2010 mennessä jopa 300–400 fissio- ja vetypommia. Kiinalla arvioidaan olevan 250 ydinkärkeä. Pommien kuljettamiseen Intialla on sekä ohjuksia, pinta-alus- ja sukellusvenekalustoa sekä lentokoneita. Intia hankki plutoniumin ensimmäiseen pommiinsa vuonna 1974 rikkomalla Kanadan kanssa tekemäänsä sopimusta sille toimitetun reaktorin rauhanomaisesta käytöstä.

Intia saattaa kolkuttaa pian uudelleen NSG:n ovea vaihdettuaan ylleen kunniallisen, NSG-kerhon jäsenyyttä hakevan ydinvoimakauppiaan asun.

USA:n ja Intian sopimuksella on laajoja heijastusvaikutuksia. Usko ydinaseeseen ydinvoiman bonuksena vahvistuu. Ydinsulkusopimuksen ja luonteeltaan vahvemman IAEA-valvontasopimuksen allekirjoittanut Iran voi saada tukijoita vastustaessaan YK:n, USA:n ja EU-maiden sille asettamia pakotteita. Intian verivihollinen, äärimmäisen epävakaa ja **A. Khanin** salakaupparenkaan tahraama Pakistan löytää apua tukalaan tilanteeseensa.

Jaakko Ellisaari

Kalle Kallio

KOLUMNI

Kirjoittaja on Suomen Sadankomitean puheenjohtaja.

Georgian TALVISOTA

OLYMPIARAUHA meni hetkessä, kun kaukasialaiset atleetit järjestivät omat ammuntakilpailunsa. Georgian sanavalmis presidentti Mihail Saakashvili vertasi Venäjän hyökkäystä Suomen talvisotaan. Vaikka television katsojasta siltä saattoi tuntua, Kaukasian sota ei kuitenkaan tullut pyytämättä ja yllättäen kuin Mainilan laukaukset.

Kaikki konfliktin osapuolet olivat viime vuosina varautuneet sotaan. Suomessa on konfliktia selitetty lähinnä Kosovon itsenäistymisellä ja Saakashvilin haluilla liittyä Natoon, mutta parempiakin syitä olisi tarjolla. Vuoden 1992 taistelujen jälkeen sekä Etelä-Ossetiasta että Abhaasiasta pakeni satojatuhansia georgialaisia, jotka ovat äänekkäästi vaatineet paluuta kotiseudulleen. Venäjä on puolestaan kohdellut kapinamaakuntia kuin omia provinssejaan: alueiden asukkaille on auliisti myönnetty Venäjän passeja, ruplasta on tehty paikallinen valuutta ja hallinto miehitetty Kremlin lähettämillä asiantuntijoilla.

> Saakashvili onnistui melko hyvin hallitsemaan läntistä mediaa ja tekemään Venäjästä sodan suurimman syypään.

Mediassa onkin sitten arvailtu, mikä osapuoli olisi eniten syyllinen sotaan. Vastausta ei välttämättä kannattaisi hakea valtioista. Sekä Venäjällä, Georgiassa että kapinamaakunnissa riittää kovapintaisia intressiryhmiä ja pyssymiehiä, jotka arvelevat väkivallan olevan oiva keino ajaa poliittisia tavoitteitaan. Sota ei silti vastannut yhdenkään valtion saati alueen asukkaiden etua.

Kaukasian sotaa on ehditty jo tarkastella vedenjakajana, jonka seurauksena kylmä sota pelmahti takaisin maailmanpolitiikkaan. Nämä rinnastukset ovat jokseenkin yhtä ylimitoitettuja kuin puheet talvisodasta. Kaukasian sodalla on paikallistasolla syvät juuret, joita paukkupatrioottinen nationalismi on ruokkinut typerryttävällä tavalla. Taistelujen alettua mahtipontista retoriikkaa on tarjoiltu kotisohville ympäri maailmaa ja molemminpuolinen sotapropaganda on hallinnut tiedonvälitystä.

Sujuvaa englantia puhuva presidentti Saakashvili onnistui melko hyvin hallitsemaan läntistä mediaa ja tekemään Venäjästä sodan suurimman syypään. Saakashvilin apuna on ollut Brysselissä toimiva viestintätoimisto Aspect Consulting, jonka asiakkaina on myös iso liuta monikansallisia suuryrityksiä murovalmistaja Kellogg'sia myöten. Viestintätoimisto lähetti tunnin välein tiedotteita, jotka varsinkin sodan alkuvaiheessa täyttivät uutistoimistojen tiedontarpeet.

TOKI VENÄJÄLLÄKIN on omat prtoimistot niin Brysselissä kuin Washingtonissakin, mutta Kreml ei osannut käydä mediasotaa. Rinnastus talvisotaan on toki siinä mielessä osuva, että molemmissa tapauksissa venäläiset voittivat taistelukentällä mutta hävisivät auttamatta mediassa.

Suomessa kävi kuten arvata saattaa: Nato-keskustelu käynnistyi samaan aikaan, kun ensimmäiset kranaatit räjähtivät Tshinvalissa. Kaukasian sodan arvellaan vaikuttavan puolustuspoliittisen selonteon sisältöön ja aluepuolustuksen kannattajatkin ovat jälleen liikkeellä. Natohaukkojen mielestä liittymisen aika on tullut, kun toiset taas tuumaavat, että konflikti päinvastoin osoittaa sotilasliittojen vaarallisuuden.

Sadankomitealaisen rauhanliikkeen näkökulmasta keskustelu on menossa pahasti sivuraiteille. Kaukasian sotaa on tulkittu ikään kuin asevarustelu olisi ainoa oikea vastaus itänaapurin uhkaan ja keinovalikoimassa olisivat joko liittoutuminen tai hampaisiin asti aseistettu talonpoikaisarmeija. Georgian konfliktia pitäisi katsoa alueen sisällissotien näkökulmasta eikä istuttaa sitä talvisodan selitysmalliin, jollaisena Saakashvili sen haluaa maailmalle esittää.

Jos sodan taustalla on kiihkomielistä nationalismia ja kilpavarustelua, eikö Suomen kannattaisi juuri nyt painottaa päinvastaisia arvoja: sovittelevaa rauhandiplomatiaa, yhteistyötä ja aseistariisuntaa. Suomi ei ole Georgia eikä meidän pidä luoda turvallisuutta kaukasialaisin keinoin. YD

Rauhanasemalla

www.rauhanliitto.fi/materiaalit/julkaisut
www.sadankomitea.org/myyntituotteet

MYYNNISSÄ

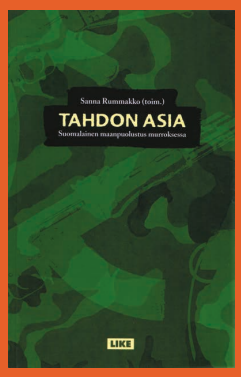

Sanna Rummakko (toim.)

Tahdon asia – suomalainen maanpuolustus murroksessa

Mureneeko maanpuolustus, suomalaisuuden tukijalka? Maanpuolustuksen historiaa, nykytilaa ja tulevaisuuden näkymiä valotetaan useasta näkökulmasta uusia avauksia kaihtamatta. Kirjoittajina mm. tutkija Arto Nokkala, kansanedustajat Tarja Cronberg ja Johanna Sumuvuori sekä kirjailija Arno Kotro.

7 €

Eriksson, Johansson & Sundback

Rauhan saaret

Kirja Ahvenanmaan itsehallinosta, demilitarisoinnista ja puolueettomuudesta. Ilman armeijaakin tulee toimeen. Opiskele Ahvenamaan malli ja hanki myös ulkomaalaiselle ystävälle kertoaksesi demilitarisoinnista. Kirja on saatavana suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi.

20 €

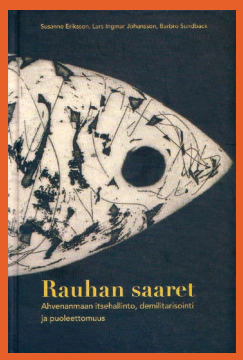

Sadankomitean

suositut T-paidat!

Useita malleja ja kokoja!

15 €

Kalevi Kalemaa (toim.)

Runoja sodasta ja rauhasta

Vanhempaa rauhanlyriikkaa.

20 €

Ajatuksia sodasta ja rauhasta

Kirjailijoiden, tiedemiesten, poliitikkojen ja tavallisten pasifistien mietteitä sodasta ja rauhasta.

Yhteishintaan **35 €**

20 €

Elina Turunen (toim.)

Hässäkkä – Pasifistinen toimintaopas

Perusteos kaikille suorasta toiminnasta kiinnostuneille! Sadankomitean julkaisemasta tuoreesta oppaasta löydät perustietoa väkivallattomuuden periaatteista kansalaistoiminnassa sekä hauskoja toimintaideoita ja käytännön vinkkejä katuteatterista ja rekvisiitan teosta mitä erilaisimpiin tempauksiin.

5 €

Mahatma Gandhi

Vapaudesta

Mahatma Gandhin toiminta ja ajattelu on innostanut kansanliikkeitä ja poliittisia ajattelijoita jo sadan vuoden ajan. Suomessa rauhanliike ja ympäristöliike sekä viime vuosikymmenen globalisaatiokriittinen liike ovat saaneet tärkeitä vaikutteita Gandhilta. Tekstien suomennostalkoisiin ovat osallistuneet mm. Satu Hassi ja Thomas Wallgren.

10 €

Sateenvarjo kesäsateisiin

10 €

Tervetuloa tutustumaan!

Rauhanasema

www.rauhanasema.fi
Veturitori 3
Itä-Pasila, Helsinki

. E844
M
Itella Oyj

alliansi
surffaa valtikkaan vaikuttamaan
VALTIKKA.FI